

Yeneses

Yeneses buka ya: dulu koko

Mosesta 40 sokomoko dulu dla Isalael so eleme dalupa dulu dla sela:mama Yeneses buka iye ilimuwapo.

Yeneses hi i ya: dulu kokoye kotiyamale sitali demama apopo. Yeneses buka itapo Godtapo ta:lamo pato mate epo alisisi hapuloma mate mimita:pele kokoye esemapo. Epame buka itapo batalimaleta kotiyamale ma esemapo. Epame Godta sale Isalael so opata kotiyamale ma esemapo.

Sapta 1-11tapo Godta mita:pele oplami A:dam mate epo Ib mateta batalimale kotiyamale kokoye esemapo. Epame Nowa mate epo yúta opa poyuli koko mate esemapo. Epame Godtapo opata yu hatlo mate ha:ha:lati opaye ta:lamo pato dla hutukuliyapo melepame yu ma meyelope meyelope depo hapili koko ma esemapo.

Sapta 12-26tapo Godta ka:yapa A:iblaham tatle sepame ya: mamadulota God ya: opa ikadepe depo ha:ha:lowe koko atlaleye esemapo. Epame yami Aisek koko mape esemapo.

Sapta 27-36tapo Aisek yami Yokob kokoye esemama Godta ya: watile Isalael hi hamili ma esemapo.

Sapta 37-50tapo Yokob yami Yosep mate epo Isalael sotapo Isip mo dla tale koko ma esemapo.

Epame wua: ma buka i sesa:mama God hi ipo himili halla natilipiye, GOD, eye God hi ikadepe semama YHWH demama apopo.

Ta:lamo kotiyamale sitali

¹ Kotiyamale sitali dla Godtapo ta:lamo mate pepele di mate mimita:piyo. ² Epame oloma edla ta:lamota ala ya: mila:pi pohimilalo halemama koko pa:le halaiyo. Epalati

kaula patoye amtuwaleta bodepo ellati God ya: Sokota yú di dla sela:iyo. ³ Epalati Godta epo atlaiyo, “Hela:dleye hallepe,” diyo. Epalati hela:dleta ma-halaiyo. ☆ ⁴ Epame Godta natili dla hela:dleta ka:pi halaiyo. Epalati ya:tapo amtuwale mate hela:dle mate duka gladepame amtuwale ma meyelo himi epo hela:dle ma meyelo himi diyo. ⁵ Epame Godtapo hela:dleye semama alila diyo, epame amtuwaleye semama utula:la diyo. Epo itapu alilata ma-tlati ma alila amko haleta ma-alaliyo.

⁶⁻⁸ Epame Godta epo atlaiyo, “Yú duka glادلalo alisisita hallepe,” diyo. Epalati yú duka glادلalo alisisita ma-halaiyo. Epapalati Godtapo yú duka glادلalo alisisi iye semama omapla diyo. Epedeme Godtapo yú duka glademama yú semeye omapla di dla hetlati asiyama semeye ta:lamo dla pomeliyo. Epame namba 2 alilata ma-tlati ma alila amko haleta ma-alaliyo. ☆

⁹ Epame Godta ma epo atlaiyo, “Ta:la sekelleta woyamama ta:la ma meyelo hallepe, epalati yú ma meyelo hallepe,” diyo. Epalati koko eta ma-halaiyo. ¹⁰ Epalati Godtapo ta:la sekelle semama ta:lamo diyo. Epame yú hatlo alupo pamelleye semama kaula diyo. Epame Godta koko e natipame ka:pi diyo. ¹¹ Epedeme Godta ma epo atlaiyo, “Ta:lamo dla alisisi hapuloma mila:pi meyelo meyelo dletapo matelepe,” diyo. ¹² Epalati alisisi mila:pi meyelo meyelo dletapo mataiyo. Epame Godta ya:ta mimita:pele alisisi i tlapame ka:pi diyo. ¹³ Epame namba 3 alilata ma-tlati ma alila amko haleta ma-alaliyo.

¹⁴ Epame Godta ma epo atlaiyo, “Omapla di dla hela:dlalo alisisita ha:ha:lepe. Yia:tapo alila mate epo utula:la mate duka glادلalo ha:ha:lepe. Epame yia:tapo

---

☆ 1:3; 2Kol 4:6   ☆ 1:6-8; 2Pita 3:5

alilata pololemta mate epo sokomokota pololemta mate imalalo ha:ha:lepe,” diyo. ¹⁵ “Epalati hela:dle hapi-lalo alisisi ewolotapo omapla di dla popa:mama ta:lamo hema hela:dle hapimha:ha:lepe,” diyo. Epalati koko eta mo-woyamaiyo. ¹⁶ Epedeme Godtapo hela:dle alisisi patoto dapiyamte mimita:pmama sikemte itiyamale mate hela:dlalo alisisiye alila dla hela:demhallepo depame himiyo. Epame pase sikemte itiyamale mate hela:dlalo alisisiye utula:la dla hela:demhallepo depame himiyo. Ya: ma epame tamili mimita:piyo. ¹⁷ Godtapo alisisi hapuloma iye omapla di dla ipila:iyo, yia:tapo ta:lamo ye hela:dle hapimha:ha:lepo depame. ¹⁸ Epame yia:tapo alila mate epo utula:la mate omha:ha:mama amtuwale mate hela:dle mate duka glademha:ha:lepo depame. Epame Godta koko e natipame ka:pi diyo. ¹⁹ Epame namba 4 alilata ma-tlati ma alila amko haleta ma-alaliyo.

²⁰ Epalati Godta ma epo atlaiyo, “Yú dulu dla pasakalo siyamalalo alisisitapo pasatlepe. Epame teatapo di haliya-male hema hoholiyemsiyamelepe,” diyo. ²¹ Epame Godtapo amalalo hapuloma mate epo alinepi opi patoto yú dulu dla ha:ha:lalo hapuloma mate epo tea hapuloma mate mimita:piyo. Epame Godta koko e natipame ka:pi diyo. ²² Epame yia: watle epo atlaiyo, “Wua: yú dulu dla yim-lala usulumha:ha:mama kaula patoye pasatlepe. Epalati ta:lamo di hema teatapo yimlala usulumha:ha:mama teata pasatlepe,” diyo. ²³ Epame namba 5 alilata ma-tlati ma alila amko haleta ma-alaliyo.

²⁴ Epame Godta ma epo atlaiyo, “Ta:lamo hema alinepi mila:pi meyelo pe meyelo pe dle halo mate epo yowo mateta pasatlepe. Epame ilama mape pasatlepe,” diyo. Epalati koko eta ma-halaiyo. ²⁵ Epame Godtapo alinepi hapuloma mimita:pame ma alinepi e tlapame ka:pi diyo.

²⁶ Epame Godta ma epo atlaiyo, “Di matle oplami di

mila:pi sepele mita:plowa, ya:tapo amalo hapuloma mate epo tea hapuloma mate epo alinepi hapuloma halo mate epo yowo mate omhallepo depame,” diyo. ☆ 27 Epame Godtapo oplami ya: mila:pi sepeleye mita:pmama oplami mate a:ya mate mimita:piyo. ☆ ☆

28 Godta yia: watle epo atlaiyo, “Wua: yimlala isukumama ta:lamoye pasatlepe. Epame wua:tapo ta:lamo omha:ha:mama amalo mate epo tea mate epo alinepi hapuloma mate omha:ha:lepe. 29 Na:tapo wua:ta dlowe alisisi opi ta:la dulu dla milimalalo mate epo dali di dla dlomoko mila:pi meyelope meyelope dle mate ma-hapiwapo, wua:tapo demha:ha:lepo depame. 30 Amasiyama alinepi hapuloma mate epo tea hapuloma mate dla na:tapo yia:ta dlowe alisisi osamokolo mate epo dali upa mate ma-hapiwapo,” diyo. Epalati koko eta me-elaiyo.

31 Godtapo ya:ta mimita:pele alisisi hapuloma i tlapame pta ka:pi diyo. Epame namba 6 alilata ma-tlati ma alila amko haleta ma-alaliyo.

2

1 Ta:lamo mate epo pepele di mate epo alisisi hapuloma dulu edla ha:ha:lalo mate mimita:mhalaleye medla puame gudiyo. 2 Epame alila 7 umuluwedeme hallati Godtapo ya: oko hapulomaye mo-pokadiyo. Epame namba 7 alila dla ya:tapo hedepo polaiyo. ☆ ☆ 3 Ya:tapo hedepo polomama namba 7 alila eye aiyalma diyo. Adipalati, ya:tapo alisisi hapuloma mimita:mhalale okota gudlati alila hema hedepo polaiyo.

Iden osalo

☆ 1:26: 1Kol 11:7   ☆ 1:27: Mat 19:4; Maka 10:6   ☆ 1:27: Yen 5:1-2
 ☆ 2:2: Hib 4:4, 10   ☆ 2:2: Eke 20:11

⁴⁻⁵ Epedeme ta:lamu pato mate epo pepele di mateye ipo mimita:piyo. Lod GODtapo ta:lamu pato mita:pele oloma edla alisisi haletapo ta:lamu edla ala pomatlalo halaiyo. Adipalati, Lod GODtapo tiyota hellowe kokoye yipta pohimiyo. Epame ta:la muwalepame alisisi emalalo oplamiye ala pohalaiyo. ⁶ Amasiyama matale yútapo ta:la dulu tle matame ta:la dla delikiyele hamimdiyo. ⁷ Epalati oloma edla Lod GODta ta:la polapo oplami mita:piyo. Epame pasakalo halemhala hedleye ya: mu opokoko dla hamilati oplamitapo pasakalo hallowe kotiyamaiyo. ☆

⁸ Epame Lod GODta Iden mo dla osalo himpame edla ya:ta mita:pele oplamiye pameliyo. Osalo eye salita matlalo tiyama dla halaiyo. ⁹ Epame ya:tapo dali ka:ka:dleta osalo edla matamama dlomoko dlalo milimilipe diyo. Amasiyama osalo duka edla pasakalo hamilalo dlomoko dali ma halaiyo. Epalati dlomoko dali haleye ka:dle malamale hamilalo mate epo batalimale malamale hamilalo mate ma me-halaiyo. ☆

¹⁰ Epalati alomata Iden mo dulu tle yemama osalo dulu dla emale alisisita woloma ka:pi matlepo depame ta:la dla delikiyele hamimdiyo. Epame aloma ita ma Iden mo tla:myemama ma aloma dapiyamte dapiyamte dle tatlamaiyo. ¹¹ Ka:yapa tladle aloma hiye Pisonpo. Aloma itapo mo pato hale Habila mo duka tle yapo. ¹² Mo edla gold ewala ka:dle mate epo ullu ka:dle dakopala mate epo ewala ka:ka:dle opi mate wokasepo elapo. ¹³ Aloma hale tladle hiye Gihonpo. Gihon aloma itapo mo pato hale Kus duka tle yapo. ¹⁴ Epame matle aloma hale tladle hiye Tigilispo. Aloma itapo Asul mo tle salita matlalo tiyama dla yapo. Epalati matle aloma hale tladleye Yupalatespo.

¹⁵ Epame Lod GODtapo oplamiye Iden osalo dulu

☆ 2:7: 1Kol 15:45 ☆ 2:9: Bob 2:7, 22:2, 14

dla pameliyo, ya:tapo osalo eye omhalemama oko hamhallepo depame. ¹⁶ Epame ya: watle epo atlaiyo, “Osalo dulu hema dlomoko dali hapulomaye medemhallepe. ¹⁷ Amasiyama wa: ka:dle malamale mate batalimale malamale mate hapilalo dlomoko dali dla dlomoko hale podoahame dlowa. Adipalati, wa: dlomoko e doahame delepiye, wa: oloma medla polope,” diyo.

Itapu a:ya mita:pele

¹⁸ Epedeme Lod GODta ma epo atlaiyo, “Poka:dena, oplamitapo meyelo halloweye. Na: matle ka:dle gadlalo ya: mate ala:leye mita:plowepo,” diyo.

¹⁹ Epame ya:tapo ta:la polapame alinepi hapuloma mate epo tea hapuloma mate mo-mimita:piyo. Epame oplami hala dla elempuwaiyo, ya:tapo yia: hi hapilipo depame. Epalati alinepi hapulomaye oplamita yia: hiye halopiyo. ²⁰ Oplamitapo tea hapuloma mate epo alinepi hapuloma mate hi halopimtale oloma edla ya: gadlowe ya: mate ala:le ponatiyo. ²¹ Epalati Lod GODtapo oplami watle ellele pato hamilati oplamitapo sikemte elaiyo. Ya: ala sikemte me-ellati GODta ya: tiyape elo haleye holahapame mamisika: godiyo. ²² Epame tiyape elo e mate a:ya mita:pame ma oplami hala dla sempuaiyo.

²³ Epalati oplamita epo atlaiyo, “Wata ma-natima, ya:ye na: mate ala:na. Ya:ye na: elo tle epo na: mo tle mita:pelepo. Epedeme ka:dena, ya: hiye a:ya dlepe. Adipalati, ya:ye oplami moto tle holahapame mita:pelepo,” diyo.

²⁴ Epapele tle oplamitapo ya: a mate epo ya: wai mate salepo tame ma ya: a:ya mate hatlope depo hallepe. Epame yia:ta madipata ma moto hatlope depo ha:ha:lepe.

☆

☆ 2:24: Mat 19:5; Maka 10:7-8; 1Kol 6:16; Epe 5:31

²⁵ Oplami mate a:ya mate madipatata tidali siyapo ha:ha:iyo. Amasiyama yia: dla kapala sisillita pe-elaiyo.

3

Batalimaleta kotiyamale

¹ Lod GODta mimita:pele alinepi hapuloma dulu dla ilamata ya:mkale isikimi elemala natilowe malamaleta ya: dla sikemte pato halaiyo. Epedeme alila haleta ilamata puame a:ya watle epo atlaiyo, “Godta dlomoko dali hapuloma hema dlomoko demiyo duwaye ikadepeta:?” diyo.

☆

² Epalati asiyama a:yata ya: watle epo atlaiyo, “Godta di watle atlemama dlomoko hapuloma me-dlomha:ha:lepe duwa. ³ Amasiyama hatlo osalo duka dla hala dlomoko dali tlo demiyo duwa. Adipalati, dita dlomoko e doahapo delepiye, dia:ye pallipe duwa.”

⁴ Amasiyama ilamata a:ya watle epo atlaiyo, “Yu eye pomikadepe. E isikimi atluwapo. Wua: popalliwa.

⁵ Godtapo epo atluwapo, adipalati, ya:malamana, wua:ta dlomoko e delepiye, wua: ma God some ha:ha:lepe depame. Epame ka:ka:dle koko mate bobtalimale koko mate sikemte malastepo ha:ha:lepe depame,” diyo.

⁶ A:yatapo ilama yu dalepo medla tulupame ma dlomoko ka:dle natipo doahame dlowe sikemte solotamaiyo. Epame dlomoko e dele koko tle ka:dle malamale halowe ma solotamaiyo. A:yatapo epapele malamale tle dlmokoye dolalipo depame ma dlomoko haleye ya:wolali watle hamiyo. Epalati ya:wolali mape dlomoko eye hame deiyo. ⁷ Yia:ta madipata dlomoko dele alotle yia: edla yia:skamu malanatiyo, yia:ta tidali siyapo siyamale kokoye. Epalati yia:tapo pigi dali upa kolepame yia:skamu eyamsiyamaiyo.

☆ 3:1: Bob 12:9, 20:2

⁸ Tamila:la oloma edla yia:tapo Lod GODta osalo dulu dla sela:lati daliyo. Epalati yia:tapo ya:tle hemele potame dali upa dulu dla haohaodemsiyamaiyo. ⁹ Amasiyama Lod GODta oplami sisilapame epo atlaiyo, “Wa: hadima halema:?” diyo.

¹⁰ Epalati asiyama oplamita epo atlaiyo, “Na: wa:ta osalo dulu dla sela:la dalepame wota:mama hemele hema puame haodepo poloma. Adipalati, na:ye tidali siyapo halema,” diyo.

¹¹ Asiyama Godta epo atlaiyo, “Anta wa:ta tidali siyapo hala kokoye wa: watle imo? Pona:malamana, wa: na:ta dlomoko demiyo duwaye e doahame deyo,” diyo.

¹² Epalati asiyama oplamita epo atlaiyo, “Wa:ta na: watle a:ya hamiwatapo na: watle dlomoko eye hamilati na: ma eye de,” diyo.

¹³ Epalati asiyama Lod GODta a:ya watle epo atlaiyo, “Wa: adipalati koko iye hao?” diyo.

Epalati asiyama a:yata ma epo atlaiyo, “Ilamata na:ye elemala natilati na: dlomoko eye doahame de,” diyo. ☆

¹⁴ Epalati asiyama Lod GODta ilama watle epo atlaiyo, “Wa: Godta kasilamale dulu dla halemama alinepi hapuloma dulu dla hatlo wa: tlope wa: kokota ta:la dla olalimsela:mama isikimi apupu mate demsela:lepe. ¹⁵ Epame wa: mate epo a:ya mate dla elle kokota elemama duka gladleta ellepe. Epame elle koko hatlo meta ma wa: mamadulo mate epo a:ya ya: mamadulo mate dla ellepe. Epammama wa:tapo a:ya ya: mamadulo hale hete maku dla yellati ma asiyama ya:tapo wa: dokopalaye supulastelepe,” diyo. ☆

¹⁶ Epame Godta a:ya watle epo atlaiyo, “Wa:ta owayemala hammama wotiyalle haloweye na:ta ma pato dlowepo. Epalati wa:tapo wotiyalle mate owayimlala

---

☆ 3:13: 2Kol 11:3; 1Tim 2:14   ☆ 3:15: Bob 12:17

hohomhallepe. Amasiyama epapele tlope wa: dla ala wa:wolali sikemte solotamale patota me-ellepe. Epalati ya:tapo wa: omhallalo hallepe,” diyo.

¹⁷⁻¹⁹ Epame Godta matle A:dam* watle epo atlaiyo, “Wa: mape wa: a:ya yu dalepame na:ta dlomoko demiyo dle dlomokoye delepo. Epedeme wa:ta dlomoko dele koko tle na:tapo ta:laye batalipo mellowepo. Epedeme dlowe alisisita isikimi meyelo pomatlowa, amasiyama osamokolo mate epo tuwale mateta matelepe. Epedeme wa: dlowe alisisi dlowedeme mowolo oko pato hamama ekukulli mate oko hapo de demhallepe. Epapedeme wa: oko pato metlo me-hamhalemama wa:ta polowe sukulu dla malatelepe. Epedeme wa:ta polopiye, wa: motoye matle ta:la yielepe. Adipalati, wa: motoye ta:la mate mita:puwapo,” diyo. ☆

²⁰ A:damtapo ya:llu hi semama Ib diyo. Adipalati, ya:ye opa hapuloma ya: waipo.

²¹ Epame Lod GODtapo alinepi kapalata tluka mimita:pame A:dam mate Ib mate dla didiyemeliyo.

²² Epame ya:ta ma epo atlaiyo, “Watapo oplamiye dia: sepele some halemama ka:ka:dle koko mate batalimale koko mate malanatiloweye me-ya:malamana. Epapedeme di matle ya: watle pasakalo hapimhallalo dlomoko dali tle dlomoko haleye podoahame dene dlowa, ya:tapo kokó pohallalo wekelepo depame,” diyo. ☆ ²³ Epedeme Lod

GODta ya:ye Iden osalo dulu tle alikili dla dodolomsaliyo, ya:tapo mo edla osalo hatitimha:ha:lepo depame.

²⁴ Epame Godtapo banakaka soye Iden osalo dla tulalo api dla ipila:mama aipa:ya dlapa aloweli some tleka:mama sikemte usiyemale ma medla hitomeliyo, opata matle

---

* 3:17-19: A:dam hi ya: dulu kokoye oplami demama apopo. ☆ 3:17-19:

Hib 6:8 ☆ 3:22: Bob 22:14

pasakalo hapimhallalo dlomoko dali tou dla tulala depame.

4

Kein mate Eibol mate

¹ Alotle A:dam mate Ib mate ha:ha:le dulu dla Ibtapo mopapo polopame maseyemala hamaiyo, ya: hiye Kein. Epame Ibta epo atlaiyo, “GODta gadle tle na:tapo maseyemala ma-hamalepo,” diyo. ² Epame alotle ma maseyemala hale hamaiyo, ya: hiye Eibol. Epame yia:ta madipata dulu dla Eiboltapo aliya halo omhalemdiyo, epalati ya: bapa Keintapo alisisi emalalo halaiyo.

³ Alila haleta Keintapo ya: osalo dla alisisi opi hauwalepame GOD dla namkale dle halopiyo. ⁴ Epalati Eiboltapo ya: aliya halota ka:yapa yemala usulliye yumpame mo ka:dle tlope GOD dla namkale dle hamiyo. Epalati GODtapo Eibolta namkale dle alisisi hampuale natipame ka:dena demama siyeiyo. ☆ ⁵ Amasiyama Keinta namkale dle alisisi halopo pualeye natipame posiyeyiyo. Epalati Keintapo sikemte siyaladiyo. ⁶ Epalati GODta Kein watle epo atlaiyo, “Wa: adipalati siyaladema?” ⁷ Wa:ta woloma ka:dle koko tlo hamatiye, eta na:tapo wa:ta namkale dle alisisi hamili dla siyelemla. Amasiyama wa: poka:dle koko hamhallepiye, wa: batalimaletapo wa:ye dokopala depo hallowedeme ma-dinapopo wa:ye omhalapo. Amasiyama koko eta wa: dla woyamalala depame, wa: itiyamale mate halane,” diyo.

⁸ Alotle Keintapo ya: ei Eibol watle epo atlaiyo, “Di moku dla isikimi hohola:mtlowa,” diyo. Yia: epo ma-tame moku dla ha:ha:mama Keintapo ya: ei Eibol hampame yumiyoyiyo. ☆

⁹ Epalati alotle GODta Kein watle epo atlaiyo, “Wa: ei Eibol da:?” diyo. Epalati asiyama Keinta epo atlaiyo, “Na: pona:malamana. Na:ta na: ei motoye omhalemdi?” diyo.

¹⁰ Epalati GODta epo atlaiyo, “Wa: adipapalati poka:dle koko i hao? Wa: ei omalitapo ta:la tle na: dla sisil-amhalapo. ☆ ¹¹ Epedeme wa: na:ta kasilamale dulu dla halemama matle ta:la muwalepo alisisi pe-emolowa. Adipalati, ta:la edla wa:tapo wa: ei omaliye olostauwapo. ¹² Epapedeme wa: matle alisisi emelepiye, wa: alisisita woloma pomatlowa. Epame wa: woloma mo hatlo dla pohallowa. Amasiyama wa: ta:lamo pato hema isikimi koko pa:le asepe oplami some holomhallepe,” diyo.

¹³ Epalati asiyama Keinta GOD watle epo atlaiyo, “Na:ta na: batalimale asiyama dla wotiyalle dulu hema halloweye pasakalo pta kokalena. ¹⁴ Adipalati, wa:tapo na:ye mo itle epo wa: mila:pi tle pateka:mu dla tane depo. Epapedeme na:tapo ta:lamo hema asepe oplami some mo pa:le isikimi duka dla holomhallepe. Epapele dulu dla oplami antapo na: umulupiye, ya:tapo na:ye yumilipe,” diyo.

¹⁵ Amasiyama GODta Kein watle epo atlaiyo, “Hao, oplami haletapo wa:ye poyumuluwa. Amasiyama oplami antapo wa:ye yumilipiye, asiyama na:tapo ya: opa 7ye potimolowepo,” diyo. Epame GODtapo Kein dla ulu himiyo, opata ya: natipame poyumulalo wekelepo depame.

Kein ya: mamadulo

¹⁶ Epalati Keinta GOD mila:pi tle ma teletamama Nod mo dla halla taiyo. Mo iye Iden osalo tle ma salita matlalo tiyama dla halaiyo. ¹⁷ Kein edla tame hallati ya:lluta mopapo polopame maseyemala hamaiyo, ya: hiye Enok. Oloma edla Keinye mo amko kestamhalaiyo. Epame mo amko e mape semama Enok diyo. ¹⁸ Epapedeme

---

☆ 4:10: Hib 12:24

Enok yamiye Ilad, epalati Ilad yamiye Mehuyael, epalati Mehuyael yamiye Metusael, epalati Metusael yamiye Lamek.

¹⁹ Epalati Lamek tapo wola: dapiyamte halomaiyo. A:ya hale hiye Ada, epo a:ya hale hiye Sila. ²⁰ Ya: a:ya hale Adatapo maseyemala hamaiyo, ya: hiye Yabal. Yabaltapo ya: tatile ka:yapa kimtimsela:mama halo omhalowe kotiyamaiyo. ²¹ Epalati Yabal ya: ei hiye Yubal. Yubaltapo ya: tatile ka:yapa woiyo mate epo pitikako mate sala dodolomalalo halaiyo. ²² Epalati Lamek ya:llu hale Silatapo maseyemala hamaiyo, ya: hiye Tubal Kein. Yatapo ka:yapa oli mate epo blons ewala mate aipa:yaye mimita:plowe kotiyamaiyo. Ya: nanaye Namapo.

²³ Alila haleta Lamek tapo ya: wola: dapiyamte watle epo atlaiyo, “Wua: na: yu daliya. Kipiliyemala haletapo na: heyulati na:ta asiyama ya:ye mo-yumi. ²⁴ Epele dula dila oplami haleta di mama pato Kein yumili hallepiye, asiyama ya: opa 7 ma potimelepe. Amasiyama oplami antapo na:ye yumilipiye, asiyama 77 soye potimelepe,” diyo. ☆

Set mate Enos mate

²⁵ A:dam ya:llu lbtapo matle maseyemala hale hamaiyo, ya: hiye Set. Epalati lbtapo epo atlaiyo, “God tapo na: watle maseyemala hale, Keinta yumili Eibol mo dila halloweye ma-hamame ilipo,” diyo. ²⁶ Epame Set yami Enosta halale oloma edla opatapo GOD dila inoma sumama ya: hi di dila ta:dlowe kotiyamaiyo.

5

A:dam ya: mamadulo

¹⁻² God tapo oplami mita:mama ikadepe ya: sepele mita:piyo. Epame ya: sepele mimita:mama oplami mate

---

☆ 4:24: Mat 18:22

a:ya mate mimita:piyo. Epame yia: dla siyemama yia: semama oplayemala diyo. Epalati A:dam ya: mamadulo hiye ipo.✠

³ A:dam 130 sokomoko ma-halepo gudepame ya:lluta maseyemala hale, A:dam mila:pi himili hamaiyo, ya: hiye Set. ⁴ Set hamale alotle A:damtapo 800 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ⁵ Epedeme A:damtapo 930 sokomoko halepame powaiyo.

⁶ Epame Settapo 105 sokomoko halepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Enos. ⁷ Epame Enos hamale alotle Settapo 807 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ⁸ Epedeme Settapo 912 sokomoko halepo gudepame powaiyo.

⁹ Epame Enostapo 90 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Kenan. ¹⁰ Epame Kenan hamale alotle Enostapo 815 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ¹¹ Epapedeme Enostapo 905 sokomoko halepame powaiyo.

¹² Epame Kenantapo 70 sokomoko halepo gudepame ya:llutapo maseyemala hamaiyo, ya: hiye Mahalalel. ¹³ Epame Mahalalel hamale alotle Kenantapo 840 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ¹⁴ Epapedeme Kenantapo 910 sokomoko halepame powaiyo.

¹⁵ Epame Mahalaleltapo 65 sokomoko halepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Yaled. ¹⁶ Epame Yaled hamale alotle Mahalaleltapo 830 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ¹⁷ Epedeme Mahalaleltapo 895 sokomoko halepo gudepame powaiyo.

✠ 5:1-2: Yen 1:27-28; Mat 19:4; Maka 10:6

¹⁸ Epame Yaledtapo 162 sokomoko halepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Inok. ¹⁹ Inok hamale alotle Yaledtapo 800 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ²⁰ Epedeme Yaledtapo 962 sokomoko halepo gudepame powaiyo.

²¹ Epame Inokta 65 sokomoko halepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Metusela. ²²⁻²⁴ Metusela hamale alotle Inoktapo 300 sokomoko dulu dla halemama ma akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. Ya: sikemte God malamalalo oplami halaiyo. Epalati Godtapo ya:ta 365 sokomoko umpo hallati ya:ye hamame hetaiyo. Epalati opata ma ya:ye ponatiyo.☆

²⁵ Epalati Metuselatapo 187 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Lamek. ²⁶ Lamek hamale alotle Metuselata 782 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ²⁷ Epedeme Metuselatapo 969 sokomoko halepo gudepame powaiyo.

²⁸ Epame Lamekta 182 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo. ²⁹ Epalati Lamektapo maseyemala e ya: hiye Nowa* depame epo atlaiyo, “GODtapo A:damta batalimale tle di watle pasakalo kokalle iye hamiwapo. Epedeme ditapo di do mate ta:la muwalepo dlowe alisisi emha:ha:mama wotiyalle natimha:ha: iye ma maseyemala ita di gadlalo hallepe,” diyo. ³⁰ Nowa hamale alotle Lamektapo 595 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo. ³¹ Epedeme Lamektapo 777 sokomoko halepo gudepame powaiyo.

☆ 5:22-24: Hib 11:5; Yuda 14   * 5:29: Nowa hi ya: dulu kokoye wotiyalle dulu dla gadlalo demama apopo.

³² Epalati Nowata 500 sokomoko halepo gudepame ya:llutapo akimlala hatitimaiyo, yia: hiye Sem, epo Ham, epo Yapet.

6

Ta:la sota batalimale koko

¹⁻² Ta:lamo pato dla opata sikemte pasatamtaiyo. Epalati oloma edla pepele di dla ha:ha:lalo so opa opitapo ta:la sota hatitimale utukaka ka:ka:dleta popa:la natipame malame halomyaiyo. ✧ ³ Epalati GODta epo atlaiyo, “Na:ta hamili pasakalo halemhala hedletapo oplami dulu dla pase kokó hallowa. Adipalati, opaye isikimi ta:la sopo. Epedeme yia:tapo isikimi 120 sokomoko ha:ha:pame palidemha:ha:lepe,” diyo.

⁴ Epedeme pepele di tle malale so opa iwolota wola: ikadepe halopo hatitimale yimlalata sikemte itiyamale mate koko halomha:ha:mdiyo. Epapele tle opata yia: kokoye powowelilalo kokó malaha:ha:mdiyo. Epame yia:ye semama Nepilim* so demdiyo. Nepilim so iwoloye ka:yapa ta:lamo hema me-ha:ha:mdiyo. ✧

⁵ GODta natili dla ta:lamo so hapulomatapo sikemte batalimale koko halomha:ha:la natiyo. Epame yia:ta malamale mape alila hapuloma isikimi batalimale koko malamoloweta ella natiyo. ✧ ⁶ Epalati GODtapo ya:ta mimita:pele opata ha:ha:le pasakalo natipame dupa kolle mate epo atlaiyo, “Na: adipalati ta:la soye mimita:puwa? ⁷ Na: watapo na:ta mimita:pele opa hapuloma mate epo alinepi hapuloma mate epo tea hapuloma mate potipa:mmellowepo. Adipalati, na:ta mimita:pele so hapuloma i natimama sikemte alima,” diyo. ⁸ Amasiyama

✧ 6:1-2: Yob 1:6, 2:1 * 6:4: Nepilim so iwoloye opa sikemte elo seselemallita tetamama wisi sepeleta ha:ha:iyo. ✧ 6:4: Nam 13:33

✧ 6:5: Ma:t 24:37; Luk 17:26; 1Pita 3:20

dulu edla oplami hatlo Nowatapo GOD mila:pi tle ka:dle oplami halaiyo.

Nowata koa tili

⁹ Epedeme opa hapuloma dulu dla hatlo Nowatapo God mila:pi tle ka:dle oplami halaiyo. ☆ ¹⁰ Nowatapo ya: akimlala dapahatlope elemhalaiyo, yia: hiye Sem, epo Ham epo Yapet.

¹¹⁻¹³ Godtapo ta:lamo so hapulomata batalimale pato dulu dla ha:ha:lalo natipame Nowa watle epo atlaiyo, “Ta:lamo hema ya:mkale yumuluwe koko mate epo ya:mkale pomalamalalo wekelowe koko mateta pta pato halapo. Epedeme na: ta:lamo mate epo dulu edla ha:ha:lalo so opa hapuloma mate poyuluwepo. ¹⁴ Epapedeme wa: dali ka:ka:dle mate koa pato tine. Epame dulu edla hutiyelowe aya alupoli hatitipame dulu mate alikili mate dla tokeyamale alisisi mate hutupamelene, yúta dulu dla tulala depame. ¹⁵ Epame koata selemalliye 150 mita hallepe, epo ya:ta popolalleye 25 mita hallepe, epame dopukota didleye 15 mita hallepe. ¹⁶ Epedeme wa: eme bodepo matle mosisi kokoloma tilimama eme isili tle mateka:pi medla tilimelepe. Epame kokoloma tlo koa seme dla tilipe. Epame koa dulu dla aya popoliyeleye dapahatlope hallepe. Haleta isili ikadepe dla, epalati haleta duka dla, epalati haleta di ikadepe dla hala dlepe.

¹⁷ Epalati na:tapo yú puale pato hamilowepo ta:lamo dla ha:ha: so hapuloma poyulupo depame. Epedeme alisisi hapuloma ta:lamo hema ha:ha:tapo pallipe. ¹⁸ Amasiyama wa:tapo, wa: a:ya mate epo wa: akimlala dapahatlope mate epo yia: wola: mate koa dulu dla tumullati na:tapo wua: pasakalo gadlowepo. ¹⁹⁻²⁰ Wua:ta koa dulu dla tumama alinepi mila:pi meyelope meyelope dleye patetalo mate

---

☆ 6:9: 2Pita 2:5

epo molalatalo mateta wa: hala dla pumhallati hohopo tumullupe, yia:tapo popalilalo wekelepo depame. ²¹ Epame wua:ta tumama wua:ta dlowe alisisi mate epo alinepita dlowe alisisi mate halopo tumullupe.”

²² Epalati Nowatapo Godta atlale koko hapuloma eye ma-haiyo. ☆

7

Yúta ta:lamo gola:dle

¹ Epame GODtapo Nowa watle epo atlaiyo, “Wata oloma hema ha:ha: opa hapuloma dulu dla na:ta natiye hatlo wa: tlo sikemte ka:dle oplami halema. Epapedeme wa: mate wa: a:ya mate epo wa: akimlala mate epo yia: wola: mate koa dulu dla elemtuwane. ² Epame wua:ta tumama ullu watalo alinepi* mila:pi meyelo meyelo dleye patetalo mate molalatalo mate hohopo tumullupe. Amasiyama wa: ullu pa:talo alinepi tlo elemtumama alinepi mila:pi meyelo meyelo dleye patetalo dla 7 hohoma epame molalatalo dla 7 hohoma demtapame elemtulupe. ³ Epame tea mape patetalo dla 7 hohoma epo molalatalo dla 7 hohoma demtapame elemtulupe. Epalati yia:tapo ma alotle yia: mila:pi sepele usulumha:ha:mama pasatlepo depame. ⁴ Wata oloma itle alila 7 pololepo gudlati na:tapo tiyo patoye ta:lamo dla tulune dlowama. Epalati 40 alila mate epo 40 utula:la mate tiyo patota hellepe. Epalati na:ta mimita:pele opa hapuloma mate epo alinepi hapuloma mateye poyuluwepo,” diyo. ⁵ Epalati Nowatapo GODta atlale koko hapulomaye ma-haiyo.

☆ 6:22: Hib 11:7   * 7:2: Ullu pa:talo alinepiye isikimi God hi di dla ta:demama poyupo hapilalo alinepipo. Amasiyama ullu watalo alinepiye God hi di dla ta:demama poyupo pohapilalo wekele alinepipo.

⁶ Nowaye 600 sokomoko hallati yútapo puaiyo. ⁷ Epalati Nowata ya: a:ya mate epo ya: akimlala mate epo ya: wola: mate koa pato dulu dla tuwaiyo, yúta ta:lamo gola:dlati ya:tapo pasakalo hallowe halowedeme. ☆ ⁸⁻⁹ Epalati Godta atlale yu e dolumama tea mila:pi meyelope meyelope dle mate epo alinepi hapuloma mila:pi meyelope meyelope dle matetapo Nowa hala dla puame koa dulu dla tumhalaiyo. Yia:tapo koa dulu dla tumhalemama patetalo mate molalatalo mate tua demhalaiyo. ¹⁰ Epame alila 7 mogudlati yútapo ta:lamo patoye dokolomhetaiyo.

¹¹ Nowata halemama 600 sokomoko umale oloma edla yú mataletapo ta:la dulu tle popokotimyaiyo. Epalati omapla di tle tiyo patota heliyo. Koko iye namba 2 mama dulu dla namba 17 alila umulati apiyo. ☆ ¹² Epalati tiyotapo 40 alila mate epo 40 utula:la mate dulu dla helemhalaiyo. ¹³ Epalati Nowa mate ya:llu mate epo ya: akimlala Sem mate epo Ham mate epo Yapet mate epo ya: wola: mate koa dulu dla tuwaiyo. ¹⁴ Yia:ta tumama alinepi mila:pi meyelope meyelope dle dulu dla halo mate epo yowo mate epo tea mila:pi meyelope meyelope dle mate elemtuwaiyo. ¹⁵⁻¹⁶ Godta atlale yu e dolumama alinepi hapulomatapo Nowa mate tumhalale dulu edla patetalo mate epo molalatalo mate tua demhalaiyo. Yia:ta hapulomatapo koa dulu dla mo-tupa:mele pokadlati GOD meyelo kokolomaye godiyo.

¹⁷⁻¹⁸ Tiyota 40 alila dulu dla helemhallati yúta pumhetamama koata hallowe mo-kotiyamaiyo. ¹⁹ Yútapo ta:lamo dokolomhetemama tamali patoto sikemte seselemalli popa:le aloweli diye mo-gola:gola:diyo. ²⁰ Epalati tamali patoto aloweli yúta gola:dleye 7 mita ga:tulli epapele halaiyo. ²¹⁻²³ Epalati alinepi hapuloma mate epo tea

---

☆ 7:7: Ma:t 24:38-39; Luk 17:27   ☆ 7:11: 2Pita 3:6

hapuloma mate epo opa hapuloma mate ta:la medla pomelletapo paliyo. Epedeme ta:lamo hema pasakalo ha:ha:lalo alisisi hapulomatapo mosukulu palipa:meliyo. Amasiyama hatlo Nowata koa dulu dla elemtuwale sotapo pasakalo gadlowe haiyo. ²⁴ Epalati 150 alila dulu dla yútapo ta:laye gola:depo elaiyo.

8

Yúta mo-pilli

¹ Godtapo Nowa mate epo alinepi hapuloma mate koa dulu dla ha:ha:leye ala me-malahalaiyo. Epam-mama ya:tapo mosisi dla itiyamale hamiyo, mosisita sikemte hotlomhalemama yúta pillipo depame. ² Epalati Godta ta:la dulu dla yú matale opokoko ha:ha:leye magodlati omapla di tle tiyo patota helemhalale mape keidiyo. ³⁻⁴ Epalati yúta woloma pilimtumhalaiyo. Epalati koata yú di dla holomsela:mama mama 5 pololepo gudlati tulume Alalat tamali aloweli di dla gagadiyo. ⁵ Amasiyama yúta ala woloma me-pilimtumhalemama mama dapiyamte pololepo gudlati tamali opi aloweli mape mo-wowoyamaiyo.

⁶⁻⁷ Epame Nowata ma 40 alila pololepame mosisi kokoloma gowaladepame wako teaye tane diyo. Amasiyama tea itapo ma ilame populalo yúta pillipo depame me-hollomsela:iyo. ⁸ Epame ma-alotle Nowatapo seselema teaye tane diyo, yúye mo-pilita: depo natilipo depame. ⁹ Amasiyama yúta woloma pilimtumama dalupa ala me-dodokolopo hallati natipame teata kollowe totamsela:po ilame pulati Nowata ma hamame koa dulu dla pameliyo. ¹⁰ Epame Nowa matle alila 7 halepo gudepame seselema teaye ma tane diyo. ¹¹ Epalati seselema teatapo hollomtame sela:po ma tamila:la ilame pumama olipi dali upa amkota:le ketahame

mukota yilame puaiyo. Nowa epela malamaiyo, yúye mo-pilimtulupo. ¹² Epame matle alila 7 halepo gudepame seselema teaye ma tane diyo. Epalati ya:tapo hollomtama ma ilame popuweiyo.

¹³ Epalati Nowata koa dulu dla halemama mama 10 umulati eme dokostepo alikili dla natitepo, yúta mo-pilipo halla natiyo. Oloma hema Nowatapo 601 sokomoko umaiyo. ¹⁴ Epame ma mama dapiyamte pololepo gudepo alotle natilati ta:lata ma sekelemama kokalestame ella natiyo.

¹⁵ Epalati Godtapo Nowa watle epo atlaiyo, ¹⁶ “Wa: mate epo wa: a:ya mate epo wa: akimlala mate epo yia: wola: mate koa dulu tle alikili a:ma dla wowoyamaiya. ¹⁷ Wua:ta u-ulapo tamama alinepi hapuloma mila:pi meyelo meyelo dle mate eleme alikili dla woyamaiya, yia:tapo yimlala usulumama ta:lamoye matle pasatlepo depame,” diyo.

¹⁸ Epalati Nowata ya:llu mate epo ya: akimlala mate epo yia: wola: mate koa dulu tle alikili dla u-ulapo tamalaiyo. ¹⁹ Epame alinepi hapulomata koa dulu tle alikili dla u-ulapo tamalemama miyelo yia: sepele siyapota mepo ketamta mepo ketamta depo tamalaiyo.

²⁰ Epame Nowatapo GOD dla alinepi poyupo ha:lalo tileye haiyo. Epame ya:tapo GOD hi di dla ta:demama ullu pa:le aliya halo mate tea mate poyupo halomaiyo. ²¹ Epalati alinepi halomale ullu seyamaletapo hetame ya: umalati GODta sikemte siyeiyo. Epame ya:skamu epo atlaiyo, “Ta:la sota ma batalimale koko halomha:ha:lata na:tapo ta:lamoye matle poyuluwa. Epapele dulu dla na:malamana, ta:la sotapo koko halomale mate epo momalamale mateye pta batalimana. Epapele tlope na: matle yia:ye popoyuluwa. ²² Amasiyama ta:lamota matle hallowe oloma edla alisisi emolowe alila me-ellepe, epame

alिसि hauwallowe alila ma me-ellepe. Epame pomale alila ma me-ellepe, epame alemalle alila ma me-ellepe. Epame tene alila mate epo sali silaple alila mate ma me-ellepe. Epame utula:la mate alila mate ma me-ellepe.”

9

Godta Nowa dla yu itiyapo himili

¹ Godtapo Nowa mate ya: akimlala mate dla epo atlaiyo, “Wua: yimlala sikemte isukumama ta:lamoye pasatlepe.

✧ ² Alinepi hapuloma tea mate epo amalo mateta wua: wowota:le mate ha:ha:lepe. Epapedeme yia:tapo wua:ta itiyamale isili tle ha:ha:lepe. ³ Kotiyamale dla na:tapo wua:ye isikimi emale alिसि mate epo dlomoko mate dlomha:ha:iye duwapo. Amasiyama na: ma wata wua: watle atlema, alinepi hapuloma iye dlomha:ha:lepo depame.

⁴ Amasiyama wua: mo demama ala omali mate hallati podlowa. Adipalati, pasakaloye omali dulu dla halapo. ✧

⁵ Epedeme oplami antapo ya:mkale pasakaloye kestlepiye, ya: ma asiyama yumilipe. Epame alinepi aditapo oplami pasakalo kestlepiye, asiyama alinepi e mape yumilipe.

⁶ Epedeme oplami antapo ya:mkale omaliye olostlepiye, ya: ma asiyama ya: omaliye olostlepe. Adipalati, Godtapo oplamiye me-ya: mila:pi sepele mita:puwapo. ✧

⁷ Epedeme Nowa wa: mate epo wa: akimlala mate, wua: yimlala sikemte isukumaiya, wua: mamadulotapo ta:lamo pato hema opa pasatlepo depame.” ✧

⁸ Epame Godta Nowa mate epo ya: akimlala mate dla ma epo atlaiyo, ⁹ “Na: watapo yu itiyamaleye wua: mate epo alotle wua: mamadulota ha:ha:lowe mate dla himima.

✧ 9:1: Yen 1:28 ✧ 9:4: Leb 7:26-27, 17:10-14; 19:26; Dit 12:16, 23, 15:23

✧ 9:6: Yen 1:26; Eke 20:13 ✧ 9:7: Yen 1:28

¹⁰ Epame wua: mate koa dulu tle u-ulapo matiwa alinepi mila:pi meyelohe meyelohe dle mate dla ma himima.

¹¹ Yu itiyapo himili eye ipo. Na: matle pasakalo ha:ha: alisisi hapulomaye yú mate popoyuluwa. Epame matle ta:lamohe yú mate poyuluwa.

¹² Na:tapo wua: mate wua: mamadulo mate epo pasakalo ha:ha:lalo alinepi hapuloma mate dla yu itiyapo himmama ulu himiye ipo. ¹³ Eye na:tapo pesepidoloye omapla di dla himima. Pesepidolo itapo na:ta wua: dla yu itiyapo himi i imalalo hallepe. ¹⁴⁻¹⁶ Epapedeme pesepidolota wuala dulu dla ella natilipiye, na:tapo wua: mate epame alinepi hapuloma mate dla yu itiyapo himi iye malamolowepo. Epedeme yútapo matle pasakalo ha:ha:lalo alisisi hapulomaye popotimolowa. ¹⁷ Adipalati, pesepidolotapo na:ta yu itiyapo himi i ya: ulu himili halapo,” diyo.

Nowa ya: akimlala

¹⁸⁻¹⁹ Nowa ya: akimlala iwolotapo koa dulu tle u-ulapo matiyo. Yia: hiye Sem, epo Ham epame Yapet. Amasiyama Hamye Keinan ya: apo. Epedeme akimlala dapahatlohe iwolotapo ta:lamo opa hapulomata puale sitali halapo.

²⁰ Alotle Nowatapo osalo himpame gla:pi dlomoko emaiyo. ²¹ Epame ya: gla:pi dlomoko dala mate wain yú mita:pame depo yiyilamama aya dulu dla tidali siyapo elaiyo. ²² Epalati Keinan ya: a Hamta natipame Sem mate epo Yapet mate dla atlaiyo. ²³ Epalati Sem mate epo Yapet mateta yia: ata tidali siyapo ellati natilala depame, tluka hame yia: maka: dla himme kawapo tuwame yia: aye bopudiyo.

²⁴ Nowa kawata yulita mo-pa:lali yelepoyami mosukulu hamale Hamta koko halë dalepame epo atlaiyo,

²⁵ “Wotiyalle kokotapo Keinan dla pulupe. Epame ya:tapo

ya: bapadulo dulu dla isili ikadepe dla asiyama pa:le oko halalo hallepe.” ²⁶ Epame ya: matle epo atlaiyo, “Lod, Sem ya: GOD hi di dla ta:diya. Epame Keinanta Sem ya: oko oplami halemama ya: yu dla salladepo sela:lepe. ²⁷ Epame Godtapo Yapet wadle ta:la pato hamilipe. Epame Yapettapo Sem ya: aya dla hallepe. Epalati Keinantapo yia: yu dla salladepo sela:mama yia: oko oplami hallepe.”

²⁸ Yúta opa poyuli alotle Nowatapo 350 sokomoko halaiyo. ²⁹ Epedeme Nowatapo 950 sokomoko halepame powaiyo.

10

¹ Nowa ya: akimlala hiye Sem, epo Ham epo Yapet. Epa-pedeme yúta opa poyuli alotle opa dapahatlope iwolotapo akimlala hatitimaiyo.

Yapet ya: mamadulo

² Yapet ya: akimlala hiye Goma, epo Magog, epo Madai, epo Yaban, epo Tubal, epo Mesek epame Tilas. ³ Epalati Goma ya: akimlala hiye Askenas, epo Lipat, epo Togama. ⁴ Epalati Yaban ya: akimlala hiye Elisa mate epo Talsis matepo. Epame Kitim so mate epo Lodanim so mateye Yaban ya: mamadulopo.

⁵ Epedeme opa hapuloma iwoloye Yapet ya: mamadulopo. Yia:tapo Mediteleniya kaula pili dla yia: elele tle miyelo hutukuliyapo tame hala hala demtaiyo. Epame yia: yu mape meyelo meyelo dle yuhamha:ha:mdiyoye.

Ham ya: mamadulo

⁶ Epalati Ham ya: akimlala hiye Kus, epo Mislaim, epo Put epame Keinan. ⁷ Epalati Kus ya: akimlala hiye Seba, epo Habila, epo Sabata, epo Lama epame Sabateka. Epalati Lama ya: akimlala hiye Seba mate epo Dedan mate.

⁸ Kus ya: mama haleye Nimlodpo. Nimlodtapo opahale dulu dla sikemte itiyamale oplami halaiyo. ⁹ Epame ya:tapo GOD mila:pi tle ka:pi dlowe alisisi siyomalalo halaiyo. Epapedeme yuta ipo atlapo, “Nimlod some GOD mila:pi tle ka:pi dlowe alisisi siyomalalo halane,” depo. ¹⁰ Ka:yapa Nimlodtapo mo hapuloma iye omhalaiyo. Eye Babilonpo, epo Elekpo, epo Akadipo, epo Kalnepo. Mo hapuloma iye Babiloniya mo pato dulu dla hutiyeyiyo. ¹¹ Epame ma etle Asiliya mo dla taiyo. Ya: edla tame Niniba mo mate Lehobot Il mo mate epame Kala mo mate kotimaiyo. ¹² Ya: matle Niniba mo ka: epo Kala mo pato ka: duka dla Lesen mo keintaiyo.

¹³ Epedeme Ham yami Mislaim ya: mamaduloye ipo, Ludi sopo, epo Anam sopo, epo Lehab sopo, epo Naptu sopo, ¹⁴ epo Patlus sopo, epo Kaslu sopo, epo Kaptoli sopo. Epedeme Pilisteya soye Kaslu so yia: mamadulopo.

¹⁵ Epalati Ham yami Keinan ya: mamaduloye ipo, Saidon sopo, epo Hitai sopo, ¹⁶ epo Yebusi sopo, epo Amoli sopo, epo Gilgasi sopo, ¹⁷ epo Hibai sopo, epo Alki sopo, epo Sini sopo, ¹⁸ epo Albad sopo, epo Semali sopo, epo Hamat sopo. Epame alotle Keinan so elele hapuloma ewolotapo hutukuliyapo taiyo. ¹⁹ Epedeme Keinan so ta:la sukuluyeye ipo elema. Saidon mo tle kotiyapo yame Gasa dla gudupo. Epo matle tame Sodom mo mate Gomola mo dla tame umapo. Epame ma etle tame Adama mo mate epo Seboim mo mate dla tame gudupo. Epame ma metle tame Lasa dla mosukulu gudupo.

²⁰ Opa hapuloma iwoloye Ham ya: mamadulopo. Yia:tapo mo meyeloye meyeloye dle dla ha:ha:mtamama yia: yu mape meyeloye meyeloye dle yuhamha:ha:iyo.

Sem ya: mamadulo

²¹ Yapet ya: bapa Semtapo akimlala hatitimaiyo. Epele dulu dla oplami Ebel* ya: akimlala hapulomaye Sem ya: mamadulopo. ²² Epalati Sem ya: akimlalaye ipo, Elam, epo Asul, epo Alpaksad, epo Lud, epame Alam.

²³ Epalati Alam ya: akimlalaye ipo, Us, epo Hul, epo Getel epame Mesek.

²⁴ Epalati Alpaksad yamiye Sala, epalati Sala yamiye Ebel.

²⁵ Ebelta akimlala dapiyamte hatitimaiyo, maseyemala hale hiye Peleg.† Adipalati, ya:ta halale oloma edla Godtapo yu hapulomaye hutukuliyapo hamastamama opa hapuloma mape hutukuliyapo hamastaiyo. Peleg ya: ei hiye Yokotan.

²⁶ Yokotan ya: akimlalaye ipo, Almodad, epo Selep, epo Hasamabe, epo Yela, ²⁷ epo Hadolam, epo Usal, epo Dikila, ²⁸ epo Obal, epo Abimael, epo Seba, ²⁹ epo Opil, epo Habila, epo mosukuluye Yobabpo. Epedeme opa hapuloma iwoloye Yokotan ya: akimlalapo. ³⁰ Yia:ta ha:ha:le moye Mesa mo tle kotiyapo tame salita matlalo tiyama tamali di Sepa mo dla tame gudiyo.

³¹ Opa hapuloma iwoloye Sem ya: mamadulopo. Yia:tapo mo meyelope meyelope dle dla ha:ha:mtamama yia: yu mape meyelope meyelope dle yu hamha:ha:iyo.

³² Elele hapuloma iye Nowa ya: akimlala tle puaiyo. Epame yúta opa poyuli alotle opa iwolotapo ta:lamo so hapuloma yia: sitali halapo.

11

Godtapo yu hapuloma hutukuliyapo melle

---

* 10:21: Hibulu hi iye ya: sitali Ebelpo. Amka:yapa Yu soye Hibulu so demha:ha:uwapo. † 10:25: Peleg hi i ya: dulu kokoye duka gladle demama apopo.

¹ Ka:yapa ta:lamo pato hema opa hapulomatapo yu hatlo mate yuhamha:ha:iyo. ² Epame opata ha:ha:mtamama toko salita matlalo tiyama dla gilidetepo wou mo ka:dle Babiloniya mo dla natipame ma edla tame ha:ha:iyo. ³⁻⁴ Yia: edla tame ha:ha:mama yia:skamu yia:dulu dla epo atlamyaiyo, “Di mo pato kestapame aya patoto halomolowa. Epame di God umuluwedeme aya pato selemalli hatlo hame hetlowa. Epedeme dita mo edla kestepo aya halomelepiye, di ewala mate pohalomolowa, amasiyama sokope tokeyamale mate dukupo blik ewala* mimita:pame kolumhetamama aya halomolowepo. Dita aya patoto halomelepiye, opata di hi di dla ta:dlepe. Eta dita ta:lamo pato hema pohutukuliyapo tame ha:ha:myelowa,” demyaiyo.

⁵ Amasiyama GODtapo opata mo pato kestale mate epo aya pato selemalli hamhetale mate natila malaiyo. ⁶ GODta malame natipo epo atlaiyo, “Opa iwoloye hatlopepo, epame yu hatlo yuhamsiyamapo. Epame yia:ta koko ha iye ala ka:yapa kotiyamama amma. Epame ma alotle yia:ta solotamale koko patoto mehalomalala. ⁷ Epapedeme di tulum ha:ha:mama yia:ta yu hatlo yuhamsiyamaye duka hutukuliyapo mellowa, yia:ta ya:mkale yu asiyama pomala dallalo weke asiyama pomala dallalo weke demsiyamelepe depame,” diyo.

⁸⁻⁹ Epapedeme GODtapo yia:ta yu hatlo yuhamsiyamaleye ma hutukuliyapo mellati yia:tapo aya selemalli hamhetale ma memeliyo. Epalati yia:tapo yia: yu meyelo meyelo dle mate ta:lamo pato dla hutukuliyapo tame ha:ha:myaiyo. Epedeme yia:ta mo pato kestale hiye

---

* 11:3-4: Yia: blik ewala aya halomolowedeme ka:yapa sokope tokeyamale mate dudukupame sekellati ma woloma kokallepe depame dlapa teleka:le dulu dla hatitimdiyo.

Babilonpo.† Adipalati, mo hema GODtapo yu hapulomaye hutukuliyapo meliyo.

Sem ya: mamadulo

¹⁰ Yúta opa poyuli alotle sokomoko dapiyamte pololati Semye 100 sokomoko umaiyo. Oloma edla ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Alpaksad. ¹¹ Epo Alpaksad hamale alotle Semtapo 500 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate utukaka opi mate hatitimaiyo.

¹² Epalati Alpaksadtapo 35 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Sala. ¹³ Epame Sala hamale alotle Alpaksadta 403 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

¹⁴ Epalati Salatapo 30 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Ebel. ¹⁵ Epame Ebel hamale alotle Salata 403 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

¹⁶ Epalati Ebeltapo 34 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Peleg. ¹⁷ Epame Peleg hamale alotle Ebelta 430 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

¹⁸ Epalati Pelegtapo 30 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Leu. ¹⁹ Epame Leu hamale alotle Pelegta 209 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

²⁰ Epalati Leutapo 32 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Selug. ²¹ Epame Selug hamale alotle Leuta sokomoko 207 dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

---

† 11:8-9: Babilon hi i ya: dulu kokoye hutukuliyapo melle demama apopo.

²² Epalati Selugtapo 30 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Nahol. ²³ Epame Nahol hamale alotle Selugta 200 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

²⁴ Epalati Naholtapo 29 sokomoko halepo gudepame ya:lluta maseyemala hamaiyo, ya: hiye Tela. ²⁵ Epame Tela hamale alotle Naholta 119 sokomoko dulu dla halemama akimlala opi mate epo utukaka opi mate hatitimaiyo.

²⁶ Epalati Telatapo sokomoko 70 halepo gudepame akimlala dapahatlope hatitimaiyo, yia: hiye A:iblam, epo Nahol, epame Halan.

Tela ya: akimlala

²⁷ Tela ya: akimlalaye A:iblam, epo Nahol, epame Halan. Halan yamiye Lotpo. ²⁸ Epame Halan ya: a Tela ala mehallati Halan mo-powaiyo, Kaldeya mo pato dulu dla ya: mo ikadepe Ul dla. ²⁹⁻³⁰ A:iblam mate epo ya: ei Nahol mate wola: halomaiyo. A:iblam ya:llu hiye Selai. Amasiyama Selaiye hamkapi polaiyo. Epalati Nahol ya:lluye Halan yoti Milkapo. Milka ya: bapaye Iskapo. ³¹ Epeleye Telatapo yami A:iblam mate epo ya: moma Selai mate epo Halan yami Lot mate elepame Ul mo tle alikili dla woyapame ma Keinan mo dla tamalaiyo. Amasiyama yia: Keinan mo dla tamalemama ma mo pato hale Halan mo dla tame woyapame medla ha:haiyo. ³² Telata 205 sokomoko halepame Halan mo medla powaiyo.

12

Godta A:iblam sisilamale koko

¹ GODta A:iblam watle epo atlaiyo, “Wa: mo mate epo wa: opa mate epo wa: a ya: asiyadulo mate medla salepame na:ta wa: watle mo nati-iliwe mo dla tane. ☆

☆ 12:1: Taiya 7:2-3; Hib 11:8

²⁻³ Epame na:tapo wa: gademama wa: mamaduloye ma a:ma pasatepo mellowepo. Epame wa: hi mape pato dlowepo. Epapele dulu dla wa: dla siyele hamilalo so dla asiyama na:ta yia: dla siyele hamilowepo. Epame wa: dla wotiyalle hamilalo so dla asiyama na:tapo yia: dla wotiyalle hamilowepo. Epapedeme wa: tle ta:la so hapuloma dla siyele hampulupe.”☆

⁴⁻⁵ Epalati A:iblamta 75 sokomoko hallati GODta atlale yu e dolumama Halan moye saliyome taiyo. Ya: tamama ya:llu Selai mate epo ya: aluwa Lot mate epo ya:ta Halan mo dla halemama alisisi hapuloma halopo halale mate epame ya: oko so hapuloma mate Keinan mo dla ma-tamalaiyo. ⁶ Yia: Keinan mo dulu edla siyamama Sekem mo dla puame woyamaiyo. Epame aiyalma dali Mole mo dla hallalo dla tame woyamaiyo. Oloma edla Keinan soye ala mo medla me-ha:ha:iyo. ⁷ Epalati GODta A:iblam watle woyapo epo atlaiyo, “Na:tapo wa: mamadulo dla ta:la iye hamilowepo,” diyo. Epame A:iblamtapo GOD dla alinepi poyupo ha:lalo tile haiyo. ☆

⁸ Ya: Sekem mo medla halepame matle donapi mo dla hetame Betel moye salita tullalo tiyama dla pomele epo Ai moye salita matlalo tiyama dla pomele depame duka dla kimiyo. Edla mape GOD dla alinepi poyupo ha:lalo tile hapame inoma sumama GOD hi di dla ta:diyo. ⁹ Epame ma mo e saliyome tamama Negeb mo dla tuluiyo.

A:iblamta Isip mo dla tale

¹⁰ Oloma edla Keinan mo dla dlowe alisisita pa:lali A:iblamta ma Isip mo dla hallowedeme tuluiyo. ¹¹ Epame yia: Isip mo dla mo-ulatuluwedeme ha:ha:mama A:iblamta ya:llu Selai watle epo atlaiyo, “Wa:ye a:ya pta ka:pi.

☆ 12:2-3: Gal 3:8 ☆ 12:7: Taiya 7:5; Gal 3:16

¹² Epapedeme dita Isip mo dla tulupiye, mo sota di nati-pame ipo atlowe sepena, 'A:ya iye ya:llupo,' depame na:ye yumama wa: tlo pomellowe sepena. ¹³ Epedeme wa:ta asiyama yia: watle atlemama wa:ye notumala dlepe. Wa:ta epapelepiye, yia:ta wa: natimama na:ye poyumuluwa," diyo. ☆

¹⁴ Epedeme yia:ta Isip mo dla puame woyamalati Isip sota Selai natipame a:ya pta ka:pi diyo. ¹⁵ Epame Isip mo dokopala oplami Pelo ya: oko sotapo Selai natipame ma tame yia: dokopala oplami Pelo watle atlemama a:ya sikemte ka:dena depame ma ya: hala dla sempuaiyo. ¹⁶ Epalati dokopala oplami Pelotapo semte Selaiye A:iblam yotimala tepo depame A:iblamye woloma gadiyo. Epam-mama ya: watle sipi aliya mate epo bulumkiyawa aliya mate epo donki aliya molalatalo mate patetalo mate epame oko so opa mate wola: mate epo ka:mol aliya mate hohopo iyo. ¹⁷ Amasiyama A:iblam ya:llu Selai koko tle Pelo mate epo ya: oko so mate dla GODta esiyele pato hamiyo. ¹⁸ Epalati Pelotapo A:iblam watle hihimama epo atlaiyo, "Wa: apa kokoye na: watle hauwa? Wa: adipalati na: watle Selaiye na: a:ya pe-epalalo wekuwa? ¹⁹ Epame wa: adipalati Selaiye notumala duwa? Wa:ta epo atluwa koko tle na:tapo ya: halowedeme na: aya dla semtauwapo. Epapedeme wa: a:ya ipo. Wa: ya: sepame ma-tane," diyo. ²⁰ Epame Pelotapo A:iblam koko dla ya: opa watle itiyamale yu atlati yia:tapo A:iblam mate ya:llu mate dla ma-taiya diyo. Epalati yia:tapo yia: alisisi hapuloma mate ma-tamalaiyo.

13

A:iblam mate Lot mateta miyelo ta ta dle koko

☆ 12:13: Yen 20:2, 26:7

¹ Epedeme A:iblam mate epo ya:llu Selai mate yia: alisisi hapuloma halopo Isip mo saliyome ma Negeb mo dla ilamtaiyo. Epalati ya: aluwa Lotta ya: mate taiyo. ² Epele dulu dla A:iblamtapo alisisi pasatale halemama alinepi mate epo mani mate sikemte pasatale oplami halaiyo. ³ Epame A:iblamtapo Negeb mo tle ma Betel mo dla umula tamama duka dla kimpo halepo ma a:ma tademtaiyo. Epammtamama tame ya:ta ka:yapa kimili mo Betel ka: epo Ai ka: duka dla woyapo kimiyo. ⁴ Epapeleye mo hema ya:tapo ka:yapa puame kimpo halemama God dla alinepi poyupo ha:lalo tile haiyo. Epame ya: ma mo hatlo hema puame GOD dla inoma sumama ya: hi di dla ta:diyo.

⁵ Oloma hema Lottapo ya: yimlala mate epo ya: oko so mate epo aliya halo hapuloma mate me-eleme A:iblam mate sela:iyo. ⁶ Amasiyama yia:ta madipatata yia: halo hapuloma mate ha:ha:le dulu dla mota yia: mate po-ala:iyo. ⁷ Epalati A:iblam ya: aliya halo omha:ha:lalo so mate epo Lot ya: aliya halo omha:ha:lalo so mate ta:la yilo yu topuloliyo. Amasiyama oloma edla yia:ta ha:ha:le mo dla Keinan so mate epo Pelisi so mate me-ha:ha:iyo. ⁸ Epeleye A:iblamta Lot watle epo atlaiyo, “Wa: mate na: mate ta:la yilo yu dlomha:ha:lowe poka:dena. Epame wa: opa mate epo na: opa mate yu dlomha:ha:lowe poka:dena. Adipalati, di asiya hatlopepo. ⁹ Ta:la hatlo ita pe-elasema. Epedeme di duka gladepame meyelo ta meyelo ta dlowe ka:pi. Epedeme mo pato hema wa:ta solotamale hadima ellepie, wa: mo e halepe. Epele dulu dla wa:ta dowala tiyama dla telepiye, na: asiyama weke tiyama dla tlowepo. Amasiyama wa:ta weke tiyama dla telepiye, na: asiyama dowala tiyama dla tlowepo,” diyo.

¹⁰ Epalati Lotta mo halowedeme toko Yoden aloma pili dla natitepo, wou mo sikemte ka:dle natiyo. Epame ya:ta mo e natili dla mo eye semte GODta osalo himili

tepo diyo. Epame semte Isip mo tepo diyo. Koko iye GODta Sodom mo mate epo Gomola mo mate ala poyulalo hallati apiyo. ☆ ¹¹ Epedeme Lottapo Yoden aloma pili dla mo halowe solotamale atlaiyo. Epapedeme yia:ta madipatatapo duka gladepeame meyelo ma-ta meyelo ma-ta diyo. ¹² Epalati A:iblamtapo Keinan mo medla mehalaiyo. Epalati Lottapo Yoden aloma pili dla Sodom mo pato mateka:pi dla kimtimsela:m diyo. ¹³ Amasiyama Sodom sotapo GOD mila:pi tle pta sikemte batalimale koko patoto halomha:ha:iyo.

¹⁴ Epapeleye Lotta A:iblam saliyome ma-tlati GODta A:iblam watle epo atlaiyo, “Wa:ta hala mo alikili dla tlamane. ¹⁵ Ta:la pato wa:ta nati iye na:ta wa: mate epo wa: mamadulo mate dla hamilowepo. Ta:la itapo kokó halepo ha:ha:le dulu dla wua:lë hallepe. ☆ ¹⁶ Epame na:tapo wa: mamaduloye sikemte pasatapo mellowepo. Epalati yia:tapo asila some sikemte pasatamama opata sesa:loweye po-ala:lowa. ¹⁷ Wa: wata sila:tipame mo tlamtane. Adipalati, na: mo pato iye wa: watle hamima.” ¹⁸ Epalati A:iblamtapo ya: kimna:ya dokostepo ma Heblon mo dla tame dali patoto polli Mamele mo mateka:pi dla kimpame GOD dla alinepi poyupo ha:lalo tile haiyo.

14

A:iblamtapo Lot pasakalo gadle

¹ Oloma edla Kedolamelta Elam mo dla dokopala oplami halaiyo. Epalati Amlapelta Babiloniya mo dla dokopala oplami halaiyo. Epalati Aliyokta Elasa mo dla dokopala oplami halaiyo. Epalati Tidalta Goim mo dla dokopala oplami halaiyo. ² Dokopala so iwolotapo dokopala so opi do supulastale so mate opahale dlowedeme alumaiyo.

☆ 13:10: Yen 2:10   ☆ 13:15: Taiya 7:5

Epedeme dokopala so do supulastale ewoloye ipo, Be-laye Sodom mo dokopala oplamipo, epalati Bilsaye Gomola mo dokopala oplamipo, epalati Sinabye Adama mo dokopala oplamipo, epame dokopala oplami hale Bela mo dla hallalo. Bela mo i ya: hi haleye Sowa demdepo. ³⁻⁴ Dokopala so do supulastale iwoloye Kedolameltapo sokomoko 12 dulu dla yia:ye dokopala depo halemama omhalaiyo. Epame 13 sokomoko mo-umulati dokopala so ewolota ya:ye ma-aliyo. Epapalati yia:tapo Kedolamel mate opahale dlowedeme yia: opa eleme puame Sidim pili dla alumaiyo. Mo iye wata Solo Kaulata gola:depo halapo.

⁵ Epame 14 sokomoko umulati Kedolamel mate epo ya: mate tamalale dokopala so mate tame Lepa so, Astelot Kanaim mo dla ha:ha:laloye kotlopame ma Susi so, Ham mo dla ha:ha:laloye kotlomainyo. Epame yia: ma tame Emi so, Sabe Kiliyataim mo dla ha:ha:laloye kotlomainyo.

⁶ Epame matle Seil tamali di dla ha:ha:lalo Holi soye posalem tame dalupa mo mateka:pi dla hallalo El Palan mo dla gudiyo. ⁷ Epame yia: ma i-ilapo puame ma En Mispa mo dla taiyo. Mo i ya: hi haleye Kadespo. Epame yia: mo edla puame Amalek so yia: moye kolahaiyo. Epame yia: ma tame Amoli so, Hasason Tama mo dla ha:ha:laloye kotlopame yia: ta:laye kolahaiyo. Epame yia: matle Sidim pili dla puame alumaiyo.

⁸ Epame yia: edla puame alupalati dokopala so do supulastaletapo yia: mate natalimolowedeme dinapiyo. Dokopala so do supulastale ewoloye ipo, Sodom mo dokopala oplami, epo Gomola mo dokopala oplami, epo Adama mo dokopala oplami, epo Seboim mo dokopala oplami, epo Bela mo dokopala oplami. ⁹ Epele dulu dla Kedolamel wolotapo dokopala so do supulastale mate natalimaiyo. ¹⁰ Yia:ta natalimale dulu dla Kedolamel

wolota itiyamalati Sodom so mate epo Gomola so mate potamama opa opiye munamu dulu dla tutula:mtaiyo. Epalati opa opi tlo tamali di dla pehetaiyo. ¹¹⁻¹² Epalati Kedolamel wolota puame Sodom mo mate Gomola mo mate kotlopame opa mate wola: mate elemtamama A:iblam ya: aluwa Lot mate hamamtaiyo. Adipalati, ya: ma Sodom mo medla halaiyo.

¹³ Epame oloma edla hemele teletale oplami haletapo puame Hibulu oplami A:iblam watle koko woyamale hapulomaye atlamaiyo. Oloma edla A:iblamye Amoli oplami Mamele ya: dali patoto mateka:pi dla halaiyo. Epel-eye Mamele mate epo ya: eidulo Esko mate Ane mate A:iblamye sikemte gademha:ha:mdiyo. ¹⁴ A:iblamta ya: aluwa Lotye opahale sota hamame tale dalepame ya:tapo ya: opa, opahale dlowe sikemte malastale so 318 opa epapeleye elemmaiyo. Epame yia:tapo Kedolamel woloye alotle dolumtame Dan mo dla popa:lati umaiyo. ¹⁵ Epame utula:la oloma edla A:iblamta ya: opaye huhukulupame alumale meyelo meyelo depo hatitimaiyo. Epame yia:tapo Kedolamel ya: opaye poyumama opi tlo posalem-tame Damasko mo tla:mtame tota ikadepe Hoba mo dla woyamaiyo. ¹⁶ Epapeleye A:iblamtapo Kedolamel wolota Sodom mo mate Gomola mo mate dla halomale alisisi hapuloma mate epo mo so hapuloma mate ma i-ilapo elempuaiyo. Ya: ilampumama ya: aluwa Lot mate epo ya: alisisi hapuloma mate halopo puaiyo.

Melkisedekta A:iblam yilo inoma sumama ya: hi di dla ta:dle

¹⁷ A:iblamta dokopala oplami Kedolamel mate epo dokopala so opi mate kotlopo poyupame pulati Sodom mo dokopala oplamita ya: umuluwedeme Sabe pili dla taiyo. Epedeme mo i ya: hi haleye dokopala sota ha:ha:lalo mo demama apopo.

¹⁸ Epame Salem mo dokopala oplami Melkisedek mape daya mate epo wain yú mate halopo A:iblam watle halop-ila puaiyo. Ya:ye di ikadepe dla hallalo God ka: epo opa ka: duka dla hallalo halaiyo. ☆ ¹⁹⁻²⁰ Epapeleye ya:ta A:iblam watle epo atlaiyo, “Pepele di mate ta:lamo mate mimita:polalo Godta wa: mate hallepe. Epedeme na: di ikadepe dla hallalo God hi di dla ta:dema. Adipalati, wa: dla opahale dlalo soye ya:ta hohopame wa: do tama dla ipila:uwapo,” diyo.

Epame A:iblamta ya:ta opahale dele dulu dla halomale alisisi hapuloma kolumtame 10 dleye meyelope meyelope depo kokolupame ma dulu edla kolumale hatlo tlo Melkisedek watle hamiyo. ²¹ Epalati Melkisedekta A:iblam saliyome tlati Sodom mo dokopala oplamita puame A:iblam watle epo atlaiyo, “Na: wa: dla siyema, wa:ta opahale dele dulu dla na: mo so mate epo na: alisisi hapuloma mate ma i-ilapo halomale dla. Epedeme alisisi tlo mowolo halomama asiyama na: mo so opa mate epo wola: mate epo yimlala mate tlo na: watle halopine,” diyo.

²² Amasiyama A:iblamta ya: watle epo atlaiyo, “Na: ta:lamo mate epo pepele di mate mimita:polalo di dla hallalo GOD hi tle wa: watle ipo atlema, ²³ Na: wa: alisisiye pahalomolowa. Adipalati, na: posolotamasema, wa:ta ma alotle na: koko dla atlemama wa:ta na:ye alisisi pasatale oplami duwa dloweye. ²⁴ Epapele dulu dla wa: alisisi dulu dla na: opata dlowe alisisi opiye mo-douwa, epedeme eye na:ta wa: dla halomolowe asiyama epo. Amasiyama wa: ka:dena, na: mate tamalale so opa Ane mate Esko mate epo Mamele mate dla alisisi halopiliweye.”

15

Godta A:iblam dla yu itiyapo himili

☆ 14:18: Hib 7:1-10

¹ Koko ita tame gudlati A:iblam inomata meyelope dle oloma edla GODta ya: watle epo atlaiyo, “A:iblam, wa: ase sikemte wota:miya. Na:tapo wa: pasakalo gadlalo halemama wa: dla ka:ka:dle koko halopimhallepe,” diyo.

²⁻³ Amasiyama A:iblamta epo atlaiyo, “Na: pato GOD, wa: apa kokoye na: watle hamipa:? Adipalati, na: maseyemala pa:le halema. Epedeme na:ta polati na: oko oplami, Damasko dla hallalo Eliyeselta na: elo dla hallalo hallepe. Adipalati, wa:ta na: watle akimlalaye pohapina,” diyo.

⁴ Epalati GODta asiyama A:iblam watle atlemama epo atlaiyo, “Wa: oko oplamitapo wa: elo dla pohallowa. Amasiyama mo-wa: maseyemala ikadepetapo wa: elo dla hallepe,” diyo. ⁵ Epame Godta A:iblamye aya alikili dla semtame halemama epo atlaiyo, “Wa: inoma mate omapla di dla natine. Wa: ala:lepiye, wa: tamili hapuloma eye sesa:pa:mele pokadene. Wa: mamadulotapo tamili some epo pasatlepe,” diyo.✠

⁶ A:iblamta GODta atlale yu dla mikadepe diyo. Epalati asiyama GODta ya:ta mikadepe dle natipame ya:ye ka:dle oplami diyo. ✠ ⁷ Epame Godta ya: watle epo atlaiyo, “Na:ye GODpo. Na:tapo wa:ye Kaldeya mo dla Ul mo yemala tle hema sempumama api impuwapo. Na:ta mo iye wa: watle hamilati wa:ta mo eye ikadepe wolë dlepo depame sempuwapo,” diyo.

⁸ Epalati A:iblamta asiyama epo atlaiyo, “Na: pato GOD, na:ta ikadepe mo i haloweje apa kokota na: ipa:?” diyo.

⁹ Epalati GODta A:iblam watle epo atlaiyo, “Wa: na: watle bulumkiyawa aliya molala mate epo gaut aliya molala mate epo sipi aliya pate mate elempuane. Wa: na: watle aliya elempumama sokomoko dapahatlope oloma

---

✠ 15:5: Loum 4:18; Hib 11:12   ✠ 15:6: Loum 4:3; Gal 3:6; Yei 2:23

dla ha:ha:lalo tlo elempuane. Epammama seselema mate epo hilipi yemala mate ma hohopo puane,” diyo.

¹⁰ Epalati A:iblamta alinepi hapuloma iwoloye hohopame elempuaiyo. Epame poyupo duka gaglatipame moto semeye seme dla hatitimta epo moto semeye seme dla hatitimta diyo. Amasiyama tea tlo duka pogladlalo mepo hatitimaiyo. ¹¹ Epalati kepili tea mo i tlapame di tle keketamsiyamama mallati A:iblamta posaliyo.

¹² Epame salita mo-tutula:mtullati inoma ta:le patota A:iblam dla pulati ya: elaiyo. Epalati milamalo amtuwaleta puame ya: bopudlati natimama ya: sikemte wota:iyo. ☆

¹³ Epame GODta ya: watle epo atlaiyo, “Wa: mamadulotapo ta:lamo hale dla tame ha:ha:mama asepe so some ta:la pa:le ha:ha:lepe. Epame yia:tapo 400 sokomoko dulu dla opa dla asiyama pa:le oko halomha:ha:mama wotiyalle dulu dla ha:ha:lepe. ☆ ¹⁴ Amasiyama yia: dla wotiyalle hapilalo so dla asiyama na:ta wotiyalle hapilowepo. Epame wa: opatapo mo etle alikili dla woyamama alisisi pasatale mate woyamelepe. ☆

¹⁵ Amasiyama wa:ye, wa: totoyemala ikadepe halemama ka:dle api tle polati alotle koko ita woyamelepe.

¹⁶ Epalati wa: mamadulotapo 400 sokomoko dulu dla asiyama pa:le oko dla wotiyalle halomha:ha:pame ma ilame mo hema pumullupe. Adipalati, Amoli so hema ha:ha: yia: batalimaleta ta:mpuame gudlowe sukuluye ala po-umasema.”

¹⁷ Epalati salita mo-tullati mota ma-amtuwaiyo. Epalati pakasiyamalalo namtiyape otomale mate epo tuloma otomale mate woyapame mo epallita hutiyeye dlatimale duka dla siyamaiyo. ¹⁸ Alila oloma edla GODta A:iblam dla yu itiyapo himmama epo atlaiyo, “Wa: mamadulo

---

☆ 15:12: Yob 4:13, 14   ☆ 15:13: Eke 1:1-14; Taiya 7:6   ☆ 15:14: Eke 12:40-41; Taiya 7:7

dla na:ta ta:la iye hamilowepo. Ta:la ya: sukuluye ipo, Isip aloma tle kotiyapame tame Yupalates aloma pato dla gudepo. ☆ ¹⁹ Amasiyama wata oloma hema opa iwolotapo ta:la hema me-ha:ha:po. Eye Keni sopo, epo Kenisi sopo, epo Kadomona sopo, ²⁰ epo Hitai sopo, epo Pelisi sopo, epo Lepa sopo, ²¹ epo Amoli sopo, epo Keinan sopo, epo Gilgasi sopo, epame Yebusi sopo. Epedeme opa hapuloma iwolo ta:laye na:tapo wa: mamadulo watle hamilowepo.”

16

Hagaita Ismael hamale koko

¹ A:iblam ya:llu Selaiye yimlala pohohomalalo hamkapi polaiyo. Epeleye ya: aya dulu dla Isip a:ya ipilalo haleta ya: oko hamhalaiyo, ya: hiye Hagai. ²⁻⁴ Epapeleye Selaita A:iblam watle epo atlaiyo, “Na: GODta na:ta yimlala hohomolowe apiye godena. Epapedeme wa: wata tame na: oko a:ya ipilalo Hagai hane. Epame ya:ta yimlala hatitimelepiye, eye nolépo,” diyo. Epalati A:iblamta Selaiyu dla dalepo ka:dena depame Hagaiye haiyo. Epedeme koko iye A:iblamta tame Keinan mo dla sokomoko 10 halale oloma edla apiyo. Epalati alotle Hagaita ya:ta mopapo polaleye natipame A:iblam ya:llu ikadepe Selaiye kokosa:mdiyoy.

⁵ Epalati Selaita A:iblam watle epo atlaiyo, “Hagaita na: kokosa:mhala kokoye e mo-wa: batalimalepo. Amasiyama na:ta ya:ye wa: watle hamiwapo, epapele tlope ma ya:ta mopapo polale natipame ma na:ye kokosa:mhalapo. Epedeme GODta wa: mate epo na: mate di kokoye gladlowe ka:dena,” diyo.

⁶ Epalati A:iblamta asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Hagai iye wa: oko a:yapo. Epedeme wa:ta solotamale koko ya: dla halowedeme me-hane,” diyo. Epalati Selaita Hagai

---

☆ 15:18: Taiya 7:5

Yeneses 16:7   39   Yeneses 16:15-16

dla kasilamama ya: dla wotiyalle hapimhallati ya:tapo wota:mama alikili dla woyapo teletaiyo. ⁷ Hagaita tele-tame dalupa dulu dla woyapo ma Sul mo dla tlalo api alikili dla yú matale hallati medla polaiyo. Epalati GOD ya: banakaka oplamita tulume ya: watle epo atlaiyo, ⁸ “Hagai, Selai ya: oko a:ya, wa: hadima tlowedeme adi tle puame poloma:?” diyo.

Epalati asiyama Hagaita epo atlaiyo, “Na:ye na: omhallalo a:ya Selai tle alikili dla woyapo tama,” diyo.

⁹ Epalati GOD ya: banakaka oplamitapo ma ya: watle epo atlaiyo, “Wa: ma ilamtame wa: omhallalo a:ya Selai yu dla salladepo sela:ne,” diyo. ¹⁰⁻¹¹ Epame ma epo atlaiyo, “Wa:ta mopapo polaye hatostamama maseyemala hamelepe. Epalati wa:tapo ya: hiye Ismael* dlepe. Adipalati, wa:ta dupa kolle kokoye GODta ma-daluwapo. Epame na:tapo wa: awaduloye sikemte pasatepo mellowepo. Epalati oplami haleta posesa:pa:mellowa. ¹² Amasiyama wa: maseyemala Ismaeltapo aliya yowo some itiyamale mate halemama opa hapuloma dla opahale demhallepe. Epammama ya: eidulo mate ma opahale demhallepe.”

¹³ Epame Hagaita koko i natipo sikemte yelemama epo malamaiyo, “Yao ikadepe, na: ikadepe God natili tlope na: popowasema,” diyo. Epammama ya:tapo GOD hi semama, na: natimhallalo God diyo. ¹⁴ Epapele koko tle opatapo yú matale e semama Bel Lahai Loi† demdiyo. Yú matale iye Kades mo ka: epo Beled mo ka: duka dla halaiyo.

¹⁵⁻¹⁶ A:iblamta 86 sokomoko halale oloma edla Hagaita maseyemala hamaiyo. Epalati A:iblamta maseyemala

---

* ^{16:10-11}: Ismael hi i ya: dulu kokoye God ya: opa yu dallalo demama apopo.

† ^{16:14}: Bel Lahal Loi hi ya: dulu kokoye na: natimhallalo God ya: yú matale demama apopo.

watle Ismael hiye hamiyo. ☆

17

Kapala kotimolowe kokoye Godta yu itiyapo himili ulupo

¹ A:iblamta 99 sokomoko halale oloma edla Godta ya: dla woyapame epo atlaiyo, “Na:ye itiyamale Godpo. Epedeme wa: na: mila:pi tle sela:mama woloma ullu pa:po hallepe. ² Epame na:ta wa: dla yu itiyapo himiwaye e kokalepame wa: mamadulo mape pasatepo mellowepo,” diyo. ³ Epalati A:iblamta ta:la dla akukulume polo-mama ya: mila:pita ta:la umpo pollati Godta epo atlaiyo, ⁴⁻⁵ “Na:ta wa: dla yu itiyapo himiliye ipo, wa:tapo ta:la so hapuloma yia: a hallepe. Epedeme wata oloma hema wa: hiye ma po-A:iblam dlowa, amasiyama wa: hiye ma A:iblaham* dlepe.☆ ⁶ Epedeme na:tapo wa: mamaduloye ma-a:ma sikemte pasatepo mellowepo. Epalati yia:tapo yia: dulu dla dokopala hi halopo ha:ha:mtelepe. ⁷ Epedeme na:tapo wa: mate epo wa: mamadulo mate yia: God depo hallowedeme yu itiyapo himili itapo kokó elepe. ☆ ⁸ Epame wata wa:ta Keinan mo dla asepe oplami some hala mo iye na:tapo wa: watle epo wa: mamadulo watle hamilowepo. Ta:la itapo mepo kokó wua: hi mate ellepe. Epame na:ta wa: mamadulo yia: God hallowepo.” ☆

⁹ Epame Godta A:iblaham watle ma epo atlaiyo, “A:iblaham wa: mate epo wa: mamadulo mate na: yu dla salladepo siyamelepe. ¹⁰⁻¹¹ Epele dulu dla wua:ta na: yu dla salla depo siyamolowe nati-imama wua: dulu dla opa hapulomatapo kapala kotimolowe kotiyapame ma

---

☆ 16:15-16: Gal 4:22 * 17:4-5: A:iblam hi i ya: dulu kokoye mama pato demama apopo. Epame A:iblaham hi i ya: dulu kokoye opa hapuloma yia: a demama apopo. ☆ 17:4-5: Loum 4:17 ☆ 17:7: Luk 1:55 ☆ 17:8: Taiya 7:5

wua: akimlala dla hamilipe. ✧ 12-13 Epame wata oloma itle kotiyapo tamama akimlala hohopo alila 8 umalati kapala kotima demha:ha:lepe. Epammama wa: oko so hapuloma mate epo yia: akimlala mate kapala kotima demha:ha:lepe. Epame asepe oplamita puame wa: oko hamhallepiye, ka:dena ya: mate epo ya: akimlala mate kapala kotimha:ha:loweye. Wua: moto dla ulu hutiyetapo wua:ta na:ta yu itiyapo himili koko dulu edla ha:ha:ye alila hapuloma dla botomastamhallepe. ¹⁴ Epele dulu dla oplami antapo kapala pokestlalo hallepiye, ya: na: opa dulu dla pohallowa. Adipalati, ya:tapo na:ta yu itiyapo himi iye mo-postamama apelepe,” diyo.

Aisekye yu itiyapo himili maseyemalapo

¹⁵ God matle A:iblaham watle epo atlaiyo, “Wa: matle wa: a:ya hi semama po-Selai demhallowa. Amasiyama wa: wata oloma itle tamama wa: a:ya semama Sela demhallepe. ¹⁶ Na:tapo ya: gadlati ya:ye maseyemala hamelepe. Epalati wa:tapo ya: a hallepe. Epalati Selatapo ta:la so hapuloma yia: wai hallepe. Epame ya: awadulo opitapo dokopala hi halopo ha:ha:mtelepe,” diyo.

¹⁷ Epela dalepame A:iblahamta alumata akukulumpolomama ya: mila:pita ta:la dla umpo eimale mate ya:skamu ya: dla epo atlaiyo, “Ka:deta:, oplamita 100 sokomoko halemama maseyemala himiloweye? Hao, po-ala:na. Epame a:yata 90 sokomoko halemama maseyemala hamoloweye ka:deta:? Hao, po-ala:na,” diyo. ¹⁸ Epame A:iblahamta God watle ma epo atlaiyo, “Ame poka:deta:, wa:ta Ismael ma wa:ta yu itiyapo himili maseyemala dloweye?” diyo.

✧ 17:10-11: Taiya 7:8; Loum 4:11

¹⁹ Epalati Godta epo atlaiyo, “Hao pe-epapolowa. Amasiyama wa: a:ya Selatapo wa: elo ikadepe dla hal-lowe maseyemalaye hamelepe. Epalati wa:ta ya: hiye Aisek dlepe. Epame na:ta wa: dla yu itiyapo himiwat-
apo ya: mate epo ya: mamadulo mate dla kokó ellepe.

²⁰ Amasiyama wa:ta Ismael koko dla otele yu himiliye na: me-dalema. Epedeme na:tapo ya: gademama ya: mamaduloye sikemte pasatepo mellowepo. Ya:tapo elele 12 sitali hallepe. ²¹ Amasiyama na:ta wa: dla yu itiyapo himiwaye ma Aisek mate ellepe. Maseyemala iye Selata sokomoko hale dla alila oloma me-ipapele dla hamelepe.”

²² Godta A:iblaham mate yukamhalale medla gudepame ya: saliyome me-hetaiyo. ²³⁻²⁷ Epalati Godta atlale yu e dolumama alila hatlo medla A:iblahamtapo ya: mate epo yami Ismael mate kapala kotimaiyo. Epame ya: aya dulu dla ha:ha:le opa hapuloma mate epo yia: akimlala hapuloma mate epo ya: oko so opa hapuloma asepe so mate alila hatlo medla kapala kotimaiyo. Amasiyama oloma hema A:iblahamtapo sokomoko ma 99 oloma dla halaiyo. Epalati yami Ismael tlo 13 sokomoko oloma dla halaiyo.

18

Godta A:iblaham watle Aisek hamolowe koko dla ikadepe atlale

¹ Mamele mo dla aiyalma dali patotota ha:ha:le oloma dla GODta A:iblaham watle woyamaiyo. Alila oloma hema sali sikemte alemallati A:iblahamta ya: kimna:ya kokoloma tala homale dla polaiyo. ² Ya: toko edla polo-mama ipo natitepo, opa dapahatlopeta ya: mateka:pi dla pumha:ha:la natiyo. Epalati A:iblahamta sila:time

yia: hala dla kukulumtame heodepo polomama epo at-laiyo, ☆³ “Na: adulo, wua: na:ye alikili tle olostame tamiya. ⁴⁻⁵ Amasiyama wua: aseka dali tau hema hedepo popa:iya. Epalati na: tame wua: hete hoahalomolowe yú mate epo dlowe alisisi mate halopo puluwepo, wua:ta e depame ma itiyamale mate floweye,” diyo.

Epalati asiyama yia:ta epo atlaiyo, “Ka:dena, wa:ta atla koko eye ka:pi,” diyo.

⁶ Epalati A:iblaham hapele tame ya: aya dla tuwame ya:llu Sela watle atlemama epo atlaiyo, “Wa: hapele daya amko tlo hapo daya pato ha:ne,” diyo. ⁷ Epame matle kukulumtame ya: aliyata ha:ha:lalo mo dla tame aliya amkota:le sikemte kakaliyapele tlo hampo puame ma ya: oko oplami hale watle hamimama aliya iye ma-hapele yumpo ha:ne, diyo. ⁸ Epame A:iblahamtapo aliya mo ya:ta ha:le mate epame bulumkiyawa aliya meme dala mate opa dapahatlope ewolo dla halopo taiyo. Epapeleye yia: daya mo-dlompopa:lati A:iblahamtapo dali tou dla halemama yia: omhalaiyo.

⁹ Epalati yia:tapo A:iblaham watle epo atlaiyo, “Wa: a:ya Sela da:?” diyo. Epalati asiyama A:iblahamta epo atlaiyo, “Ya: aya dulu dla me-poloma,” diyo. ¹⁰ Epame GODta atlemama epo atlaiyo, “Sokomoko hale dla alila oloma hema na:ta matle pulupiye, wa: a:ya Selatapo maseyemala hamelepe,” diyo.

Amasiyama GODta epo atlempollati Selatapo hemele aya dulu dla polomama dalempolaiyo. ☆ ¹¹ Alila oloma edla A:iblaham mate Sela mate mo-totoyimlala ha:ha:iyo. ¹² Epame Selatapo eimale mate polomama ya:skamu epo atlaiyo, “Na: mate na: oplami mate yimlala hatitimolowe

---

☆ 18:2: Hib 13:2 ☆ 18:10: Loum 9:9

po-ala:na. Adipalati, dia: dla itiyamale ma-hawapo. Epedeme siyele iye ikadepe na: dla pupa:?" diyo. ✧

¹³ Epalati asiyama GODtapo A:iblaham watle epo atlaiyo, "Adipalati Selatapo eimale mate atlemama ya:skamu ya:ye owayemala hamolowe dla sikemte alluyemala poloma di? ¹⁴ Epapele dulu dla koko adita GOD dla kokalle elema:? Epedeme na: sokomoko hale na:ta sale alila dla ma ilame puluwepo. Epalati oloma edla Selatapo maseyemala hamelepe," diyo. ✧ ¹⁵ Amasiyama Selaye sikemte wota:mama ya:tapo eimale kokoye kesomama, na: pe-eimana, diyo. Amasiyama Godtapo ya: watle epo atlaiyo, "Hao, wa: me-eimalepo," diyo.

A:iblahamta Sodom mo yilo God dla otele himili

¹⁶ Epame opata mo-tlowedeme sillipo ma Sodom tiyama dla tamalemama koloma di tle Sodom moye isili dla hallati omtamalaiyo. Epalati A:iblahamtapo yia: api duka dla pomellowedeme yia: mate taiyo. ¹⁷ Epame GODta ya:skamu epo malamaiyo, "Na:ta wata koko halowedeme api iye A:iblaham watle atlamolowe me-ka:pi. ¹⁸ Adipalati, A:iblaham ya: mamadulotapo sikemte pasatlepe. Epame na:tapo ya: tle ta:la so hapuloma dla siyele hampulupe. ¹⁹ Adipalati, na:tapo ya:ye mo-souwapo, ya:tapo ya: mamaduloye GOD yu imama ka:ka:dle koko tlo halomha:ha:lepo depame. Epalati na:tapo ya: dla yu itiyapo himiwa kokoye e hamilowepo," diyo.

²⁰ Epedeme GODta A:iblaham watle epo atlaiyo, "Sodom mo mate epo Gomola mo mate dla ha:ha:lalo sota batalimale koko patoto halomha:ha:leye na: me-daluwapo. ²¹ Epapedeme na: monolo tulumе yia:ta koko halomha:ha:le hapulomaye natilowama," diyo.

✧ 18:12: 1Pita 3:6 ✧ 18:14: Luk 1:37

²² Epalati opa dapiyamtetapo God mate A:iblaham mate medla ha:ha:lali yia: tlo ma Sodom mo tiyama dla taiyo. Amasiyama A:iblahamtapo GOD mila:pi tle me-halaiyo. ²³ Epame A:iblahamta Godta hala mateka:pi dla tuwame halemama epo atlaiyo, “Na: Lod, wa: bobtalimale so poyumama ka:ka:dle so mate poyupa?” ²⁴ Wa: mo edla ka:ka:dle so opa 50ta ha:ha:la natimama adipapopa? Wa: mo eye mepele me-yupa? ²⁵ Amasiyama na:malamana, wa:ye ka:ka:dle so opa mate batalimale so opa mate hatlo godepame po-poyuluwa. Adipalati, wa:ye ta:lamo so opa hapuloma koko gladlalo oplamipo. Epame wa:ye isikimi ka:ka:dle koko siyapo tlo halomdepo,” diyo.

²⁶ Epalati GODta asiyama A:iblaham watle epo atlaiyo, “Na:tapo Sodom mo dulu dla ka:ka:dle so opa 50 tlamelepiye, na: yia: yilo mo eye poyuluwa,” diyo.

²⁷ Epalati asiyama A:iblahamta God watle epo atlaiyo, “Lod, na: po-ka:dle oplami, na: isikimi ta:lamo oplamipo. Amasiyama epapele tlope na: wa: dla yu hale atlowe solotama. ²⁸ Wa: mo edla ma isikimi 45 opa ka:ka:dleta ha:ha:la natimama wa: mo eye me-yupa?” diyo.

Epalati asiyama Godta epo atlaiyo, “Na: 45 opa ka:ka:dle so natilipiye, na: mo eye poyuluwa,” diyo.

²⁹ Epalati A:iblaham matle God watle epo atlaiyo, “Ame wa: 40 opa ka:ka:dle so natimama mo eye me-yupa?” diyo.

Epalati Godta asiyama ya: watle epo atlaiyo, “40 opa ka:ka:dle so tlamelepiye, na: yia: yilo mo eye poyuluwa,” diyo.

³⁰ Epalati A:iblaham matle God watle epo atlaiyo, “Lod, wa: na: dla siyalademiyaa. Adipalati, na: matle wa: watle yu hale atlowe solotama. Ame wa: ka:ka:dle so opa 30 tlamelepiye, wa: mo eye me-yupa?” diyo.

Epalati asiyama Godta epo atlaiyo, “Hao, na: ka:ka:dle so opa 30 tlamelepiye, na: yia: yilo mo eye poyuluwa,” diyo.

³¹ Epame A:iblahamta mamisika: God watle epo atlaiyo, “Lod, na:ta wa: dla atlanatili yu atlamhala hema wa: ase sikemte alimiya. Amasiyama wa: ka:ka:dle so opa 20ta mo dulu edla ha:ha:la natimama wa: mo eye me-yupa:?” diyo.

Epalati Godta asiyama epo atlaiyo, “20 opata ha:ha:lepiye, na: yia: yilo mo eye poyuluwa,” diyo.

³² Epame A:iblahamta mamisika: epo atlaiyo, “Lod, wa:ta na: dla po-siyaladlalo wekelepiye, na: yu mosukulu tlo wa: dla atlowepo. Wa: opa ka:ka:dle so 10 siyapota ha:ha:la natipame mo eye me-yupa:?” diyo.

Epalati Godta asiyama epo atlaiyo, “Na: ka:ka:dle so opa 10 ewolo yilo mo eye poyuluwa,” diyo. ³³ Epame Godta A:iblaham mate yukamhalaleye medla gudepame ma-tlati A:iblaham mape ya: aya dla ilame ma-taiyo.

19

Sodom mo mate Gomola mo mate poyuli

¹ Tamila:la oloma edla Lotta Sodom mo kosukulli kokoloma tala dla pollati banakaka so dapiyamte, A:iblaham mate yukamha:ha:le sotapo woyapo pumulaiyo. Epalati Lotta yia: natipame yia: hala dla tame heodepo polomama epo atlaiyo, ² “Na: adulo, wua: aseka na: aya dla hedla puaiya. Epalati na:tapo wua: hete howahalomolowe yú tipo puluwepo. Epame wua: wata utula:la hatlo na: aya dulu hema hutiyepame ma iyela utulalati wua:ta solotamale mo dla tamalaiya,” diyo.

Epalati asiyama yia:ta epo atlaiyo, “Hao, di wata utula:la isikimi mo duka haliyamale dla hutiyelowama,” diyo.

³ Amasiyama Lottapo yia:ta madipataye me-ha:ha:pame ya: aya dla eleme hetame daya ilimaiyo. ⁴ Epalati yia: daya mo-depo popa:lati Sodom mo opa hapulomata Lot ayaye polomama olostaiyo. ⁵ Yia: Lot ayaye polemyemama ya: watle epo atlamyaiyo, “Wata tamila:la opa dapiyamteta

wa: aya dla pumulale soye dia: watle eleme puane. Di solotama, yia: dla namile pasakalo ilimolowama,” demyaiyo. ☆

⁶ Epalati Lotta aya dulu tle alikili dla woyapame kokoloma himomeleme ma opa hapuloma dla epo atlaiyo, ⁷“Namkadulo, wua: batalimale koko ipapele hamiya. ⁸Na: aya dulu dla na: utukaka ipilatalo dapiyamte me-popa:ma. Epedeme na: tame wua: hala dla eleme puluwepo. Epalati wua:ta yia: dla solotamale koko me-haiya. Amasiyama wua: opa dapiyamte, na: aya dulu dla popa: iwolo dla batalimale koko hale pahalowa. Adipalati, yia:ta na: aya dla asepe pumulalepo. Epedeme na:ta yia:ye woloma omhallowama,” diyo.

⁹ Epalati asiyama yia:ta epo atlamyaiyo, “Wa: alikili dla gilidene, wa: hadima hallalota:? Wa: isikimi asepe oplamita puame hema halema. Wa:ta dia:ye dokopala depo halemama di koko dla humatlowe poka:dena. Ka:! Wa: wolomape! Wa: alikili dla po-gilidlalo hallepiye, dita asepe so dla koko halowedeme ape kokoye ma wa: dla sikemte pato halowepo,” demyaiyo. Epame yia:tapo Lotye ma alo dla ka:stamama ya: aya kokolomaye hauwokokomala yakomaiyo.

¹⁰ Amasiyama banakaka so opa dapiyamteta haliyamale dla u-ulapo tuwame Lotye hamame aya dulu dla hallumtumama kokoloma tlo himomeliyo. ¹¹ Epame yia:tapo aya alikili dla ha:ha:le so opa inomaye usiyepo meliyo, yia:tapo aya kokolomaye woloma ponatilalo wekelepo depame. ☆ ¹²⁻¹³ Epame banakaka sotapo Lot watle epo atlaiyo, “GODtapo Sodom sota batalimale koko patoto halomha:ha:leye ma-daluwapo. Epame di watle Sodom moye yula tuluiya duwapo. Epedeme wa: a:ya mate epo

---

☆ 19:5: Koko 19:22-24 ☆ 19:11: 2Dok 6:18

wa: utukaka mate epo wa: asiyadulo opi mate epo wa: dokodulo mate eleme mo itle hapele alikili dla woyapo tane. Adipalati, Godtapo mo iye yupo hamastlepe,” diyo.

¹⁴ Epalati Lotta tame ya: utukaka dapiyamte opa dla halopiliwedeme yu hatitipo ha:ha:le so opa dapiyamte dla epo atlaiyo, “Wua: hapele sillipame mo itle alikili dla wowoyapo taiya. Adipalati, GODta mo iye moyuluwedeme amma,” diyo. Amasiyama opa dapiyamte iwolota Lot yu dalemama semte isikimi ya: mate asupumama ammapo diyo.

¹⁵ Epame ala ka:yapa alalem tlati banakaka sota Lotye ha:ha:mama epo atlaiyo, “Wa: hapele wa: a:ya mate epo wa: utukaka dapiyamte mate elepame alikili dla woyapo teletane. Adipalati, Godta mo iye yumama wua: mate potimalala depame,” diyo. ¹⁶ Amasiyama Lot ala dekelem-sela:lati banakaka so opa dapiyamteta Lot do mate epo ya:llu do mate epo ya: utukaka do mate dla hohopame elepo hapele Sodom mo tle alikili dla woyamaiyo. Adipalati, GODtapo ya:ye sikemte malamaiyo. ☆ ¹⁷ Yia:ta hapulomatapo ma alikili dla wowoyapo tamha:ha:lati banakaka oplami haleta ya: watle epo atlaiyo, “Wua: pasakalo malamama alikili dla potaiya. Wua: potamama ma ilame ponatilowa, epame wou mo edla pohedepo ha:ha:lowa. Amasiyama wua: pasakalo yilo tamali di dla pohetlepe,” diyo.

¹⁸⁻¹⁹ Amasiyama Lotta epo atlaiyo, “A, wa:ta na:ye sikemte polowamama na: pasakaloye gadlepo. Amasiyama wa: ase dita tamali di dla pohetlepo depame ha:ha:miyo, e pta pateka:mu. Di duka dla hetamha:ha:mama palilala,” diyo. ²⁰ Epame Lotta ya: watle mo yemala hale nati-imama epo atlaiyo, “Mo yemala eye pase pateka:mu, dita edla hapele

---

☆ 19:16: 2Pita 2:7

ullumtloweye. Epedeme dia:ye edla potaiya dene. Epelepiye, dia: popalliwa,” diyo.

²¹ Epalati banakaka oplamita asiyama epo atlaiyo, “Mope ka:dena, epedeme wua: mo yimka:mala edla potaiya. Na: mo yemala eye poyuluwa. ²² Epapedeme wua: hapele mo yemala edla ullumtaiya. Adipalati, wua: ala mo e po-umulalo hallati na:ta Sodom mo dla koko haloweye po-ala:na,” diyo. Epapele koko tle mo yemala eye semama Sowa* demdepo.

²³ Epalati utulalati ikadepe ma-ala:himhallati Lotta Sowa mo dla tame woyamaiyo. ²⁴ Epapele oloma edla GODta pepele di tle dlapa aloweli tleka:leye Sodom mo mate epo Gomola mo mate dla hamastlati dlapata seseyamama tiyo some heliyo. ☆ ²⁵ Epalati dlapatapo mo patoto dapiyamte e mate epo dulu edla ha:ha:lalo so opa mate epame alisisi hapuloma mate epame dali hapuloma mate epo ta:la mate hamdepo diskopo tuluiyo. ²⁶ Amasiyama Lot ya:lluta helestame ma ilame natili oloma edla ya: mototapo solo yepame ewala some kokalepo halaiyo. ☆

²⁷⁻²⁸ Utulala oloma edla A:iblahamta ya:ta ka:yapa GOD mila:pi tle halale mo dla tame halemama koloma isili dla natilati Sodom mo mate epo Gomola mo mate dla namile patotapo bulamhetamhalla natiyo.

²⁹ Godtapo wou mo dla ha:ha:le mo patoto poyumama A:iblaham ma sikemte malamaiyo. Epapele koko tle ya:tapo Lotye dlapa hamdele dulu tle seme alikili dla woyamaiyo. Amasiyama dlapa etapo Lotta halale mo dapiyamte eye ma-hamdepo hamastaiyo.

Lot mate ya: utukaka mate

---

* 19:22: Sowa hi ya: dulu kokoye yimka:mala demama apopo. ☆ 19:24: Mat 10:15, 11:23-24; Luk 10:12, 17:29; 2Pita 2:6; Yuda 7 ☆ 19:26: Luk 17:32

³⁰ Lot mate ya: utukaka mate Sowa mo memeleme ma tamali di dla hetame ha:ha:iyo. Adipalati, Lotta Sowa mo dla halloweye pta wota:iyo. Epedeme yia: tamali di dla hetame teiko hotuwale dulu dla ha:ha:iyo. ³¹ Oloma edla Lot yoti patotapo ya:la yemala watle epo atlaiyo, “Di aye mo-totoyemala halemtama. Epame dita ha:ha: mo hema dita opa halopo yimlala hatitimolowe opaye hawapo. ³² Epedeme di ka:dena, di aye kawata yú ipame ya: mate hatlope dlowa, di ata dia: tle akimlala hatitimelepo depame,” diyo. ³³ Epame utula:la oloma edla yia: aye kawata yú ipame yoti pato tatlé ya: a seme elaiyo. Epapele dulu dla yotitapo ya: a mate elepo sila:tili kokoye ya: ata pomalamaiyo.

³⁴ Epame ma alila haleta ya: nanatapo ya:la watle epo atlaiyo, “Na:ta na: a mate ma-elalepo. Epedeme ma wata utula:la kawata yú mamisika: ipame wa:ta ya: mate elane, ditapo di a tle yimlala hatitimolowe,” diyo. ³⁵ Epapedeme utula:la edla yia:ta yia: aye kawata yú mamisika: ipame ya:la yemalatapo elemama ya: a seme elaiyo. Amasiyama ya: atapo yoti yemalata ya: mate elepo sila:tili kokoye ya: ma pomalamaiyo. ³⁶ Epapele koko tle Lottapo ya: utukaka dapiyamte tle yimlala hatitimaiyo. ³⁷ Yoti patotapo maseyemala hamaiyo, epame ya: hiye Moab,† diyo. Epedeme maseyemala itapo Moab so wata ha:ha: yia: mama pato halapo. ³⁸ Epalati yoti yimka:mala mape maseyemala hamaiyo, epame ya: hiye Ben-Ami‡ diyo. Epedeme maseyemala itapo Amon so wata ha:ha: yia: mama pato halapo.

---

† 19:37: Moab hi ya: dulu kokoye a tle puale demama apopo. ‡ 19:38: Ben-Ami hi ya: dulu kokoye na: opa yami demama apopo.

20

A:iblaham mate Abimelek mate

¹ A:iblahamta Mamele mo melepame ma Negeb mo dla tulume Kades mo ka: epame Sul mo ka: duka dla halaiyo. Epame matle Gela mo dla tame halaiyo. ² Edla halemama A:iblahamtapo ya:llu Selaye opa wadle atlemama yotimala diyo. Epalati Gela mo dokopala oplami Abimelekta Selaye sisilamaiyo, ya:ta hala dla pulupo depame. Epame ya: aya dla semhetaiyo. ✧

³ Amasiyama Godta milamalo tulume Abimelek wadle epo atlaiyo, “Wa: polope, adipalati, a:ya wa:ta sisi-lapame wa: aya dla semhetaleye mo-oplami walena,” diyo. ⁴ Epapeleye Abimelek ala Sela mate pohatlope dlalo halademe asiyama epo atlaiyo, “Lod, wa: koko pa:le isikimi opaye potipa?” ⁵ Adipalati, A:iblahamtapo Selaye notumala dlati asiyama Sela mape A:iblahamyen na: bapa duwapo. Epapele koko tle na:ta Selaye seme hetamama semte ka:dle koko hamapo duwa.”

⁶ Epame Godtapo Abimelek wadle milamalo epo atlaiyo, “Na:malamana, wa:ye ka:dle malamale mate koko iye halepo. Epapele koko tle na:tapo wa:ta ya: kapala umuluwe apiye himomeluwapo. ⁷ Epapedeme wa: a:ya eye ma seme ya:wolali hala dla telepe. Ya:wolaliye na: yu molo atlalo oplamipo. Epedeme ya:ta wa: yilo inoma sumale yu na: dla atellepiye, eta wa:ye popolowa. Amasiyama wa:ta a:ya iye ya:wolali wadle ma ilame posemtlalo wekelepiye, wa: mate epo wa: asiyadulo hapuloma mate pallipe.”

⁸ Epame alila haleta sali ala matamahallati Abimelekta ya: oko so sisilapame ya: dla woyamale koko hapulomaye atlamaiyo. Epalati yia:ta koko e dalepame sikemte wowota:iyo. ⁹ Epame Abimelekta A:iblaham sisilapame

---

✧ 20:2: Yen 12:13, 26:7

ya: watle epo atlaiyo, “Wa: adipapele kokoye dia: watle hauwa? Epame na:ta wa: dla adipapele batalimale kokoye halati asiyama wa:tapo na: mate epo na: opa mate dla upiyele koko hamila yakoma:? Epedeme wa:ta na: dla koko haleye poka:dle koko, oplamita epapele koko halowe. ¹⁰ Ame wa: adipalati ipapele kokoye na: dla hao?” diyo.

¹¹ Epalati A:iblahamta asiyama epo atlaiyo, “Na:ta mala-maleta God wowota:lalo soye mo hema poha:ha:mapo duwa. Epame na:ta malamaleta opata Sela yilo na:ye yumuluwetepo duwa. ¹² Amasiyama ikadepe kokoye epo elema, Selaye notumala ikadepepo. Adipalati, ya:ye na: a yotipo. Epele tlope ya: wai tlo meyelope. Epedeme na:ta ya:ye hauwapo. ¹³ Epapedeme Godta na: a aya dulu tle na:ye ma asepe so mo dla tane dlati na:ta Sela watle atle-mama epo atluwa, ‘Wa: na: malamama opa hapuloma dla atlamsela:mama na:ye wa: bapapo demsela:lepe,’ duwa.”

¹⁴ Epalati Abimelekta sipi aliya mate epo bulumkiyawa aliya mate epo ya: oko so opa mate epo wola: mate eleme puame A:iblaham watle pomeliyo. Epame matle Selaye ya:wolali A:iblaham watle homeliyo. ¹⁵ Epame Abimelekta A:iblaham watle epo atlaiyo, “Mo pato iye nolëpo. Epedeme dulu hema wa:ta solotamale natipame edla hallepe,” diyo. ¹⁶ Epame ya:ta Sela watle epo at-laiyo, “Na:tapo wa: oplami watle 1,000 elo mani hamima. Epapele koko tle na:ta ikadepe kokoye opa hapuloma dla botomastama. Adipalati, na:ta wa: dla koko hale pohana. Epedeme opata wa: koko dla pobatalipo atlowa,” diyo.

¹⁷⁻¹⁸ A:iblaham ya:llu dla woyamale koko dla GODtapo Abimelek ya:llu mate epo ya: aya dulu dla oko halomha:ha:lalo wola: mateta yimlala hohomolowe apiye godiyo. Epalati A:iblahamta God watle inoma sumaiyo, wola: ewolota mamisika: yimlala hatitimelepo depame. Epalati yia:tapo ma yimlala hatitimolowe kotiyamaiyo.

21

Aisek hamale koko

¹ GODta Selaye sikemte polowamama ya:ta yu itiyapo himili kokota ikadepe Sela dla woyamelepe diyo. ² Epalati Godta sale alila dla Selatapo mopapo polopame A:iblaham yami hamaiyo. Amasiyama oloma edla A:iblahamye mo-totoyemala ikadepe halaiyo. ☆ ³ Epalati A:iblahamtapo ya:maseyemala hiye Aisek diyo. ⁴ Aisek hamale alotle alila 8 pololepame A:iblahamta Godta atlale yu e dolumama Aisekye kapala ke staiyo. ☆

⁵ Epele dulu dla A:iblahamye 100 sokomoko oloma dla hallati yami Aisek hamaiyo. ⁶ Epame Selata epo atlaiyo, “Godtapo eimela:le sepele kokoye na: dla mahauwapo. Epedeme opa hapulomatapo koko i dalemama na: mate eimela:lepe. ⁷ Adipalati, ya:tapo na:ta maseyemala hamolowe koko dla pomalaha:ha:na. Amasiyama epele tlope A:iblahamta mo-totoyemala ikadepe hallati na:tapo ya:maseyemala hamalepo,” diyo.

Selata Hagai mate yami Ismael mate alikili dla ayalemale

⁸ Aisekta ta:mtamama meme memellati ya: a A:iblahamtapo daya dele pato dinapiyo. ⁹ Amasiyama daya dele oloma edla Selata natilati ya: oko a:ya Hagaita himili maseyemala Ismaeltapo Aisekye sikemte tetelemsela:iyo. ¹⁰ Selata epapele koko natipame A:iblaham watle epo atlaiyo, “Na: oko a:ya i mate epo yami mate alikili dla tane dene. Adipalati, na: posolotamasema, Isip a:ya e yamita na: maseyemala mate wa: elo dla ha:ha:mama wa: alisisi omha:ha:lowey,” diyo. ☆

¹¹ Epalati A:iblahamta koko e dalepame sikemte dupa koliyo. Adipalati, Ismael mape yami ikadepepo.

☆ 21:2: Hib 11:11 ☆ 21:4: Yen 17:12; Taiya 7:8 ☆ 21:10: Gal 4:29-30

¹² Amasiyama Godta A:iblaham watle epo atlaiyo, “Wa: oko a:ya Hagai mate epo yami Ismael mate ase sikemte malamiya. Selata apa kokoye wa: dla atellepiye, wa: koko eye halepe. Adipalati, Aisekta hatitimolowe yimlatapo wa: mamadulo ikadepe depo ha:ha:lepe,” diyo. ✧ ¹³ Epame God matle epo atlaiyo, “Na: wa: oko a:ya yami ya: mamadulo mape ma a:ma selemalliwepo. Adipalati, ya: mape wa: maseyemalapo,” diyo.

¹⁴ Epame alila hale utulala ikadepe A:iblahamtapo Hagai dla daya mate epo aliya kapala dla yú tili mate ya: maka: dla didiyemelepame ma-taiya diyo. Epalati yia:ta madipatata ya: saliyome ma Belseba mo dalupa dulu dla taiyo. ¹⁵ Yia: edla tame siyamama yia:ta dlalo yúta mopokadlati Hagaita yamiye dali yimlala polli tou homale dla pameliyo. ¹⁶ Epame ya: meyelo pateka:mu tiyama dla tame polomama epo malamaiyo, “Poka:dena, na:ta na: maseyemala mate polomama ya:ta polati natiloweye,” diyo. Ya: epo malamama sikemte amaiyo.

¹⁷ Amasiyama Godta maseyemalata amale kokoye daliyo. Epalati pepele di tle God ya: banakaka oplamita Hagai sisilapame epo atlaiyo, “Hagai wa: ase sikemte wota:miya, Godta wa: maseyemalata amale kokoye maldallepo,” diyo. ¹⁸ “Epedeme wa: sila:time tame maseyemala dla sadle hamine. Adipalati, na:ta ya: mamadulo alotle ha:ha:loweye pasatepo mellowepo,” diyo. ¹⁹ Epame Godta ya: inomaye totowatimalati yú matale natiyo. Epame yú tipo hamtame yami watle hamiyo.

²⁰ Epedeme Ismaelta ta:mhetale oloma edla Godta ya:ye woloma omhalaiyo. Epame maseyemala etapo dalupa dulu dla halemama aliya sikemte siyomalalo oplami halaiyo. ²¹ Ismael ala Palan mo dalupa dulu dla hallati ya: wai Hagaitapo ya:lluye Isip a:ya natiyo.

✧ 21:12: Loum 9:7; Hib 11:18

A:iblaham mate Abimelek mate madipatata yu itiyapo himili

²² Alila haleta Abimelek mate epo opahale so dokopala oplami Pikolo mateta puame A:iblaham watle epo atlaiyo, “Wa:ta halomhala koko hapuloma dulu dla Godtapo wa: mate halapo. ☆ ²³ Epedeme wa: wata God hi mate yu itiyapo himine, wa:tapo na: dla epo na: yimlala dla epo na: mamadulo dla batalimale koko halala depame. Epele dulu dla na:tapo wa:ta asepe pulati wa: dla ka:dle koko siyapo tlo halomhaluwapo. Epedeme wa: ma asiyama na: dla epo na: mo so dla mape ka:dle koko siyapo tlo halomhalane,” diyo. ²⁴ Epalati A:iblahamtapo koko edla me-ka:pi demama yu itiyapo himiyo.

²⁵ Epame A:iblahamta ma Abimelek watle epo atlaiyo, “Wa: oko sotapo na:ta yú kolomale haleye uhauwapo. E poka:dena,” diyo.

²⁶ Amasiyama Abimelekta ya: watle epo atlaiyo, “Na: koko eye podallalo haluwa, isikimi wata me-dalema. Wa: adipalati ma-hapele na: watle po-atlalo wekuwa?” diyo.

²⁷ Epalati A:iblahamtapo sipi aliya mate epo bu-lumkiyawa aliya mate Abimelek watle hohopo imama ya:ta madipatata ma namkale diyo. ²⁸ Epame A:iblahamta matle ya: halo dulu dla sipi aliya molala 7 amkoteta:le tlo alikili dla giligididiyo, Abimelek watle hapilowedeme. ²⁹ Epalati Abimelekta natipame epo atlaiyo, “Wa: adipalati wa: sipi aliya 7ye alikili dla ipila:i? Ya: dulu koko apata:?” diyo.

³⁰ Epalati asiyama A:iblahamta epo atlaiyo, “Wa: sipi aliya 7 iye hohomane. Adipalati, wa:ta aliya i hohome-lepiye, eta yú iye ikadepe na:ta kolomuwa dlepe,” diyo.

³¹ Epapedeme ya:tapo mo eye semama Belseba* diyo.

☆ 21:22: Yen 26:26 * 21:31: Belseba hi ya: dulu kokoye yu itiyapo himili yú kolomale demama apopo.

Adipalati, mo hema opa dapiyamte iwolotapo koko hatlo dla yu itiyapo himpame namkale diyo. ³² Yia:ta yu itiyapo himili alotle Abimelek mate epo Pikolo mate Belseba mo saliyome ma Pilisteya mo dla ilame tamalaiyo. ³³ Epalati A:iblahamta Belseba mo dla dali emomelepame ma kokó halepo hallalo GOD dla inoma sumama ya: hi di dla ta:diyo. ³⁴ Epame A:iblahamtapo Pilisteya mo medla alila selemalli halaiyo.

22

Godtapo A:iblahamta mikadepe dle kokoye natili

¹ Alila opi alotle Godtapo A:iblahamta mikadepe dle natilowedeme ya: sisilamaiyo. Epalati asiyama A:iblahamta epo atlaiyo, “Na: ipo,” diyo. ☆

² Epalati Godta epo atlaiyo, “Wa: wa:ta sikemte dupa ellalo maseyemala Aisek seme Moliya mo dla tane. Epame edla tamali hale na:ta nati-iliwe dla hetame ya:ye yumpame na: wadle hamine,” diyo. ☆

³ Epalati alila hale utulala ikadepe A:iblahamta sila:time God dla namkale dle alisisi ha:lowe dlapa hukulupo ya: donki aliya ko di dla pameliyo. Epo ya: oko so opa dapiyamte mate epo yami Aisek mate eleme Godta ya: wadle atlale mo dla taiyo. ⁴ Ya: tamama alila dapahatlope pololepo alotle edla Godta ya: wadle atlale moye natiyo.

⁵ Epalati ya: oko so dapiyamte dla epo atlaiyo, “Wua:ta madipatata donki aliya mate medla popa:iya. Epalati na:tapo na: maseyemala Aisek mate huma tame God hi di dla ta:depame ma wua: hala dla ilame puluwepo,” diyo.

⁶⁻⁷ Epame A:iblahamta God dla alisisi ha:po hamilowe dlapa bulumaleye Aisek maka: dla asiyomellati ya:ta asiyame taiyo. Epalati ya: ata dlapa tele mate epo aipa:ya

---

☆ 22:1: Hib 11:17-19   ☆ 22:2: 2Kolon 3:1

mate halopo taiyo. Yia:ta madipatata tamama Aisekta ya: watle epo atlaiyo, “A,” diyo.

Epalati asiyama ya: ata epo atlaiyo, “Na: maseyemala, adipamma:?” diyo.

Epalati Aisekta asiyama epo atlaiyo, “A, na: natima, di dlapa bulumale mate epo dlapa tele mate ma-halopo tamalapo. Amasiyama dita sipi aliya yemala yumpame God hi di dla ta:demama ha:lowe e da:?” diyo.

⁸ Epalati A:iblahamta asiyama epo atlaiyo, “God meyelo sipi aliya yemala eye di watle nati-ilipe, dita yumpame God hi di dla ta:demama ha:loweye,” diyo. Epame yia:ta madipatata ma-tamalaiyo.

⁹ Yia:ta madipatata Godta atlale mo dla tame woypame ha:ha:mama A:iblahamtapo God dla alinepi poyupo ha:lalo tile haiyo. Epame di dla dlapa kolupame ma yamiye dea mate keketipoliyepame dlapa di dla himiyo.

☆ ¹⁰ Epame ya: dota ola:mtuwame aipa:ya haiyo, yami Aisek yumuluwedeme. ¹¹ Epalati oloma edla GOD ya: banakaka oplamitapo pepele di tle ya: watle epo sisilamaiyo, “A:iblaham, A:iblaham,” diyo.

Epalati asiyama A:iblahamta epo atlaiyo, “Na: ipo,” diyo.

¹² Epalati banakaka oplamita epo atlaiyo, “Wa: maseyemala dla koko hale hamama ya: dla wotiyalle hamimiya. Wata oloma hema wa:ta God wota:le kokoye na: manatima. Adipalati, wa: God wota:mama wa: maseyemala hatlopeye podatimana,” diyo.

¹³ Epame A:iblahamta helestame natili oloma edla sipi aliyata dokopala dla pate walleta dukulu dla olopo halla natiyo. Epalati A:iblahamta tame aliya eye hampo puame Aisekta elale mo dla himpame yumiyoye. Epame God hi di dla ta:demama aliya tlo ha:iyo. ¹⁴ Epedeme A:iblahamta

mo e semama, GODta kokoye dinapelepe, diyo. Epame ma wata oloma hema opata atlemama, GOD ya: tamali di dla ya:tapo koko dinapelepe, demdepo.

¹⁵ Epame GOD ya: banakaka oplamita matle A:iblahamye sisilamama epo atlaiyo, ¹⁶ “Yu iye GODta ipo atlema. Na:tapo na: hi tle wa: watle ikadepe koko atlema. Adipalati, wa:tapo wa: maseyemala hatlopeye na: watle hamilowedeme podatimana. ☆ ¹⁷ Epapele koko tle na:tapo wa: mamaduloye sikemte pasatepo mellowepo. Epalati yia:ta pasatamama omapla di dla tamali ha:ha:ye epapele some ha:ha:lepe. Epame yia:tapo pasatamama yú pili dla asila halemkiye, epapele some ha:ha:lepe. Epame wa: mamadulotapo sikemte itiyamale mate yia: dla opahale dlalo soye posalepame yia: ta:laye kolahadem-siyamelepe. ☆ ¹⁸ Epalati na:tapo wa: mamadulo tle ta:la so hapuloma dla siyele hampulupe. Ame adipalati, wa:tapo na: yu dla salladuwa koko tle,” diyo. ☆

¹⁹ Epame A:iblaham ma ilame tame ya: oko so mate yimkata Belseba mo dla taiyo. Epame A:iblahamtapo mo medla me-halaiyo.

Nahol ya: akimlala

²⁰⁻²³ Koko i gudlati alotle A:iblahamtapo oplami haleta ya: watle yu hamili yu iye me-daliyo, “Wa: ei Nahol ya:llu Milkaye akimlala 8 hatitimuwapo.” Epedeme akimlala ewolo hiye ipo, Us, epo Bus, epame Alam ya: a Kemuwel, epo Kesed, epo Haso, epo Pildas, epo Yidalap epame Betuwel. Epalati Betuweltapo Lebekaye himiyo. ²⁴ Epame Naholtapo ma a:ya hale Leuma hapame ma akimlala 4 hatitimaiyo. Yia: hiye ipo, Teba, epo Gaham, epo Tahas, epo Maka.

☆ 22:16: Hib 6:13-14   ☆ 22:17: Hib 11:12   ☆ 22:18: Taiya 3:25

23

Selata powale koko

¹⁻² Selaye sokomoko 127 halepo gudepame Kiliyat Alba mo dla powaiyo. Mo hatlo i ya: hi haleye Heblonpo. Amasiyama mo iye Keinan mo pato dulu dla elapo. Epalati A:iblahamtapo ya:lluta powale koko dla sikemte dupa kolomama amsela:iyo.

³ Epame A:iblahamtapo ya:llu powale motota elale aya dulu tle alikili dla woyapame Hitai so opa dla tame epo atlaiyo, ⁴ “Na:ye mo hale oplamita ma wua: mo hema isikimi asepe puame halapo. Epedeme wua: na: watle ta:la nati-ya, na: epalati asiyama mate ta:la e hapame na: a:ya motoye hamatilowama,” diyo. ☆

⁵ Epalati opa ewolota asiyama ya: watle epo atlaiyo, ⁶ “A, wa: di yu dalene. Wa:ye ikadepe diamkale ikadepepo. Di wa:ta wa: allu moto hamatilowe ta:la koko dla po-alliwa. Amasiyama mowolo di mo hema ta:la ka:dle natipame wa: a:ya moto edla hamatine,” diyo.

⁷ Epalati A:iblahamtapo yia: mila:pi tle heodepame yia: watle epo atlaiyo, ⁸⁻⁹ “Na:ta na: a:ya hema hamatilowe dla wua:ta solotamelepiye, ka:dena, wua: Sohal yami Epolon dla dallanatiya, ya:tapo ya: ta:la mosukulu gudle dla Makapela mo dla teiko hotuwale elaye na: watle hamilowe depame. Epele dulu dla ya:ta ta:la asiyama dla adisowa selepiye, na: mesowa himilowepo. Adipalati, na: solotama, na: asiyadulota palilati yia: moto mape medla hatimha:ha:lowedeme,” diyo.

¹⁰ Epalati Epolonta mo kosukulli kokoloma tala dla yimkadulo Hitai so mate polomama A:iblaham yu dalepame asiyama epo atlaiyo, ¹¹ “Na: a, wa: na: yu dalene. Na: watapo Makapela ta:la i mate epame teiko

☆ 23:4: Hib 11:9, 13; Taiya 7:16

hotuwale mate na: opa mila:pi tle wa: watle hamima, wa:tapo wa: a:ya motoye edla hamatilipo depame,” diyo.

¹²⁻¹³ Epolonta epo atla dalepame A:iblahamta opa mila:pi tle heodepame opa hapulomata dallepo depame Epolon watle epo atlaiyo, “Namkale, wa: na: yu dalene. Na: solotama, wa: ta:la iye asiyama mate hapame na: a:ya motoye hamatilowama. Epedeme wa: na:ta wa: watle ta:la asiyama dla mani hamilati wa: siyele mate hane,” diyo.

¹⁴ Amasiyama Epolonta A:iblaham watle epo atlaiyo, ¹⁵ “Na: a namkale, ta:la i ya: asiyamaye 400 elo manipo. Epapele tlope asiyama eye pokoko. Epedeme wa: isikimi tame wa: a:ya motoye hamatine,” diyo.

¹⁶ Epalati ta:la asiyama dla A:iblahamta mo kosukulli kokoloma tala dla popa:le so yia: inoma dali tle 400 elo maniye hame Epolon watle hamiyo. ¹⁷⁻¹⁹ Epapele api tle A:iblahamtapo Epolon ta:la yemala eye haiyo. Ta:la edla Makapela teiko hotuwale mate epo dali edla ha:ha: mate A:iblahamta halomaiyo. Ta:la iye Mamele mo tle salita matlalo tiyama dla elapo. Epedeme A:iblahamtapo ya:llu Sela motoye Makapela mo dla teiko hotuwale dulu dla hamatiyo. ²⁰ Mo eye ya:tapo Hitai so dla asiyama mate hauwapo, ya: asiyadulota palilati hatimha:ha:lepo depame.

24

Aisek mate Lebeka mate

¹ A:iblahamtapo mo-totoyemala ikadepe halaiyo. Epalati GODtapo A:iblahamta halomhalale koko hapuloma dulu dla sikemte gademhalem-diyo. ²⁻³ Alila haleta A:iblahamtapo ya: oko so dokopala oplami sisilapo ya: watle epo atlaiyo, “Na: solotama, wa:tapo na: maseyemala Aisekta a:ya halowe totamtelepo depame. Epedeme wa:tapo ya:ta a:ya halowe totamtamama Keinan a:ya tlo

natipo sempulala depame Pepele dimo mate ta:lamo mate omhallalo GOD hi tle yu itiyapo himine. ⁴ Adipalati, na: solotama, wa:tapo tame na:ta ka:yapa haluwa mo dla na: asiya dulu dla a:ya hale natipo sempulupo depame,” diyo.

⁵ Epalati asiyama ya: oko oplamita epo atlaiyo, “A:ya eta mo hema na: mate puluwe allipiye, na: ma asiyama wa: maseyemala tlo medla semtapa:?” diyo.

⁶ Amasiyama A:iblahamta ya: watle epo atlaiyo, “Hao! Na: maseyemalaye mo edla posemtlowa. ⁷ Adipalati, Pepele dimo omhallalo GOD tapo na: asiyadulo dulu tle na:ye sempuame Keinan mo iye na: mamadulo watle ikadepe hamilowe yu atluwapo. Epedeme God etapo ya: banakaka oplamiye tane dlepe, wa: gadlepo depame. Epalati wa:tapo edla tame ya:ta gadle tle na: maseyemalata a:ya halowe api dinapoloweye ka:pi ellepe. ⁸ Amasiyama a:ya ipilalo etapo wa: mate puluwe dla posolotamalalo wekelepiye, epalati wa: wa:ta God hi tle na: maseyemala ya:llu sempuluwe dla mowolo yu itiyapo himi koko itle alikili dla woyamelepe. Amasiyama epapele tlope wa:tapo na: maseyemala tlo mo edla posemtlowa,” diyo. ⁹ Epalati A:iblaham ya: oko oplamitapo God hi tle yu itiyapo himimama epo atlaiyo, “Na: wa:ta na: watle atlale yu e dolumolowama,” diyo.

¹⁰ Epalati A:iblaham ya: oko oplamitapo ka:ka:dle alisisi hapuloma kokopame ka:mol aliya 10 dla hatitipo taiyo. Ya: tamama Alam Nahalaim mo dla tame heyupo ma A:iblaham ya: ei Naholta hallalo mo dla taiyo. ¹¹ Ya: tame tamila:la mo edla woyapame mo alikili dla yú kolomale dla hedlati ka:mol aliyata medla hedepo hutiyemyaiyo. Amasiyama oloma eye mo edla ha:ha:lalo wola:ta yú tili-mala pumulumdiyo.

¹² Epapedeme ya:tapo inoma sumama epo atlaiyo, “Lod, na: dokopala oplami A:iblaham ya: GOD, wa:ta A:iblaham

dla bokotiyapo malahala koko nati-imama na: watle Aisek ya:lluye wata nati-ine. ¹³ Adipalati, na: yú kolomale mateka:pi hema poloma. Epedeme ipilatalo hapulomata hema yú tilimala pumullupe. ¹⁴ Na: epalati yia: watle yú dallowama. Epalati ipilalo hale antapo na: watle yú tipo hamipame ma na: ka:mol aliya dla yú ilimelepiye, na: epalati edla malanatilowepo, wa:ta Aisek ya:llu saleye. Epapedeme kokota woloma ipo ka:pi ellepiye, na: etle malanatilowepo, wa:ta na: dokopala oplami A:iblaham dla bokotiyapo malamale himhalaye,” diyo.

¹⁵ Ya: ala inoma sumpollati ipilalo hale Lebekata yú tiliwedeme eto hampula natiyo. Ya:ye A:iblaham ya: ei Nahol yami Betuwel yotiyo. Amasiyama ya: awaye Milkayo. ¹⁶ A:ya ipilalo iye pta ka:piyo, epame ya: oplami koko yeliyeiyo. Epeleye ya:ta puame yú kolomale dla yú tipo hetaiyo.

¹⁷ Epalati A:iblaham ya: oko oplamita ya: natipame ya: hala dla hapele puame epo atlaiyo, “Notumala namkale, na: yú sikemte ta:ma, na: yú hamine,” diyo.

¹⁸ Epalati asiyama ya:ta yú tipo halale metlo ya: dla haiyemama epo atlaiyo, “A, yú dene,” diyo. Epalati ya:tapo yúye deiyo.

¹⁹ Ya:ta yú depo gudlati a:ya ipilalota ya: watle epo atlaiyo, “Na: wa: ka:mol aliya mape yú tipo ilimolowama,” diyo. ²⁰ Epame ya:tapo ka:mol aliyata yú dloweye aliyata yú dlalo ita dla yú tilipo puame sisimamaiyo. ²¹ Amasiyama A:iblaham ya: oko oplamita woloma polo-mama a:yata koko hamsela: tlo ompolaiyo, ya:ta halowe kokoye GODta mo-dinapota: depo malanatilowedeme.

²² Ka:mol aliyata yú dlopo gudlati A:iblaham ya: oko oplamita gold ewalata ka:pi dinapele yiyeleye ya: mu opokoko dla guludepame ma gold ewalata ka:pi tili seipase patotoye ya: do dla didiyemeliyo. ²³ Epo halemama ya:

watle epo atlaiyo, “Namkale notumala, wa: a hiye anata?: Epame wa: a aya dulu dla alupoli elema: na:tapo na: mate pumulale so iwolo mate tame hutiyelowey?” diyo.

²⁴ Epalati asiyama a:ya ipilalota epo atlaiyo, “Na: aye Nahol yami Betuwelpo, epalati na: awaye Milkapo,” diyo. ²⁵ Epame ma epo atlaiyo, “Yao ka:dena, dia: dla ka:mol aliyata dlowe dayaye me-hutiyema. Epame wua:ta hutiyelowey aya alupoli ma me-elema,” diyo.

²⁶ Epalati oko oplamita GOD mila:pi tle alumata akukumpolomama epo atlaiyo, ²⁷ “Lod, na: dokopala oplami A:iblaham ya: GOD, na: wa: dla siyema. Adipalati, wa:tapo na: dokopala oplami A:iblaham dla yu itiyapo himili e dolumama na:ye woloma sempuame ya: asiyadulo ikadepe dla woyamalepo,” diyo.

²⁸ Epame Lebekata ilame kukulumtame ya: aya dulu dla ha:ha: so dla koko iye atlamaiyo. ²⁹⁻³⁰ Epalati Lebeka ya: bapa Labantapo Lebekata didiyepo puale gold alisisi tlapame epo A:iblaham ya: oko oplamita Lebeka watle atlale yuye dalepame oplami eye salataiyo. Ya: tame natilati oplami etapo ya: ka:mol aliya mate yú kolomale mateka:pi dla hallati natiyo. ³¹ Epalati ya: watle epo atlaiyo, “A namkale, Godta wa:ye gaduwapo. Epele tlope wa: adipapalati alikili hema halema?: Na: mate aya dla puane. Adipalati, na:tapo wua:ta hutiyelowey aya mate epo wua: ka:mol aliyata hutiyelowey aya mate ma-dinapopo pua,” diyo.

³² Epalati A:iblaham ya: oko oplamitapo ya: mate tame aya dulu dla tuwaiyo. Epame Laban ya: opata ka:mol aliya tama di dla hutiyele alisisiye alikili dla hatitipame yia:ye daya ilimaiyo. Epame A:iblaham ya: oko oplami mate epo ya: mate pumulale so mate dla yú tipo hamiyo, yia:tapo yia: hete howahalomelepo depame. ³³ Epame Labantapo

ya: watle daya halopo pulati A:iblaham ya: oko oplamitapo epo atlaiyo, “Na: yipta daya podlowa. Amasiyama na:ta puale koko tatile atlepo gudepame daya dlowepo,” diyo. Epalati Labanta epo atlaiyo, “Yao, atlane,” diyo.

³⁴ Epalati ya:ta epo atlaiyo, “Na:ye A:iblaham ya: oko oplamipo. ³⁵ GODtapo A:iblahamye sikemte gademhallati ya:tapo wata oloma hema alisisi sikemte pasatale oplami halapo. Epo GODta ya: dla sipi aliya mate epo gaut aliya mate epame bulumkiyawa aliya mate epame mani mate epo ya: oko so opa mate wola: mate epo ka:mol aliya mate epo donki aliya mate hapuloma hapiwapo. ³⁶ A:iblaham ya:lluye ma alluyemala ikadepe halemama maseyemala hamalati A:iblahamtapo maseyemala e watle ya: alisisi hapuloma halopiwapo. ³⁷ Epame ya:ta a:ya halowe koko dla ma na: watle epo atluwa, ‘Wa:tapo na: maseyemalata a:ya haloweye Keinan mo a:yaye sempulala depame God hi tle yu itiyapo himine. ³⁸ Amasiyama wa: na: a ya: asiyadulo dla tame na: maseyemala Aisek ya:llu natipo sempuane,’ duwa. ³⁹ Epalati asiyama na:ta ya: dla epo atluwa, ‘A:ya ipilalo eta na: mate puluwe allipiye, na: adipapopa?’ duwa. ⁴⁰ Epalati asiyama ya:ta epo atluwa, ‘Na:ta mikadepe dlalo GODtapo ya: banakaka oplamiye wa: mate tane dlepe, wa: gadlepo depame. Epalati wa:tapo na: maseyemala Aisek ya:lluye na: opa ikadepe dulu dla natilipe. ⁴¹ Epedeme wa: tame na: opa dla woyamalati ya:ta wa: watle na: maseyemala ya:lluye hamame iliwe allipiye, mowolo yu itiyapo himi koko hema pase sikemte pomalamolowa,’ duwa.

⁴² Epalati na:tapo wata yú kolomale dla puame polomama God dla epo inoma sumale yu atla, ‘Lod, na: dokopala oplami A:iblaham ya: GOD, na: wa: dla otele yu himima, wa:tapo Aisek ya:lluye na: watle nati-ilipo depame. ⁴³ Epedeme a:ya ipilalota yú tila pulati na:tapo

ya: watle yú dallowepo. ⁴⁴Epalati ya:tapo na: watle yú tipo hamipame na: ka:mol aliya ma yú ilimelepiye, na: epalati malamolowepo, a:ya ipilalo eye na: dokopala oplami yami Aisek ya:llupo,' de.

⁴⁵ Na: ala woloma me-inoma sumpollati Lebekata pakasiyamalalo ya: eto hame medla pua. Ya: yú kolomale dulu dla tulume yú tipo matlati na:ta ya: watle epo atla, 'Namkale na: yú hamine,' de. ⁴⁶ Epalati ya:tapo ya: eto maka: di dla polaleye na: watle haiyemama, yú i tlo dene de. Epame ma ya:tapo na: ka:mol aliya ma yú ilimili de. Epapedeme na: yú e ma-de, epo na: ka:mol aliya mape yú me-ilima. ⁴⁷ Epame na:ta ya: watle, wa: a anata: dlati ya:ta epo atla, 'Na: aye Nahol yami Betuwelpe, epalati na: awaye Milkapo,' de. Epalati na:tapo gold ewalata mita:pele yiyeleta ya: mu opokoko dla guludepame ma gold seipase mape ya: do dla didiyemele. ⁴⁸ Epame na:tapo alumata akukulumpolomama na: dokopala oplami A:iblaham ya: GOD dla siyele yu hami. Adipalati, ya:tapo api duka dla na:ye sempuwapo, na:tapo na: dokopala oplami yami ya:lluye woloma ya: opa ikadepe dulu dla natilipo depame. ⁴⁹ Epapedeme namkadulo, wua: adipo malama:? Wua: na: dokopala oplamita atlale yuye ka:dena dema:? Wua: dla yu hale ellepiye, na: atlaiya. Epalati asiyama na:ta koko haloweye woloma momalamolowepo," diyo.

⁵⁰ Epalati Laban mate Betuwel mate koko i dalepame epo atlaiyo, "Koko iye GOD tle puapo. Epedeme dia: dla koko hale atlowe hawa. ⁵¹ Epedeme wa: Lebeke iye me-semtane. Adipalati, ka:dena, ya:tapo GODta dinapele koko dolumama wa: dokopala oplami yami haloweye," diyo.

⁵² Epalati A:iblaham ya: oko oplamita yia: yu e dalepame alumata akukulumpolomama ya: mila:pita ta:la dla gudemama GOD dla siyele ta:diyo. ⁵³ Epame goldta mimita:pele alisisi mate epo silbata mimita:pele alisisi mate epo kapala

alिसिसi mate Lebeka dla halopiyo. Epame namkale dle alिसिसi opi ka:ka:dle halopame Lebeka ya: wai watle epo ya: bapa watle dla halopiyo. ⁵⁴ Koko ita gudlati ya:ta hapulomatapo daya dlopo aya medla hutiyeyio. Yia: epo utulalati sillipame A:iblaham ya: oko oplamita epo atlaiyo, “Di ma ilame na: dokopala oplami hala dla mo-tlowe ka:deta?” diyo.

⁵⁵ Amasiyama Lebeka ya: wai mate epo ya: bapa mateta epo atlaiyo, “Hao, wua: aseka dia: mate alila 10 epapele ha:ha:po gudepame tamalaiya,” diyo. ⁵⁶ Amasiyama A:iblaham ya: oko oplamita epo atlaiyo, “Wua: na: ham-miya. GODta na:ta puwa kokoye ma-ka:depo dinapopo meluwapo. Epedeme na: ka:dena, na: dokopala oplami hala dla ma ilame tloweye,” diyo.

⁵⁷ Epalati Lebeka ya: wai mate epo ya: bapa mateta epo atlaiyo, “Di aseka amseyemala sisilapame ya:ta solotamale koko atla dallowa,” diyo. ⁵⁸ Yia: epame Lebekaye sisi-lapame ya: watle atlanatiyo, “Wa: oplami i mate tlowe solotama:?” diyo.

Epalati asiyama Lebekata epo atlaiyo, “Yao, na: ya: mate mo-tlowe solotama,” diyo.

⁵⁹ Epalati yia:tapo Lebekaye ya: nomopi mate opa ewolo mate taiya diyo. ⁶⁰ Epalati yia:tapo Lebeka yilo inoma sumama epo atlaiyo, “Wa: opa hapuloma yia: wai hallepe. Epame wa: awadulotapo yia: dla opahale dlalo soye pos-alemha:ha:lepe,” diyo.

⁶¹ Epame Lebeka mate epo ya: gadlalo ipilatalo mate ka:mol aliya di dla yia: alिसिसi mate hetame tamalemama A:iblaham ya: oko oplami mate taiyo.

⁶² Alila oloma edla Aisektapo Bel Lahai Loi mo saliy-ome ma Negeb mo dla tame halaiyo. ⁶³ Ya: edla hale-mama tamila:la haleta isikimi mo haliyamale dla holom-sela:la taiyo. Epo holomsela:mama natilati ka:mol aliyata

pumulla natiyo. ⁶⁴ Amasiyama Lebeka mape pateka:mu tle Aisek natipame ka:mol aliya di tle ta:la dla pestatuluiyo. ⁶⁵ Epame A:iblaham ya: oko oplami watle epo atlaiyo, “Oplami e anta di natilowedeme ta:la api pumhalema:?” diyo.

Epalati asiyama A:iblaham ya: oko oplamita epo atlaiyo, “Oplami eye na: dokopala oplami Aisekta puapo,” diyo. Epalati Lebekata tluka hapame ya: mila:pi bopudiyo.

⁶⁶ Yia: tame Aisekye umpo oko oplamitapo ya: watle ya:ta tame koko hauwa hapulomaye esemaiyo. ⁶⁷ Epame Aisekta Lebekaye seme ya: wai Selata halale aya dla sem-taiyo. Epame yia:ta madipatata ma-halomaiyo. Epame oloma edla Aisekta ya:llu Lebeka dla sikemte malamale himmama asiyama ya: waita powale koko dla dupa kolle pase himiyo.

25

A:iblaham ya: mamadulo opi

¹⁻² A:iblaham ya:llu Selata powale alotle A:iblahamtapo ma a:ya hale Ketula hapame akimlala opi hatitimaiyo. Akimlala ewolo hiye ipo, Simlan, epo Yoksan, epo Medan, epo Midiyan, epo Isbak, epo Suwa. ³ Epapeleye Yoksan-tapo Seba mate epo Dedan mate hatitimaiyo. Epedeme Dedan ya: mamaduloye Asul sopo, epo Letu sopo, epo Leom sopo. ⁴ Amasiyama Midiyan ya: akimlalaye ipo, Epa, epo Epel, epo Hanok, epo Abida, epo Elda. Asiya hapuloma iwoloye Ketula ya: awadulopo.

⁵ A:iblahamtapo ya: alisisi hapulomaye ya: elo dla hal-lalo maseyemala Aisek watle halopiyo. ⁶ Epame ya: ma ala popolalo halemama Hagai mate epo Ketula mateta hatiti-male akimlala dla namkale dle alisisi halopiyo. Epame yia:ye ya: elo ikadepe dla hallalo maseyemala Aisek tle alikili a:ma salita matlalo tiyama dla taiya, diyo.

A:iblahamta powale

⁷⁻⁸ Epapedeme A:iblahamtapo 175 sokomoko halepo gudepame sikemte totoyemala oloma dla halemama powaiyo. ⁹⁻¹⁰ Epalati ya: akimlala dapiyamte Aisek mate epo Ismael mateta ya:ye ya:llu Sela hamatili Mamele mo mateka:pi Makapela teiko hotuwale dulu medla hamatiyo. Epapeleye wabasi iye A:iblaham meyelo Hitai oplami Sohal yami Epolon tle haiyo.✧ ¹¹ A:iblahamta powale alotle Godtapo maseyemala Aisek dla siyemama ka:ka:dle kokoye halopiyo. Epalati ya:tapo tame Bel Lahai Loi mo dla halaiyo.

Ismael ya: mamadulo

¹² Ismaelye A:iblaham ya:llu Sela ya: oko a:ya Haggaita himili maseyemalapo. ¹³ Epapedeme Ismael ya: akimlalaye ipo, Nebayot, epo Kedal, epo Adibel, epo Mibsam, ¹⁴ epo Misima, epo Duma, epo Masa, ¹⁵ epo Hadad, epo Tema, epo Yetul, epo Napis, epame Kedema. ¹⁶ Ismael ya: akimlala 12 iwolotapo elele 12 sitali ha:ha:po. Yia:ta ha:ha:le mo hi mape opa iwolo hi tlo sasalemaiyo. ¹⁷ Epapedeme Ismaeltapo 137 sokomoko halepo gudepame powaiyo. ¹⁸ Epalati Ismael ya: mamadulotapo Habila mo tle ha:ha:mtamama Sul mo dla tame gudiyo. Yia:ta ha:ha: mo iye Isip mo mateka:pi, Asul mo dla tlalo api dla halapo. Yia: edla ha:ha:mama A:iblaham ya: mamadulo opi hapuloma mate opahale demha:haiyo.

Yokob mate Iso mate

¹⁹⁻²⁰ A:iblaham yami Aisekta 40 sokomoko oloma dla halemama Padan Alam mo dla hallalo Alam oplami Betuwel yoti Lebekaye haiyo. Amasiyama Lebeka ya: bapaye Labanpo.

✧ 25:9-10: Yen 23:3-16

²¹ Lebekata hamkapi pollati ya:wolali Aisekta GOD dla inoma sumale yu himhallati GODta daliyo. Epalati Lebekata mopapo mo-polaiyo. ²² Epalati Lebeka mopapo koko dulu dla akimlala dapiyamteta popa:iyo. Yia:ta dapiyamtetapo ya: koko dulu dla nalatimpopa:mama humsiyamaiyo. Epalati Lebekata epo atlaiyo, “Yimlala iwoloye adipapalati na: koko dulu dla nalatimpopa:ma:?” diyo. Epapele koko tle ya:tapo GOD dla dalla natilati asiyama GODta epo atlaiyo, ²³ “Opa alumale dapiyamtetapo wa: koko dulu dla popa:po. Alumale dapiyamte ewolotapo wa: koko dulu tle wowoyapo ha:ha:mama yia: dulu dla opahale demha:ha:lepe. Yia:ta dapiyamteta epo opahale demha:ha:le dulu dla haletapo itiyamale mate hallati asiyama haletapo pase itiyamale mate hallowa. Epedeme ya: bapatapo ya: ei yu dla salladepo sela:lepe,” diyo. ☆

²⁴ Owayemala hamolowe alilata mo-pulati Lebekatapo akimlala dapiyamte hohomaiyo. ²⁵ Itapu puale maseyemala ya: kapalaye sikemte omteka:piyo, epame dlalo ma sikemte wokasemaiyo. Epapedeme yia:tapo ya: hiye Iso* diyo. ²⁶ Epalati ya: ko tle puale maseyemalatapo Iso hete maku dla hamame elaiyo. Epalati yia:tapo ya: hiye Yokob† diyo. Aisekta 60 sokomoko hallati akimlala dapiyamte iwoloye hohomaiyo.

²⁷ Akimlala dapiyamte iwolota teta:le dulu dla Isotapo alila hapuloma dla moku dla yetetalemsela:mama alinepi sikemte siyomalalo halaiyo. Amasiyama Yokobye homta hallalo oplami halemama isikimi hatlo aya dla halem diyo.

☆ 25:23: Loum 9:12   * 25:25: Iso hi ya: dulu kokoye dlalota yumili demama apopo.   † 25:26: Yokob hi ya: dulu kokoye hete maku dla hamame elale demama apopo. Amasiyama Hibulu yuta maku dla hamame elale deye elemala natilalo demama apopo.

²⁸ Aisektapo Isoye sikemte malamdiyo. Adipalati, Isota alinepi siyopo pulati demama ka:pi demdiyo. Amasiyama Lebekatapo Yokob tlo sikemte malamdiyo.

²⁹ Alila hale dla Yokobtapo tiyokona opo ha:mhalaiyo. Epalati Isota to hamtaleta pumama daya sikemte ta:le mate puaiyo. ³⁰ Epalati ya:tapo ya: ei Yokob watle epo atlaiyo, “Na: ya:mkale, daya ta:mama pola yakoma. Epedeme wa: tiyokona opo omteka:pele eye na: watle hamine,” diyo. Epapele koko tle Iso ya: hi haleye Edom[‡] demdepo.

³¹ Epalati Yokobta asiyama epo atlaiyo, “Ka:dena, na: wa: watle hamilowepo. Amasiyama wa: ka:yapa wa:ta di a elo dla halemama ya: alisisi hapuloma omhallowe itiyamale hamhalaye na: watle hamine,” diyo.

³² Epalati Isota asiyama epo atlaiyo, “Na: daya ta:mama mo-pola yakomapo. Epedeme na:ta na: a alisisi omhallowe itiyamale na: dla ela ita apa koko ka:dle na: dla hamipa:?” diyo.

³³ Epalati asiyama Yokobta epo atlaiyo, “Wa: ikadepe na: watle me-hamili demama God hi tle yu itiyapo himmama atlane,” diyo. [☆] ³⁴ Epalati Isota ya: yu dla tulumama ya: ata ya: watle ya: alisisi omhallepo depo itiyamale hamiliye ma ya: ei Yokob watle hamiyo. Epalati asiyama Yokobtapo ya: watle tiyokona opo mate epo daya mate hapiyo. Epame Isota daya ma-depo gudepame sila:time taiyo. Epapele koko tle Isotapo ya: ata ya: watle ya: alisisi omhallepo depo itiyamale hamiliye pokoko diyo.

26

Aisekta Gela mo dla halale

[‡] 25:30: Edom hi ya: dulu kokoye omteka:pele demama apopo. [☆] 25:33: Hib 12:16

¹ A:iblahamta halale oloma edla sali pato silapomama daya pa:le kokota pualeye, epapele kokotapo ma mo edla puaiyo. Epalati Aisektapo Pilisteya so yia: dokopala oplami Abimelekta hala mo Gela dla taiyo. ² Adipalati, Godta ya: dla woyapo epo atlaiyo, “Wa: Isip mo dla potlowa. Amasiyama wa:tapo na:ta wa: wadle halane dle mo hatlo medla halane. ³ Wa:ta edla hallati na:tapo wa: mate halemama wa: gademhallowepo. Epame na:tapo wa: a A:iblaham dla yu itiyapo himiwaye e dolumama mo eye wa: dla epo wa: mamadulo dla hamilowepo. ✧ ⁴ Epame na:tapo wa: mamaduloye ma-a:ma pasatepo mellowepo. Yia:tapo omapla di dla tamilita wokasepo elemdiye, epapele some pasatame ellepe. Epame na:tapo ta:la pato iye yia: wadle hamilowepo. Epalati ta:lamo meyelo meyelo dle sotapo yia: tle siyele halepe. ⁵ Epedeme na:tapo koko iye halowepo. Adipalati, wa: a A:iblahamtapo na: yu mate epo na:ta aiyalma hatitimale mate woloma ka:pi dolumhaluwapo,” diyo. ⁶ Epapedeme Aisektapo Godta atlale yu dalepame Gela mo dla halaiyo.

⁷ Epapele dula dla Aisek ya:llu Lebekaye a:ya pta ka:piyo. Epapeleye Gela mo edla ha:ha:lalo opatapo ya: wadle epo atlaiyo, “A:ya iye wa: alluta:?” diyo. Epalati Aisektapo mo so opata Lebeka halowedeme ya:ye yumulala depame wota:mama isikimi yia: wadle epo atlaiyo, “A:ya iye notumalapo,” diyo. ✧

⁸ Amasiyama alila opi mo-pololepo alotle Pilisteya so yia: dokopala oplami Abimelektapo toko mosisi kokoloma tle natitepo Aisektapo ya:llu Lebeka hulumhalla natiyo. ⁹ Epalati ya:tapo Aisek sisilapame ya: wadle epo atlaiyo, “Lebekaye wa: allu ikadepepo. Ame wa: adipalati dia: dla isikimi mala-atlemama Lebekaye notumala duwa?”

✧ 26:3: Yen 22:16-18   ✧ 26:7: Yen 12:13, 20:2

Epapalati asiyama Aisekta ya: watle epo atlaiyo, “Na:ta malamaletapo mo so opata na: a:ya halowedeme na:ye yumulala depo apuwa,” diyo.

¹⁰ Epalati asiyama dokopala oplami Abimelektapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa: adipapalati epapele koko hamama dia: dla mala-atluwa? Epapele dulu dla na: mo so oplami haletapo wa: alluye seme tame elematiye, mowolo batal-imale koko halë itapo ma dia: dla wotiyalle hamilimla,” diyo.

¹¹ Epame dokopala oplamitapo haliyamale dla imale yu hamimama epo atlaiyo, “Oplami antapo Aisek dla epame ya:llu dla wotiyalle hamilipiye, oplami eye polowe dla himilipe,” diyo.

¹² Epedeme Aisektapo mo edla halemama dlowe alisisi emaiyo. Epalati GODta gadle tle ya:tapo emale alisisiye sikemte pasatale hauwaliyo. ¹³ Epapele koko tle ya:tapo alisisi sikemte pasatepo halaiyo. ¹⁴ Epame ya:tapo ya: aliya halo sikemte pasatepo halemama ya: oko so mape sikemte pasatale halaiyo. Epalati Pilisteya sotapo koko i natipame ya: dla elle pato himiyo. ¹⁵ Epammama yia:tapo Aisekta yú dlalo hapulomaye ma ta:lata kakapulomtaiyo. Yú kokolomale iye Aisek ya: a A:iblaham ya: oko sotapo kokolomaiyo.

¹⁶ Epapalati dokopala oplami Abimelektapo Aisek watle epo atlaiyo, “Wa:tapo dia: dulu dla sikemte itiyamale mate halemama alisisi pasatepo halema. Epapedeme wa: mo itle alikili a:ma woyapo tane,” diyo.

¹⁷ Epalati Aisektapo mo etle alikili a:ma woyapo tame ma Gela kikiwi isili wou dla tulum halaiyo. ¹⁸ Ya: epame yú kokolomale Pilisteya sota kakapulomtaley mamisika: kokolomtaiyo. Epame ya: a A:iblahamta yú kokolomale edla hi halopili hi hatlo metlo ma halopimtaiyo.

¹⁹ Epapeleye alila haletapo Aisek ya: oko sotapo koloma kikiwi isili dla yú amko kolomaiyo. ²⁰ Amasiyama Gela mo dla aliya omha:ha:lalo sotapo Aisek ya: oko so mate yú kolomale e datimama yu topuloliyo. Epapedeme Aisek-tapo yú kolomale e ya: hiye semama Esek* diyo. ²¹ Epalati Aisek ya: oko sotapo ma yú hale kolomaiyo. Amasiyama Gela mo dla aliya omha:ha:lalo sota yú kolomale e ma ya:ta datimama ya: mate yu topuloliyo. Epapele koko tle Aisektapo yú kolomale hale e ya: hiye semama Sitna† diyo. ²² Epame ya: ma etle tame yú hale kolomaiyo. Amasiyama ya: yú kolomale hema yu potopulollalo wekiyo. Epalati Aisektapo yú kolomale e ya: hiye semama Lehobot‡ diyo. Epapedeme Aisektapo epo atlaiyo, “GODtapo dia: watle ha:ha:lowe mo patoye ma-hamilipo. Epedeme ditapo hema ha:ha:mama woloma ka:depo ha:ha:lowepo.”

²³ Epame Aisektapo mo edla halepame ma Belseba mo dla hetaiyo. ²⁴ Epapeleye ya: edla hetame woyamale utula:la oloma edla GODtapo ya: watle tulumme epo atlaiyo, “Na:ye wa: a A:iblaham ya: Godpo. Wa: ase sikemte wota:miya! Na:tapo wa: mate halemama wa: gademhal-lowepo. Epapedeme na:tapo wa: a A:iblaham dla yu itiyapo himiwa eye dolumama wa: mamaduloye pasatapo mellowepo.”

²⁵ Epalati Aisektapo tile hapame God dla namkale dle alinepi poyupo ha:mama GOD dla inoma sumama ya: hi di dla ta:diyo. Epame mo edla kintipo ha:ha:mama ya: oko sotapo yú hale kolomaiyo.

Aisekta dokopala oplami Abimelek mate yu itiyapo himili

---

* 26:20: Esek hi ya: dulu kokoye yu topulolle demama apopo. † 26:21: Sitna hi ya: dulu kokoye ya:mkale dla elle himilowe demama apopo.

‡ 26:22: Lehobot hi ya: dulu kokoye mo siyapo elema demama apopo.

²⁶ Epapeleye Aisektapo Belseba mo dla hallati Gela mo dokopala oplami Abimelekta ya: hala dla pumama opa dapiyamte mate puaiyo. Oplami haleye ya: gadlalo, ya: hiye Ahusat. Epalati oplami haleye opahale so dokopala oplami Pikolo. ☆ ²⁷ Amasiyama Aisektapo yia: watle epo atlaiyo, “Wua: adipalati na: natila pumulo? Na:tapo wua: mo dla hallati wua:tapo na:ye alikili a:ma dodolomuwapo,” diyo.

²⁸ Epalati asiyama yia:tapo epo atlaiyo, “Dimalamana, GODtapo wa: mate halapo. Epedeme di solotama, wa:tapo dia: mate po-opahale dlalo, isikimi sadepo hallep depame solotamale yuye wa: mate himila pumula. ²⁹ Epapedeme ditapo wa: dla wotiyalle pohamilalo wekuwaye, epammama wa: ma asiyama dia: dla wotiyalle pohamilalo wekelowedeme yu itiyapo himine. Adipalati, wa:tapo dia: mate hallati ditapo wa:ye woloma omha:ha:pame sadle mate wa:ye alikili a:ma woyamane duwapo. Epedeme dimalamana, GODtapo wa: dla sikemte siyemhalemama wa: gademhalapo.”

³⁰ Epalati Aisektapo daya dele pato dinapopame yimkata daya deiyo. ³¹ Epame utulala ikadepe dla Aisek mate epo dokopala oplami Abimelek mate asiyama God hi tle yu itiyapo himi himi demama epo atlaiyo, “Di yimkata woloma sadle mate ha:ha:lowepo,” diyo. Epame alotle Aisektapo yia:ye sadle mate ma-taiya diyo.

³² Alila hatlo medla Aisek ya: oko sotapo puame ya: watle epo atlaiyo, “Di yú amkoye koloma,” diyo. ³³ Epalati Aisektapo yú kolomale eye semama Siba[§] diyo. Epapele oloma etle kotiyapo pumama Siba yú kolomale mateka:pi dla hala moye wata oloma hema semama Belseba demha:ha:po.

☆ 26:26: Yen 21:22 § 26:33: Siba hi ya: dulu kokoye yu itiyapo himili demama apopo.

Isota wola: dapiyamte halomale

³⁴ Epapeleye Aisek yami Isotapo 40 sokomoko umulati ya:tapo Hitai mo so wola: dapiyamte halomaiyo. Epedeme ya:llu haleye Beli yoti Yuditpo. Epalati ma ya:llu haleye Elon yoti Basematpo. ³⁵ Epapele dula dla wola: dapiyamte iwolotapo Aisek mate epo Lebeka mate dla pasakalo kokalleye hampuaiyo.

27

Yokobta ya: a Aisekye isikimi mala-atlale

¹ Epapedeme Aisektapo mo-totoyemala halemama in-oma pa:po halaiyo. Epapele oloma dla ya:tapo ya: maseyemala itapu hamale Iso sisilapame ya: watle epo atlaiyo, “Na: maseyemala,” diyo. Epalati asiyama Isotapo epo atlaiyo, “Yao, a, atlane,” diyo.

² Epalati ya: atapo ya: watle epo atlaiyo, “Na: mototoyemala halemama mo-polowe mateka:pi dla halapo. Epedeme wa: na:ta atlamolowedeme ape yuye woloma dalene. ³⁻⁴ Epapedeme wa: to hamtame alinepi hale sumpo daya woloma ka:pi ha:po na: watle hampuane. Epalati na:tapo daya eye depame wa: watle asiyadulo dula dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye hamilowepo. Adipalati, na:ye mo-polowe mateka:pi dla halapo,” diyo.

⁵⁻⁷ Epapele dula dla Aisekta Iso dla yukamhallati Lebeka ma hemele me-dalemhalaiyo. Epapeleye Isota dlowe api ma-tlati ya:tapo yami hale Yokob watle epo atlaiyo, “Na: wa: atapo wa: bapa watle atlemama ‘to hamtapame alinepi hale sumpo hampuame ha:po hamine. Na: epalati depame wa: watle GOD mila:pi tle elele dula dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye hamilowepo,’ dla dale,” diyo. ⁸ Epame Lebekatapo Yokob

watle ma epo atlaiyo, “Na: maseyemala, wa: na:ta atlamolowedeme ape koko e dalepame koko eye hane. ⁹ Epapedeme wa: wa: aliya kosukulli dla tame gaut aliya kakaliyapele dapiyamteye poyupo puane. Epalati na:tapo aliya mo e mate wa: ata solotamale dayaye ha:lowepo. ¹⁰ Epapalati wa: atapo ala popolalo halemama daya eye depame wa: watle itiyamale hamilipe, wa:tapo elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhalloweye,” diyo.

¹¹ Epalati Yokobtapo asiyama ya: wai watle epo atlaiyo, “Wai wa: natine, na: bapaye kapala dlalo sikemte wokase-mana. Asiyama na: tlo kapala dlalo hawa. ¹² Epapele dulu dla na: atapo na: kapala umpo malanatipame na:ta ya: dla mala-atla koko dla adipo malapa:? Ya:tapo ka:dle koko tlo na: dla pohamilalo ma isikimi wotiyalle tlo na: dla hamilala,” diyo.

¹³ Epalati asiyama ya: waitapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa: ase malamiya, na:ta wotiyalle eye mepele mehalowepo. Epedeme isikimi na:ta atlale yu eye dolumama gaut aliya halo poyupo halopo puane,” diyo.

¹⁴ Epapalati Yokobtapo ya: waita atlale yu eye dolumama aliya halo puyupo pulati ya: waitapo Aisekta solotamale dayaye ha:iyo. ¹⁵ Epame Iso ya: kapala alisisi ka:ka:dleye ma Yokob dla didiyemeliyo. ¹⁶ Epame gaut aliya halo kapala olale mape Yokob do dla epo tumuku dla didiyemeliyo. ¹⁷⁻¹⁸ Epo gudepame Aisekta solotamale mo opo mate epo daya mate Yokob watle hamiyo. Epalati Yokobtapo Aisek watle hamtame hamimama, a diyo. Epalati ya: atapo ya: watle epo atlaiyo, “Yao na: maseyemala, wa: anata:?” diyo.

¹⁹ Epalati Yokobtapo isikimi ya: a dla mala-atlemama epo atlaiyo, “Na:ye wa: maseyemala itapu hamale Isopo. Na:tapo wa:ta na: watle atlamale kokoye ma-halepo.

Epedeme wa: sila:time polomama daya iye dene. Epame wa:tapo na: watle elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye hamine,” diyo.

²⁰ Epalati asiyama Aisekta epo atlaiyo, “Wa: adipo alinepi ma hapele sumpo hampuwo?” diyo.

Amasiyama Yokobtapo ya: a watle epo atlaiyo, “Wa: Lod wa: GODtapo na: gadlepo,” diyo.

²¹ Epalati Aisektaapo Yokob watle epo atlaiyo, “Wa: na: mateka:pi dla kulume puane. Epalati na:tapo wa: kapala umpame ikadepe Iso mleni dlowepo,” diyo.

²² Epalati Yokobtapo ya: a Aisek hala dla kulume tuwame pollati Aisekta ya: kapala umpame epo atlaiyo, “Wa:ta yukamale tlo Yokobta yukamale sepena. Amasiyama wa: do u-umamalati tlo Iso do dlalo some halema,” diyo. ²³ Epapele dulu dla Aisektaapo Yokobye woloma pomalanatilalo wekiyo. Adipalati, Yokob do dlatotapo Iso do dlalo some halaiyo. ²⁴ Epapele koko tle ya: atapo epo atlaiyo “Wa:ye ikadepe Isota:?” diyo.

Epalati asiyama Yokobta mamisika: isikimi mala-atlemama epo atlaiyo, “Yao, na:ye ikadepe Isopo,” diyo.

²⁵ Epalati Aisektaapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa:tapo na: daya hampualeye na: watle hamine. Epalati na:tapo daya e depame wa: watle elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye wa: watle hamilowepo,” diyo. Epalati Yokobtapo daya mate epo wain yú mate halopo puame ya: a watle halopilati ya:tapo daya mate epo wain yú mate deiyo.

²⁶ Epame Aisektaapo Yokob watle epo atlaiyo, “Na: maseyemala, wa: na: mateka:pi dla kulume puame polomama na:ye hulune,” diyo.

²⁷ Epalati Yokobtapo ya: a Aisekta pola mateka:pi dla tuwame polomama ya:ye huliyo. Ya:ye epo mehulumpollati Aisektapo Iso tluka ullu papame epo mala-maiyo, “Yao, iye na: maseyemala ullupo,” diyo. Epam-mama ya:tapo elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye ya: watle hapi-mama epo atlaiyo,

“Na: maseyemala kapala ullu ka:pi pamalati Godta siyemhala osalo ullu ka:pi some pama. ☆

²⁸ Epedeme Godtapo tiyo mate epo ta:la ka:dle mate wa: dla hapilipe.

Epalati wa: dla alisisi pasataletapo matapame dlowe alisisi ka:pita teimelepe.

²⁹ Epame mo meyelo meyelo dle dla ha:ha:lalo opatapo wa: yu dla heodepame salladepo siyamelepe.

Epame wa:tapo wa: asiyadulo dulu dla dokopala depo hallati yia:tapo wa: hete sitali isili dla heode demha:ha:lepe.

Epame oplami antapo wa: dla wotiyalle hamilipiye, asiyama Godtapo ya: dla wotiyalle hamilipe.

Epame oplami antapo wa: dla siyele hamilipiye, asiyama Godtapo ya: dla siyele hamilipe,” diyo. ☆

³⁰ Epapeleye Aisektapo Yokob watle koko hapuloma atlemhalepo gudepo Yokobta ma-tlati alotle Isotapo dlowe api sela:leta mo-puaiyo. ³¹ Epame Iso mape dlowe alisisi ka:pi ha:pame ya: a hala dla hamtame halemama epo atlaiyo, “A, na:po. Epedeme wa: sila:time polomama daya iye dene. Epame wa:tapo elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye na: watle hamine,” diyo.

☆ 27:27: Hib 11:20   ☆ 27:29: Yen 12:3

³² Amasiyama ya: a Aisektapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa: anata:?” diyo. Epalati Isotapo epo atlaiyo, “Na: wa: maseyemala itapu hamale Isopo,” diyo.

³³ Epalati Aisektapo yu i dalepo sikemte eseselalimama epo atlaiyo, “Ame oplami anta api, wa: ala populalo hallati ya: tatle daya ha:pame hampualeye? Na: daya e depame ya: watle elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye ma-hami. Epapedeme na: matle wa: watle pohamilowa,” diyo.

³⁴ Epalati Isotapo koko i dalepame sikemte dupa kolle mate ammama epo atlaiyo, “A, na: mape, elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamaleye hamine,” diyo.

³⁵ Amasiyama ya: a Aisektapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa: eitapo isikimi na: dla mala-atlepame ya:tapo wa:ta halowe koko patoye ma-ha,” diyo.

³⁶ Epalati asiyama Isotapo epo atlaiyo, “Na: ei Yokob* ya: hi e mate ya:ta moto mate koko halë mate natimama ma-ala:po. Epedeme ya:tapo na: dla mala-atlaleye madapiyamte depo. Epapele dulu dla ya:tapo ka:yapa na:ta na: a elo dla hallowe kokoye kolahauwapo. Epame ma wata oloma hema ya:tapo elele dulu dla dokopala depo halemama koko hapuloma omhallowe itiyamale mape ya:ta ma-halepo,” diyo. Ya: epo atlepame matle ya: a watle epo atlaiyo, “Wa: dla na: watle hapilowe koko opiye mehutihyema:?” diyo. ✨

³⁷ Amasiyama Aisektapo ya: watle epo atlaiyo, “Na:tapo Yokob watle itiyamale ma-hamilipo, ya:tapo wa:ye dokopala depo halemama wa: asiyadulo dla mape ya:ta dokopala depo hallepe. Epame na:tapo na: emale alisisi osalo hapuloma ma ya: dla ma-hapi. Epapedeme na:

---

* 27:36: Yokob hi ya: dulu kokoye elemala natilalo demama apopo.

✨ 27:36: Yen 25:29-34

matle apa kokoye wa: watle hamipa? Na: dla koko opiye ma-hawa,” diyo.

³⁸ Epalati Isotapo ya: a dla otele pato himimama epo atlaiyo, “A, na: dla hamilowe koko ma-hawapa? Wa: na: dla ma koko opi hapine,” depame ha:ha:mama sikemte amaiyo. ☆

³⁹ Epapalati Aisektapo asiyama epo atlaiyo,
“Wa:tapo tiyo pa:le mo dla halemama wa: osalo dulu dla dlowe alisisi emaletapo pomatlowa, pallipe. ☆

⁴⁰ Epame wa:tapo opa mate sikemte natalimhalemama wa: ei yu dla heodepame salladepo sela:lepe.

Amasiyama wa:tapo ya: tle alikili a:ma gladepo tame mowolo hallepe,” diyo. ☆

Yokob mate Iso mate duka gladle

⁴¹ Epedeme Isotapo ya: ei Yokob watle elle pato himiyo. Adipalati, ya:ta elele dulu dla dokopala depa halemama koko hapuloma omhallowe kokoye ya: tle mo-kolahalati. Epame ya:ta ya:skamu epo malamaiyo, “Na: aye mopolowe mateka:pi dla halema. Epedeme na: ata polati dupa kolemana a:lleta tame gudle alotle na:tapo Yokobye yumuluwepo,” diyo.

⁴² Epapeleye Lebekata Isota Yokob yumuluwedeme yu himili dalepame Yokob sisilapo epo atlaiyo, “Wa: bapa Isoye wa: yumuluwedeme yu himsela:po. ⁴³ Epedeme wa: na:ta atlama koko i dalepame koko eye hane. Wa: na: bapa Laban, Halan mo dla halaye, edla teletane. ⁴⁴⁻⁴⁵ Epedeme wa: edla halemama wa: bapata ma sadlati na:tapo na: oko so watle wa:ye salataiya dlowepo. Epapedeme na:tapo wa:ye po-tane dlalo wekelepiye, wa: bapa Isotapo wa:ye

---

☆ 27:38: Hib 12:17   ☆ 27:39: Hib 11:20   ☆ 27:40: Yen 36:8; 2Dok 8:20

yumilipe. Epalati pona:malamana, ma asiyama opa opitapo wa: bapaye yumulala. Epedeme na: posolotamasema, wua:ta dapiyamteta haohaodloweye,” diyo.

Yokobyeye ya: awe Laban hala dla tane dle

⁴⁶ Epapele dulu dla Lebekatapo ya:wolali Aisek watile epo atlaiyo, “Hitai wola: dapiyamte Isota halomale iwolotapo na: pasakaloye wotiyalle dulu dla semtama. Epedeme na: posolotamasema, Yokobtapo Hitai a:ya hale haloweye,” diyo.

28

¹ Epalati Aisektapo Yokob sisilapame ya: watle epo atlaiyo, “Wa: Keinan mo dla hallalo a:ya hale pohalowa. ² Amasiyama wa: mama Betuwel, Padan Alam mo dla halaye, edla tane. Wa: edla tame wa: awe Laban ya: utukaka dulu dla yoti hale hane. ³ Epalati itiyamale Godtapo wa: gademama wa: watle yimlala pasataleye hapilipe, epame wa: mamaduloye pasatepo mellepe. Epalati ta:lamo meyelo pe meyelo pe dle sotapo hatlo wa: watle ya: mama dlepe. ⁴ Epame Godtapo A:iblaham watle ta:la i hamilowedeme yu itiyapo himiwaye ma alotle wa: watle hamilipe. Amasiyama ditapo ta:la hema watapo asepe so some ha:ha:po,” diyo. ☆ ⁵ Epo atlepo gudepame Aisektapo Yokobyeye sadle mate Padan Alam mo dla ya: awe Laban mate halla tane, diyo. Epela dalepame Yokobtapo tame Alam oplami Betuwel yami Laban hala dla taiyo.

⁶ Epapeleye Isotapo ya: a Aisekta Yokobyeye Keinan a:ya pohalalo ma Padan Alam mo dla tame a:ya hane dle kokoye daliyo. ⁷ Epame ya: ma me-daliyo, Yokobtapo ya: a Aisek yu dalepame salladepo Padan Alam mo dla tale kokoye. ⁸ Epapedeme Iso ya: malanatiyo, ya: atapo ya:ta Keinan wola: dapiyamte halomuwa dla alimhalaleye. ⁹ Ya:

☆ 28:4: Yen 17:4-8

epela natipame tame A:iblaham yami Ismaelta himili a:ya hale haiyo. Ya: hiye Mahalat, ya:ye Nebayot ya:lapo.

Yokobta elemama milamalo natili

¹⁰ Epapedeme Yokobtapo Belseba mo saliyome ma Hалан mo dla taiyo. ¹¹ Epapeleye ya: mo edla tamama salita mo-tullati duka dla yaliyo. Ya:ye ellowedeme ewala hapame matali some himme elaiyo. ¹² Ya: elemama milamalo natilati tilikali omaletapo ta:lamo tle hitomeleme hetame Pepele dimo dla gudepo halla natiyo. Epalati God ya: banakaka sotapo tilikali etle tulu heta demha:ha:la natiyo. ☆ ¹³ Epapele dulu dla milamalo dulu edla GODtapo ya: mateka:pi dla halemama epo atlaiyo, “Na:ye wa: mama A:iblaham ya: GODpo, epame wa: a Aisek ya: GODpo. Epedeme na:tapo ta:la pato iye wa: watle epo wa: mamadulo watle hamilowepo. ☆ ¹⁴ Epame wa: mamadulotapo sikemte pasatamama apupu some mo pato dla pasalalemtelepe. Wa: mamadulo iwolo tle ta:la so hapuloma dla siyele hampulupe. ☆ ¹⁵ Epame wa:tapo hadima adipo ta demsela:lepiye, na:tapo alila hapuloma dulu dla wa: mate hallowepo. Epo alotle na:tapo wa:ye ta:la hema ma ilame sempuluwepo. Na: wa:ye posaliyome tlowa. Epame monolo atlamale koko iye halomolowepo,” diyo.

¹⁶ Epapeleye Yokobtapo elale tle sila:tipame ya:skamu epo atlaiyo, “Na: GODta hema hala kokoye pomalama. Amasiyama ya: mo hema ma me-halemapo,” diyo. ¹⁷ Epammama Yokobtapo sikemte wota:mama epo atlaiyo, “Ikadepe, mo iye God ya: mopo, epame Pepele dimo kokoloma talapo,” diyo.

☆ 28:12: Yon 1:51   ☆ 28:13: Yen 13:14-15   ☆ 28:14: Yen 12:3, 22:18

¹⁸ Epapeleye Yokobtapo ma-alallati elale tle sila:tipame ewala ya:ta matali some dokopala himme elaleye ha-pame oloma hitomeleme pameliyo. Epame dakopala mate ewala di dla sipame mo eye semama aiyalma diyo.

¹⁹ Epapele dulu dla ka:yapa mo e ya: hi semama Lus demdiyo. Epapele tlope Yokobtapo matle hi amko semama Betel* diyo.

²⁰⁻²¹ Epame Yokobtapo God dla yu itiyapo himimama epo atlaiyo, “Wa:tapo na:ta tlati na: omtamama dlowe alisisi mate kapala alisisi mate halopimtapame ma ilame woloma sempuame na: a aya dla pomellepiye, eta wa:ye ikadepe na: GOD mleni dlowepo. ²² Epame ewala hema opatapo puame wa: hi di dla ta:de demha:ha:lepe. Epame wa:tapo na: watle hapili alisisiye kokolumtame 10 depame ma kolomale hatlo tlo wa: watle ilame hami demhal-lowepo,” diyo.

29

Yokobta ya: awe Labanta hala mo dla tame woyamale

¹ Yokobtapo Betel mo saliyome ma tame salita matlalo tiyama dla tame woyamaiyo. ² Epapeleye ya: puame mo edla natilati yú kolomaleye natiyo. Epame aliya halo alumale dapahatlopetapo yú kolomale mateka:pi edla yú dlowedeme hutiyemyela natiyo. ³ Yú kolomale iye ewala patotapo himomeleme polomdiyo. Epapeleye aliya halo omha:ha:lalo sotapo yia: aliya halota ma alupo gudlati ewala yú kolomale himomeleme pollaloye alikili dla kokolustamdiyo, yia: aliyata yú dlomelepo depame. Epame yia: aliyata yú mo-dlopo gudlati ewalata mamisika: himomelemdiyo.

---

* 28:19: Betel hi ya: dulu kokoye Godta hallalo mo demama apopo.

⁴ Epapele dulu dla Yokobtapo aliya halo omha:ha:lalo so watle epo atlaiyo, “Namkadulo, wua: apa sota:?” diyo. Epalati asiyama yia:ta epo atlaiyo, “Dia:ye Halan mo so,” diyo.

⁵ Epalati asiyama Yokobta yia: watle epo atlaiyo, “Nahol ya: mama Laban wua:malamata:?” diyo. Epalati asiyama yia:ta ya: watle epo atlaiyo, “Yao, dimalamana,” diyo.

⁶ Yokobtapo matle yia: watle epo atlaiyo, “Ya:ye me-ka:depo halema:?” diyo. Epalati ma asiyama yia:ta epo atlaiyo, “Yao, ya:ye me-ka:depo halema,” depame matle atlaiyo, “Wa: aseka huma natine. Oplami wa:ta atla e yoti Leisolpiye, sipi aliya halo eleme puaye,” diyo.

⁷ Epalati Yokobtapo aliya omha:ha:lalo so ewolo dla epo atlaiyo, “Wua: natiya, saliyе ala dukuslopi dla halapo. Epapedeme wata oloma hema wua: aliya haloye yú ilipame osamokolo dlomelepo depame ma hapele eleme tamalaiya,” diyo.

⁸ Amasiyama yia:ta asiyama epo atlaiyo, “Hao, di pe-epapolowa. Adipalati, sipi aliya halo omha:ha:lalo sotapo yia: aliya halo mate woloma yimkata mo-puame hema alupo gudlepiye, eta di ewalaye kokolustapame di sipi aliya haloye yú ilimolowama,” diyo.

⁹ Yokob ala opa mate me-yukamhallati Leisoltapo ya: a aliya halo eleme yia: hala dla puaiyo. ¹⁰ Epalati Yokobta Leisol natipame ewala kokolustapame ya: awe Laban aliya haloye yú ilimaiyo. ¹¹⁻¹² Epame Yokobtapo Leisol dla hamame ammama ya: watle epo atlaiyo, “Na:ye wa: a yotimala Lebeka yamipo,” diyo. Epalati Leisolta yu i dalepame ma hapele kukulumtame ya: a atlaiyo.

¹³ Epapalati Labanta ya: awe Yokobye puwo dle koko dalepame ma hapele ya: natila taiyo. Epame ya:ye

hamame hulupame aya dla seme hetaiyo. Epalati Yokobtapo ya: dla wowoyamale koko hapulomaye ya: awe Laban watle atlamaiyo. ¹⁴ Epalati asiyama Labanta koko e dalepame ya: watle epo atlaiyo, “Wa:ye ikadepe na: omali ikadepepo,” diyo.

Yokobta Liya mate Leisol mate halomale

¹⁵ Epedeme Yokobtapo ya: awe mate halemama mama hatlo ma-hamastlati ya: awe Labantapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa:ye na: awe demama isikimi asiyama pa:le na: oko hamhallowe poka:dena. Epapedeme wa: apa asiyama yilo na: oko hamhallowe solotama:?” diyo.

¹⁶ Amasiyama Labanye ya: utukaka dapiyamte eleme halaiyo, Leisol mate epo ya: nana Liya mate. ¹⁷ Epapele dulu dla Liyatapo a:ya ipilalo pase ka:pita polaiyo. Amasiyama Leisol tlope a:ya ipilalo sikemte ka:pita polaiyo. ¹⁸ Epapeleye Yokobtapo Leisol tlo ya:ta sikemte solotamale pato elaiyo. Epammama ya:tapo ya: awe watle epo atlaiyo, “Na:tapo Leisol halowedeme sokomoko 7 dulu dla wa: oko hamhallowama,” diyo.

¹⁹ Epapalati asiyama ya: awe Labantapo epo atlaiyo, “Yao, me-ka:pi. Adipalati, poka:dena, na:tapo Leisolye wa: watle pohamilalo wekemama ma oplami hale dla hamiloweye. Epedeme wa: na: mate halemama na: oko hamhalane,” diyo.

²⁰ Epapele dulu dla Yokobtapo Leisol halowedeme sokomoko 7 dulu dla oko hamhalaiyo. Amasiyama ya: Leisol sikemte solotamale elemama sokomoko 7 iye ya: dla pase pasatale diyo.

²¹ Epedeme ya:tapo sokomoko 7 oko hamhalepo depo mogudlati Laban watle epo atlaiyo, “Alilatapo mo-umapo. Wa: Leisolye na: watle ma-hamine,” diyo.

²² Epalati Labantapo yoti oplami watle hamilowedeme daya dele dinapopame opa hapulomaye puaiya diyo. Epame yia:tapo puame yimkata daya deiyo. ²³ Amasiyama ma-tamila:la halemtlati Labanta Yokob mala-atlepame Leisolye poseme pulalo ma Liya tlo seme puaiyo. Epapele dulu dla Yokobtapo pomalanatilalo Liya mate me-elaiyo. ²⁴ Epapedeme Labantapo ya: oko a:ya Silpaye ma Liya gademsela:lepo depame hamame iyo.

²⁵ Epapeleye Yokobta utulalati sila:tipo natipame Laban watle epo atlaiyo, “Wa: adipalati na: watle isikimi ipo elemo? Adipalati, na: Leisol tlo halowedeme sokomoko 7 dulu dla wa: oko hamhaluwapo. Amasiyama wa: isikimi mala-atlepame ma Liya tlo na: watle hamilipo,” diyo.

²⁶ Epalati asiyama Labanta ya: watle epo atlaiyo, “Di mo dulu hema wola:ta opa halomama ya: nana pato me-hallati ya:la yemala tatele oplami pohasemde. ²⁷ Epedeme Liya daya dele itapo wiki hatlo hamastlati alotle Leisolye wa: watle hamilowepo. Amasiyama wa: mamisika: sokomoko 7 dulu dla na: oko hamhallepe,” diyo.

²⁸ Epapalati Yokobtapo yu e dalepame solotamale me-himiyo. Epame Liya hamili daya deleta mosukulu tame gudlati Labanta yoti hale Leisolye hame Yokob watle hamiyo. ²⁹ Epapeleye Labantapo ya: oko a:ya Bilhaye Leisol gademsela:lepo depame hamame iyo. ³⁰ Epame Yokobtapo Leisol mate elaiyo. Epapele dulu dla ya: Leisol tlo sikemte solotamale pato elemama asiyama Liya tlo pase solotamale elaiyo. Epame mamisika: ya:ta Leisol halé asiyama dla sokomoko 7 dulu dla oko hamhalaiyo.

Yokob ya: akimlala

³¹ Epedeme GODtapo Yokobta Liya pase solotamalalo wekele koko natipame Liya tlo yimlala isukumelepe diyo, amasiyama Leisol tlo hamkapi pollope diyo.

³² Epapeleye Liyatapo mopapo polopame maseyemala hampame ya: hiye Luben* diyo. Epedeme Liyatapo epo atlaiyo, “GODtapo na:ta dupa kolle kokoye ma-natiwapo. Epedeme na: oplamitapo wata oloma hema na:ye sikemte solotamale ellepe,” diyo.

³³ Epame ya: matle mopapo polopo maseyemala hale hampame, ya: hiye Simiyon† diyo. Epame ma epo atlaiyo, “GODtapo na: oplamita na:ye pase sikemte malahala kokoye ma-daluwapo,” diyo.

³⁴ Epame ya: mamisika: mopapo polopo maseyemala hale hampame ya: hiye Libai‡ diyo. Epame epo atlaiyo, “Epedeme watapo na: oplamitapo na:ye sikemte malahallepe. Adipalati, na:tapo ya: akimlala dapahatlopeye mo-hohomuwapo,” diyo.

³⁵ Epame mamisika: mopapo polopo maseyemala hale hampame ya: hiye Yuda§ diyo. Epame ma epo atlaiyo, “Wata oloma hema na: GOD hi di dla ta:dlowepo,” diyo. Epame etle tamama mamisika: yimlala opi po-isukumalalo halaiyo.

30

¹ Epedeme Leisoltapo ya:skamu ya:ta yimlala po-isukumalalo wekele koko natipame ya: nana Liya dla elle himhalaiyo. Epammama ya:tapo ya:wolali Yokob watle epo atlaiyo, “Na: yimlala hapine! Wa:ta na: watle yimlala pohapilalo wekelepiye, na: polowepo,” diyo.

---

* 29:32: Luben hi ya: dulu kokoye na: maseyemala natine demama apopo. Epame, ya:tapo na:ta dupa kolle koko ma-natima demama apopo. † 29:33: Simiyon hi ya: dulu kokoye ya: dalema demama apopo. ‡ 29:34: Libai hi ya: dulu kokoye malahallowe koko demama apopo. § 29:35: Yuda hi ya: dulu kokoye di dla ta:dlowe demama apopo.

² Epalati Yokobtapo yu e dalepo siyaladepame ya: watle epo atlaiyo, “Na: Godta:? Eta wa:ta na: watle epo atlaye. Hao! Hatlo Godtapo yimlalaye hapimhalapo,” diyo.

³ Epapalati Leisoltapo Yokob watle epo atlaiyo, “Wa: na: oko a:ya Bilha mate elane, ya:tapo na: yimlala isukumelepo depame,” diyo.

⁴ Epammama Leisotapo Bilhaye ya:wolali Yokob watle hamiyo. ⁵ Epalati Bilhata mopapo polopame maseyemala hamaiyo. ⁶ Epapalati Leisoltapo maseyemala hiye Dan* hi sepilaiyo. Epame epo atlaiyo, “Godtapo na:ta inoma sumale yu dalepame asiyama hamipo. Ya:tapo na: kokoye natipame maseyemala na: watle hamipo,” diyo.

⁷ Epame Bilhatapo mamisika: mopapo polopame maseyemala hale hamaiyo. ⁸ Epalati Leisoltapo ya: hiye Naptali† diyo. Epame epo atluwapo, “Na:tapo na: nana mate nalatimama na:ta ma-tla:mtauwapo,” diyo.

⁹ Epapele oloma edla Liya ya: malanatiyo, ya: mopapo godle kokoye. Epammama ya:tapo ya: oko a:ya Silpa hamame ya:wolali Yokob watle hamiyo. ¹⁰ Epalati Silpatapo mopapo polopame maseyemala hamaiyo. ¹¹ Epapalati Liyata maseyemala hiye Gad‡ hi hamiyo. Epame epo atlaiyo, “Ka:dle kokotapo na: dla mo-woyamapo,” diyo.

¹² Epame Silpatapo mamisika: mopapo polopame maseyemala hale hamaiyo. ¹³ Epalati Liyatapo maseyemala hiye Asel§ diyo. Epame epo atlaiyo, “Na: wata sikemte siyema. Epedeme wola: hapulomatapo na: watle siyele a:ya demyelepe,” diyo.

---

* 30:6: Dan hi ya: dulu kokoye koko gladle demama apopo. † 30:8: Naptali hi ya: dulu kokoye nalatimale demama apopo. ‡ 30:11: Gad hi ya: dulu kokoye ka:dle kokota woyama demama apopo. § 30:13: Asel hi ya: dulu kokoye siyele demama apopo.

¹⁴ Epapele dulu dla witi daya hauwallowe alilata pulati Lubentapo osalo dla tame dali dlosalo mopapo pollopo depame dlaloye natipame halopo puame ya: wai Liya watle halopiyo. Epalati Leisolta dalepame Liya watle epo atlaiyo, “Wa: maseyemalata dali dlosalo halopo puale opiye na: watle halopine,” diyo.

¹⁵ Amasiyama Liyatapo siyaladepame Leisol watle epo atlaiyo, “Wa:tapo na: oplamiye mo-uhauwapo. Epame mamisika: na: maseyemalata dali dlosalo halopo pualeye uhalomolowedeme apopa?” diyo.

Amasiyama Leisolta ya: watle epo atlaiyo, “Wa:tapo wa: maseyemalata dali dlosalo kolepo halopo pualeye na: watle hamilipiye, na: epalati asiyama wa:ye watapo Yokob mate elane dlowepo,” diyo.

¹⁶ Epapeleye tamila:la oloma edla Yokobtapo ya: osalo tle pulati Liyatapo tame ya: umpame epo atlaiyo, “Wata utula:la na:ta wa: mate ellowedeme na: maseyemalata dali dlosalo kolepo pualeye Leisol watle ma-halopi. Epedeme wa: wata na: mate ellepe,” diyo. Epalati Yokobtapo utula:la edla Liya mate elaiyo.

¹⁷ Epapele oloma edla Godta Liyata inoma sumale yu dalepame ya: watle maseyemala hale hamiyo. ¹⁸ Epame ya:tapo maseyemala e ya: hiye Isakal* hi hamiyo. Epame epo atlaiyo, “Na:tapo na: oko a:yaye nowolali watle hamilati Godtapo na: watle asiyama ka:dleye hamilipo,” diyo.

¹⁹ Epapele dulu dla Liyatapo matle mopapo polopame maseyemala hale hamaiyo. ²⁰ Epalati ya:tapo ya: hiye Sebulun† diyo. Epame epo atlaiyo, “Godtapo namkale dle alisisi hamimama maseyemala iye hamilipo. Epedeme

---

* 30:18: Isakal hi ya: dulu kokoye asiyama ka:dle demama apopo. † 30:20: Sebulun hi ya: dulu kokoye di dla ta:dlowe demama apopo.

nowolalitapo na:ye di dla hame hetlepe. Adipalati, na:tapo ya: akimlala 6 mo-isukumuwapo,” diyo.

²¹ Epame alotle ya: matle amseyemala hamaiyo, epo ya: hiye Daina diyo.

²² Epame Godtapo ma Leisolye malapame ya:ta inoma sumale yu dalepame ya:ta yimlala isukumolowe itiyamale hamaiyo. ²³ Epalati ya:tapo mopapo polopame maseyemala hamaiyo. Epame epo atlaiyo, “Godtapo na:ta wota:le koko hapulomaye ma-hamastalepo,” diyo. ²⁴ Epedeme maseyemala e ya: hiye Yosep[‡] diyo. Epame ma epo atlaiyo, “Na: malama, GODtapo na: watle ma maseyemala hale hamilipe,” diyo.

Yokob ya: aliya halota sikemte pasatamtale

²⁵ Epapedeme Leisoltapo Yosep hamale alotle Yokob-tapo Laban watle epo atlaiyo, “Na: solotama watapo mo itle ma na: mo ikadepe dla ilame tlowama. ²⁶ Epedeme na:tapo Liya mate epo Leisol mate halomolowedeme wa: oko patoye ma-hamhaluwapo. Epapedeme wa: na: wola: dapiyamte i mate epame na: yimlala mate na: watle halopine. Na: epalati mo-tlowama,” diyo.

²⁷ Amasiyama Labantapo asiyama epo atlaiyo, “Hao, wa:ta na: saliyome tlowe poka:dena. Adipalati, na:ta inoma nalatimale tle natili dulu dla GODtapo wa: tle na: dla gadle pato himimhalapo. ²⁸ Epedeme na: solotama wa:ta hema me-halloweye. Epapedeme wa:ta midla hallepo depame na: asiyamaye adisowa wa: watle hamipa:?” diyo.

²⁹ Amasiyama Yokobtapo asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Epedeme mo-wa:malamana, na:tapo wa: mate halemama wa: oko patoye ma-hamhaluwapo. Epalati wa: aliya halotapo sikemte mo-pasatamtauwapo. ³⁰ Epapele dulu

---

[‡] 30:24: Yosep hi ya: dulu kokoye ya:tapo ma hale hamilipe demama apopo.

dla na:ta ka:yapa puwa oloma edla wa: aliya haloye pase pasataleta halana. Amasiyama wata oloma hema wa: aliya halotapo sikemte kustipo tame elapo. Adipalati, GODtapo na:ta koko halomale tle wa: dla gadle pato himhaluwapo. Amasiyama wata oloma hema alilatapo mo-puapo, na:tapo naskamu na: yimlala siyapo tlo omhal-loweye,” diyo.

³¹ Epapele tlope Labantapo asiyama Yokob watle ma epo atlaiyo, “Na: asiyama adisowaye wa: watle hamipa:?” diyo.

Epalati asiyama Yokobta ya: watle epo atlaiyo, “Epedeme asiyamaye ipo. Na: solotama wa: aliya halo dulu dla aliya dilikili mate epo dudulalimale mate epo popokalle mate tlo hohomolowama. § ³² Epapele dulu dla wa:ta na: watle koko e hane dlepiye, na: eta wa: mate medla halemama wa: oko hamhallepe. ³³ Epapedeme itapu dla wa: matle puame na: aliya halo natilati dilikili siyapo mate epo dudulalimale siyapo mate epo popokalle siyapo mate natilipiye, wa: na:ye ikadepe po-uhalalo wekele mleni dlepe.”

³⁴ Epalati Labantapo yu edla solotamale himmama epo atlaiyo, “Yao, me-ka:pi,” diyo.

³⁵ Amasiyama alila oloma edla Labantapo hemele tame Yokobta ya: dla hohomele dle aliya halo dilikitalo mate epo dudulalimale mate epo popokalalimale mateye elepame pateka:mu dla elemtaiya diyo. ³⁶ Epalati Laban ya: akimlatapo aliya ewoloye eleme mo pateka:mu, duka dla hutiyemama alila dapahatlope polollalo mo dla elem-tamalaiyo. Amasiyama Yokobtapo koko i pomalamalalo aliya halo opi medla pomelleye me-omhalaiyo.

---

§ 30:31: Aliya dilikili mate epo dudulalimale mate epo popokalalimale mateye oloma edla pase pasataiyo. Amasiyama kamale siyapo tlo sikemte pasatepo elaiyo.

³⁷ Epapele dulu dla Yokobtapo Labanta ya: aliya uho-hopo elemtale natipame ya:tapo dali dlo kolepame kapala dollomama woloma ka:pi dudulumtuluiyo, aliya kapala dudulli some ha:ha:lepo depame. ³⁸ Epame aliyata yú dlalo mo mateka:pi dla kellemtaiyo, yia:tapo yú dlomsiyama dali dudulli natilipo depame. ³⁹ Epame yia:tapo dali eta ha:ha: mila:pi tle halomsiyapo depo yimlala usulumama isikimi dudulalimale mate epo popokalalimale mate tlo usullupo depame. ⁴⁰ Epame yia:tapo yimlala usullati Yokobtapo yimlala hapuloma hohopo tame miyelo alikili dla ipila:iyo. Epame matle aliya opi tlo elemtame Laban aliya dudulalimale mate dilikitalo mateta ha:ha: yia: mila:pi dla ipila:iyo, yia:tapo halomsiyapo depo yimlala dudulalimale mate dilikitalo mate tlo hatitimelepo depame. Epalati Yokobtapo aliya dudulalimale mate epo dilikitalo mate epo popokalalimale mate ala usulliye elemtame ma ya: aliya mate hatlo godiyo. ⁴¹ Epame matle aliya halo i-itiyamaletapo hoholomolowedeme ha:ha:latai Yokobtapo dali dudulliye halopame yia: mila:pi dla kellemdiyo. ⁴² Amasiyama aliya halo hohopeyalimaletapo hoholomalati ya: dali dloye pokellalo wekemdiyo. Epapele koko tle aliya halo i-itiyamaleta hatitimale tlo Yokobta hohomdiyo. Amasiyama hohopeyalimaleta hatitimale tlo Labanta hohomdiyo. ⁴³ Epapele koko tle Yokob ya: aliyatapo sikemte pasatamtamama ya:ye alisisi pasatale oplami diyo. Epame ya: oko so ma sikemte pasatepo elemama ya: donki aliya mate epo ya: ka:mol aliya mate sikemte kustimtame elaiyo.

31

Yokobta Laban tle teletale

¹ Epedeme Laban ya: akimlalatapo Yokob koko dla yu ipo balemyaiyo, “Ya:tapo di ata omhaluwa aliyaye ma ya:ta hohomama ya:skamu ya:ye alisisi pasatale oplami depo halapo,” demyaiyo. Epalati Yokobta yia:ta yu balemyaleyeye me-daliyo. ² Epame Labanta ya: watle elle himhala koko ma me-malanatiyo.

³ Epalati Godtapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa: ma ilame wa: mo ikadepe dla tane. Epapalati na:tapo wa: mate hallowepo,” diyo.

⁴ Epapele dalepame Yokobtapo ya: wola: dapiyamteye ya:ta aliya omhallalo mo dla pulupo depame yia:ye sisilamaiyo. ⁵⁻⁷ Epame yia: watle epo atlaiyo, “Na: wata mo-malanatima, wua: atapo na: dla elle himhala kokoye. Amasiyama dulu edla na: a Aisek ya: Godtapo na: mate halemama wua: atapo na: watle wotiyalle pohamimdena. Epapedeme wua: mo-wua:malamana, na:tapo wua: a oko pato hamhaluwaye. Epapele tlope ya:tapo na: dla isikimi mala-atlale koko hamama na: oko asiyamaye alila opi dla meyelo de epo ma alila opi dla meyelo de demhaluwapo. ⁸ Epammama ya:ta atlemama, ‘Wa: oko asiyamaye aliyata yimlala usulumama popokalalimale siyapo usullati wa:tapo hohoma demhallepe,’ dlati aliyatapo yimlala usulumama mepo popokalalimale siyapo tlo usulumduwapo. Epame matle wua: ata atlemama, ‘Wa: aliya yimlala dudulalimale usullati hohoma demhallepe,’ dlati aliyatapo mepo dudulalimale siyapo tlo usulumduwapo. ⁹ Epapele koko tle Godtapo wua: a aliya hapulomaye ma na: watle hohopo iwapo.

¹⁰ Epapeleye aliyatapo hoholomtlowe alilata pulati na: milamalo natimama ipo natiwa. Aliya hapulomata hoholomyale oloma edla isikimi aliya pate dudulalimale mate epo popokalalimale mate tlo hoholomyela natiwa. ¹¹ Epalati milamalo natili dulu edla God ya:

banakaka oplamitapo na: watle epo atluwa, ‘Yokob.’ Epa-palati na: asiyama epo atluwa, ‘Yao, na: me-dalemelema,’ duwa. ¹² Epalati ya:ta epo atluwa, ‘Wa: natima:, isikimi aliya pate dudulli mate epame popokalalimale mateta hoholomyapo. Adipalati, na:tapo Labanta wa: dla batalimale koko hapuloma halomhaluwaye me-natiwa. ¹³ Epapedeme na:ye wa:ta duka dla puame Betel mo dla ellati wa: dla malame woyamuwa Godpo. Wa:tapo mo edla ewalaye oloma hitomelele dakopala ewala di dla sipame na: dla yu itiyapo himiwapo. Epedeme wa: Laban mate halaye memelepame ma-hapele wa: mo ikadepe dla ilamtane,’ duwa.” ☆

¹⁴ Epapeleye Leisol mate epo Liya mate Yokobta yia: watle atlamale yu dla ka:pi demama epo atlaiyo, “Di ata polati dita ya: tle alisisi halomolowe ye hawa. ¹⁵ Epame ya:tapo dia:ye elele meyelope so some omhalemama wa:ta di halomama ya: watle asiyama pato himiwaye e isikimi mo-dosomuwapo. ¹⁶ Epedeme Godtapo alisisi hapulo-maye di a tle mo-kokolahapame ma watapo dia: mate epo di akimlala mate dla hapiwapo. Epapedeme wa: Godta atlamale yu e dalemama dolumane,” diyo.

¹⁷⁻²¹ Epedeme Yokobye ya: doko Labanye po-atlalo hemele mo-tlowedeme ma-dinapiyo. Amasiyama alila oloma eye Labantapo ya: aliya halo dlaloye ketlemhalla taiyo. Epalati yoti Leisoltapo mo-tlowedeme sela:mama hemele hetame ya: a Laban aya dla biskapa god dlopi dota mimita:peleye halomaiyo. Epame Yokobtapo ya: wola: dapiyamte mate epo ya: yimlala mate ka:mol aliya di dla ipila:pame ya: a Aisekta hala mo Keinan dla ilame ma-tamalaiyo. Yia: tamalemama yia: alisisi hapuloma mate aliya halo hapuloma mateye eleme tamalaiyo. Yia:

☆ 31:13: Yen 28:18-22

tame Yupalates aloma patoye ulupame ma Giliyad mo dla hetamalaiyo.

Labanta Yokob hamolowedeme alotle dodolomtale

²² Epedeme alila dapahatlope mo-pololepo hallati alotle Labantapo toko ipo natitepo Yokobta ma-tale halla natiyo. ²³ Epalati ya:ta koko i natipame ya: asiyadulo elepame alila 7 dulu dla Yokobta tale alotle dodolomtamaimaiyo. Epapeleye yia: tame Yokobye Giliyad mo dla kimpo halla natiyo. ²⁴⁻²⁵ Epalati yia: mape seme mateka:pi medla kimpo hutiyeyio. Epalati utula:la oloma edla Godtapo milamalo malame Laban watle epo atlaiyo, “Wa: Yokob watle koko atlamolowedemeye woloma malapo atlamelepe,” diyo.

²⁶ Epalati Labantapo tame Yokob umpame ya: watle epo atlaiyo, “Wa: adipalati na:ye mala-atlepame na: utukakaye hemele opahale sota hohopo tamdiye epapele some hohopo puwa? ²⁷ Epedeme wa:tapo na: watle woloma wa:ta alikili a:ma woyama kokoye atlematiye, na: eta wa: mate woloma daya dele pato himpame wua:ye sala sale mate alikili a:ma woyamaiya dlemla. ²⁸ Epame wa:ta epo hemele tale koko tle na:tapo na: mamadulo dla epo na: utukaka dapiyamte dla namkale dle yu atlepame pohuhulamana. Epapele koko tle wa:ye batalimale koko pato ma-hauwapo. ²⁹ Epapedeme na: dla itiyamale elapo, wa:ye batalipo hamastloweye. Amasiyama wa: a ya: Godtapo wata utula:la milamalo malame na: dla epo atla, ‘Wa: Yokob dla koko atlamolowedeme woloma malapo atlamane,’ de. ³⁰ Epedeme na: malama, wa:ta wa: a hala dla tlowedeme sikemte malamale pato himhaluwaye. Amasiyama wa: adipalati na: god dlopi dota mimita:pele mate uhalopo puwa?” diyo.

³¹⁻³² Amasiyama Yokobtapo ya:llu Leisolta biskapa god dlopi dota mimita:peleye hemele uhalopo puale kokoye

woloma pomalamalalo Laban watle epo atlaiyo, “Na: puluwedeme wa:ye po-atlana. Adipalati, na:ta mala-maleta wa:tapo wa: utukakaye ma ilame elemalala duwa. Epedeme dia: dulu dla oplami haletapo wa: god dlopi dota mimita:pele halopo puale hallepiye, ka:dena oplami etlo polowe dla himiloweye. Epapedeme wa: na: asiyadulo mila:pi tle wa: alisisi totapame natipo halopo tane,” diyo.

³³ Epalati Labantapo ya: biskapa dlopi dota mimita:pele godye totamtame Yokobta ellalo dla tuwame totama, epo ma Liyata ellalo dla tuwame totama, epame ma tuwame Liya mate epo Leisol mate yia: gadlalo wola:ta hutiyelalo dla tuwame totama diyo. Amasiyama ya: ponatiyo. Epalati ma mosukulu dla Leisolta ellalo dla totamala tuwaiyo. ³⁴ Amasiyama biskapa dlopi dota mimita:pele god eye Leisoltapo duli dulu dla hatipame ka:mol aliya dimsisi di dla himpame di tle polaiyo. Epapele koko tle Labantapo Leisolta ellalo mo dla tuwame totamalati ponatilalo wekiyo.

³⁵ Epame Leisoltapo ya: a Laban watle epo atlaiyo, “A, na:ta ka:mol aliya di tle alikili a:ma potullalo pola koko dla wa: na: dla ase sikemte siyalademiya. Adipalati, na:ye na: toto koko natipo poloma,” diyo. Epapalati Labantapo kimna:ya duluye sikemte totamaiyo, amasiyama ya: ponatiyo.

³⁶ Epalati Yokobtapo sikemte siyalademama ya: doko Laban watle epo atlaiyo, “Wa: apa batalimaleye na: dla natima:? Epame wa: na: apa aiyalmaye hauwokokomalati wa:tapo na:ye dodolompuo? ³⁷ Adipalati, wa:ta na: alisisi hapuloma dulu dla totapame natili kokoye na: asiyadulo mate epo wa: asiyadulo mate yia: mila:pi tle hatitimane. Epalati edla anta ikadepe koko hata:-e depo natilowepo.

³⁸ Epedeme na:tapo sokomoko 20 dulu dla wa: oko patoye ma-hamhaluwapo. Epapele dulu dla wa: aliya

halota yimlala usulumtale oloma edla aliya yemala hale-tapo popowana. Epame na:tapo wa: aliya halo dulu dla aliya haleye poyummdena. ³⁹ Epame alila opita moko esematapato wa: aliya hale yumulati ma asiyama na:tapo na: aliya tlo wa: watle hamame imduwapo. Epame wa: aliya haletapo haodle hallati na: watle asiyama wa:ta himine demduwapo. ⁴⁰ Epammhalemama sali patotapo na: dla yumduwapo, epame utula:la kapumale patotapo pulati woloma pe-elemdena. ⁴¹ Epame na:tapo sokomoko 20 dulu dla wa: oko hamhalemama asiyama pa:le oko halalo oplami some haluwapo. Epapele dulu dla sokomoko 7 semeye Liya halowedeme wa: oko hamhaluwapo, epame ma sokomoko 7 semeye Leisol halowedeme wa: oko hamhaluwapo. Epame ma mosukulu sokomoko 6 ipiye wa: aliya halo opiye hohomolowedeme oko pato hamhaluwapo. Amasiyama epapele tlope wa:tapo alila hapuloma dulu dla na: oko asiyamaye meyelo pe meyelo demhaluwapo, woloma hatlo dla pohamimhalana. ⁴² Amasiyama na: a Aisek mate epo na: mama A:iblaham mate yia: Godtapo na: mate haluwapo. Epapele koko tle wa:tapo na:ye alisisi dimi po-tane dena. Amasiyama Godtapo wa:ta na: dla elle himhalemama koko hamhaluwa mate epo na:ta wa: yilo oko pato hamhaluwa mate nati-pame wata utula:la wa: dla woyapame wa:ye molo at-lalepo,” diyo.

Laban mate Yokob mate yu itiyapo himili

⁴³ Epalati Labantapo Yokob watle epo atlaiyo, “Liya mate epo Leisol mateye na: utukakapo, epame yia: yim-lalaye nolëpo, epame aliya halo e ma nolëpo. Epapele dulu dla koko hapuloma wa:ta hema natiye, eye ikadepe nolëpo. Amasiyama na: na: utukaka mate epo yia: yimlala mate ma ilame hohomolowedeme yu hale

po-atlowa. ⁴⁴ Epapedeme ka:dena, dita madipatatapo sadle halowedeme yu itiyapo himimama ewalaye hatlo kolumolowa,” diyo.

⁴⁵ Epalati Yokobtapo ewala pato hatlo tatile hapame oloma hitomeleme pameliyo. ⁴⁶ Epame ya: asiyadulo watile epo atlaiyo, “Ewala opi halopame yimkata mateka:pi dla alupo kolupo pameliya,” diyo. Epalati yia:tapo ewala halopame yimkata alupo kolupo pamelepame ma yimkata Laban mate ewala kolumale mateka:pi dla popa:mama daya deiyo. ⁴⁷⁻⁴⁸ Epame Labantapo Yokob watile epo atlaiyo, “Ewala kolumale itapo wa: mate na: mate sadle halowedeme yu itiyapo himi iye nati-imama apelepe,” diyo. Epapele koko tle Labantapo ewala kolumale e ya: hiye semama Yegal Sahaduta* diyo. Amasiyama Yokobta ma ewala kolumale hatlo metlo semama Galed diyo.

⁴⁹ Epame Labanta ma epo atlaiyo, “Dita madipatata duka gladepame me-ya: mo dla ta ta dlepiye, Godtapo dia:ye di tle omhallepe,” diyo. Epapeleye ewala kolumale hatlo meye ma opata semama Mispa† diyo. ⁵⁰ Epame Labantapo ma epo atlaiyo, “Wa:ta adipammama na: utukaka dla wotiyalle hamipame ma a:ya hale halepiye, wa: malamelepe, Godta dia:ye me-omhalapo. ⁵¹⁻⁵² Epedeme ewala pato oloma hitomeleme pamelle i mate epo ewala hatlo kolumale i matetapo wa: mate epo na: mate sadle halowedeme yu itiyapo himiliye malamama apelepe. Epedeme na:ta wa: watile wotiyalle hamilowedeme ewala kolumale eye pohotlatlowa, epame wa: mape na: watile wotiyalle hamilowedeme ewala kolumale eye pohotlapuluwa. ⁵³ Epapedeme wa: mama A:iblaham mate epo na: mama Nahol mate yia: Godtapo dia: dulu dla koko gladlalo

---

* 31:47-48: Hi dapiyamte yia: dulu kokoye ewala kolumale itapo dia:ye imelepe demama apopo. † 31:49: Mispa hi ya: dulu kokoye omhalema demama apopo.

hallepe,” diyo. Epalati Yokobtapo ya: a Aisek ya: God hi tle yu itiyapo himili iye dolumhallowepo depame solotamale himiyo.

⁵⁴ Epame Yokobtapo tamali di dla God hi di dla ta:demama aliya halo yumpame God watle hamiyo. Epo ya: asiyadulo watle daya dla puaiya diyo. Epapeleye yia: daya depame tamali di medla hutiyeyiyo.

⁵⁵ Epame utulalati ikadepe Labantapo ya: utukaka dapiyamte mate epo ya: mamadulo mate dla namkale dle yu atlepame yia:ye huhulapo gudepo ma ya: mo dla ilame taiyo.

32

Yokobta Iso watle namkale dle alisisi hapilowedeme dinapele

¹ Yokobta ya: doko mate esemhalepo depo ma-tlati God ya: banakaka sota tulume ya:ye umaiyo. ² Epalati Yokobtapo yia: natipame epo atlaiyo, “Pona:malamana, iye Godta hedepo yallalo mo sepena,” diyo. Epammama ya:tapo mo e ya: hiye semama Mahanaim* diyo.

³⁻⁵ Yokobtapo ya: yu hamtlalo so taiya demama yia: watle epo atlaiyo, “Wua: tame na: bapa Iso watle yu ipo atlaiye, ‘Na:ye Yokobpo, ya: yu dla salladepo sela:lalo oplami. Na:tapo Laban mate halepo gudepame ma wata ya: hala dla ilame pumhalema,’ diye. Epame ya: dla ma ipo atellepe, ‘Na:ye na: bulumkiyawa aliya mate epo donki aliya mate epo sipi aliya mate epame na: oko so mate puma,’ diye. Epame matle ya: watle epo atlaiye, ‘Na: yu iye ya: dla hamima, ya:tapo na:ta pua kokoye momolo malapame na:ye sadle mate selepo depame,’ diye,” diyo. Epapeleye ya:tapo ya: opa watle yu ipo atlepame ya: bapa

* 32:2: Mahanaim hi ya: dulu kokoye hedepo yallalo kimna:ya dapiyamte demama apopo.

Iso hala dla taiya diyo. Epalati yia:tapo tame ya: bapa Isoye Seil† mo dla hallati natipame yu eye atlamaiyo.

⁶ Epame yu hamtlalo sotapo ma ilame puame Yokob watle epo atlaiyo, “Wa: bapa Isoye 400 opa eleme hema pumhalapo,” diyo.

⁷ Epalati Yokobtapo yu i dalepame sikemte wota:iyo. Epammama ya:tapo ya: opa mate epo ya: aliya halo mate alumale dapiyamte dla hukulupo ipila:iyo. ⁸ Adipalati, ya: ipo malamaiyo, “Isotapo alumale hale dla puame hustamhallepiye, asiyama alumale hale dla ha:ha:lalo so tlo potlopo depo,” malamaiyo.

⁹ Epammama Yokobtapo inoma sumama epo atlaiyo, “GOD, wa:ye na: a Aisek ya: Godpo epame na: mama Ai:blaham ya: Godpo. Wa:tapo na: watle atlemama, ‘wa: mo dla epo wa: asiyadulo dla ma ilame tane,’ duwapo. Epame wa:tapo na: mate halemama na:ye gadle himhalli duwapo. ¹⁰ Epedeme na:tapo naskamu na:ye koko pa:le depo haluwa tlope wa:tapo na: dla ka:ka:dle kokoye mahalomhalemduwapo. Epame na:tapo mo-powataliya Yoden aloma ulume Laban hala dla tamama isikimi na: dali ku tlo hame tauwapo. Amasiyama wata oloma hema na: aliya mate epo na: opa mateta sikemte pasatamha:ha:po. ¹¹ Epedeme God, na:ye na: bapa Iso do dulu tle seme alikili a:ma woyamane. Adipalati, ya:tapo na: mate na: wola: mate epo na: yimlala mate potimalala depame. ¹² Amasiyama wa:tapo na: dla yu itiyapo himmama, ‘wa: mamadulotapo pasatamama asila some sesa:lowe pa:le hallepe,’ duwapo. Epame wa: ma na: watle atlemama ‘na:tapo wa: mate halemama wa: gadlalo hallowepo’ duwapo.” ☆

---

† 32:3-5: Seil mo i ya: hi haleye Edom mopo. ☆ 32:12: Yen 22:17

¹³⁻¹⁴ Epapeleye Yokobtapo medla elepo polomama Iso watle namkale dle alisisi hamiloweye dinapomama ya: gaut aliya dulu dla 200 molalatalo mate epo 20 patetalo mate hohopo alikili dla ipila:iyo. Epame matle sipi aliya dulu dla 200 molalatalo mate epo 20 patetalo mate hohopo alikili dla ipila:iyo. ¹⁵ Epame matle ka:mol aliya dulu dla 30 molalatalo mate epo yia: yimlala mate hohopo alikili dla ipila:iyo. Epame ma bulumkiyawa aliya dulu dla 40 molalatalo mate epo 10 patetalo mate hohopo alikili dla ipila:iyo. Epame ma donki aliya dulu dla 20 molalatalo mate epo 10 patetalo mate hohopo alikili dla ipila:iyo. ¹⁶ Epamntepo gudepame Yokobtapo ya: oko so watle aliya halo alumale meyelope meyelope dle iwoloye omhala omhala demtaiya demama yia: watle epo atlaiyo, “Wua: tatle itapu dla tamalemama alumale hale tatle itapu tle tlati ma alumale haleta medla telepe, epalati ma alumale haleta medla ta demha:ha:iya,” diyo.

¹⁷⁻¹⁸ Epapeleye Yokobtapo ya: oko so itapu aliya elemtlalo so watle epo atlaiyo, “Wua: aliya iwolo elemtlati Isota wua: natipo wua: watle atlemama ‘wua: hadima tama:?’ depame ma wua: watle atlemama, ‘iye ana aliyata:?’ depame ma wua: watle atlemama, ‘wua: dokopala oplami anata:?’ dlatiye, ma wua:ta ya: watle ipo atlaiye, ‘Aliya iye wa: yu dla salladepo sela:lalo oplami Yokob tete, ya:tapo wa: watle isikimi namkale dle tle hapilowedeme puma,’ diye,” diyo.

¹⁹ Yokobtapo yu hatlo me-iye aliya alumale meyelope meyelope dle elemtlalo so watle atlamaiyo. ²⁰ Epame yia: watle ma epo atlaiyo, “Wua: tame Iso watle atlemama na:ye ala alotle puma dle yu atloweye welimiyo,” diyo. Adipalati, ya: malamaiyo, “Pona:malamana, na:tapo namkale dle alisisi eye Iso watle momolo hapilipiye, eta ya:tapo na: batalimale dla siyaladepo halaye wellipe,”

diyo. ²¹ Ya: epo malapame namkale dle alisisi tatile Iso watile ma-hapila taiya depame ya: tlo aseka medla hedepame alila hatlo medla yaliyo.

Yokobtapo God mate madipata poposila:lepo dudupulli

²²⁻²³ Amasiyama utula:la dukuslopi oloma edla Yokobtapo ya: wola: mate epame ya: akimlala 11 mate epo ya: alisisi hapuloma mate yia: tatile Yabok aloma ulumyame pomeliyo. ²⁴ Amasiyama ya: tlo meyelope ala aloma seme medla me-polaiyo. Epalati oplami haleta utula:la puame ya:ye hamame poposila:lepo ya: mate madipata dudupulalimsiyamaiyo. Yia:ta madipatatapo mepo poposila:lepo dudupulalimsiyamama me-ala:himiyo. ☆ ²⁵ Epapele dulu dla oplami hale etapo ya:ta potla:mtlalo wekelati asiyama Yokob tlo akolo dla heyumama akolo holataiyo. ²⁶ Epame Yokob watile epo atlaiyo, “Ma-ala:himima. Epapedeme na: mo-tlowama,” diyo.

Amasiyama Yokobtapo asiyama ya: watile epo atlaiyo, “Na: yilo inoma sumane. Epalati asiyama na:ta wa:ye matane dlowepo,” diyo.

²⁷ Epalati asiyama oplami eta Yokob watile epo atlaiyo, “Wa: hi anata:?” diyo. Epapalati asiyama Yokobta epo atlaiyo, “Na: hiye Yokobpo,” diyo.

²⁸ Epalati asiyama oplamita epo atlaiyo, “Wata oloma itle kotiyapo tamama wa: hiye matle po-Yokob demha:ha:lowa. Amasiyama wa: hiye matle Isalael‡ demha:ha:lepe. Adipalati, wa:tapo God mate epo opa mate nalatimale dulu dla wa:tapo ma-tla:mtalepo,” diyo. ☆

²⁹ Epalati Yokobtapo oplami e watile epo atlaiyo, “Wa: hiye anata:?” diyo.

☆ 32:24: Hos 12:3-4   ‡ 32:28: Isalael hi ya: dulu kokoye God mate poposila:lepo dudupulli demama apopo.   ☆ 32:28: Yen 35:10

Epalati asiyama oplami eta epo atlaiyo, “Wa: adipalati na: hiye dallowe solotama:?” depame Yokobye inoma sumale mate gadepame ma-taiyo. ☆

³⁰ Epalati Yokobtapo mo hi eye semama Peniyel[§] depame epo atlaiyo, “Na:ye God mila:pi ikadepeye natilipo, epapele tlope na: pasakalota pohaodena,” diyo.

³¹ Epapele dulu dla salita matlati Yokobtapo akolo holatale mepele mo e saliyome woloma sukomtama halaiyo.

³² Epapedeme wata oloma hema Isalael sotapo aliya mo demama akolo oloma dla mo ha:ha:lalo podlomasemde. Ame adipalati, Godtapo Yokobye akolo oloma dla heyumama akolo holatauwapo.

33

Yokob mate epo Iso mate mamisika: namkale dle

¹⁻² Yokobtapo Peniyel mo saliyome tamhalemama natali Isotapo ya: 400 opa mate ala pateka:mu tle pumhalla natiyo. Epalati Yokobtapo Isota pula natipame ya: yimlalaye alumale meyelo meyelope dle dla hatitimama ya: oko so wola: dapiyamte yia: yimlala mateye wua: tatle itapu dla taiya diyo. Epalati Liya mate epo ya: akimlala mate medla tamalaiya diyo. Epalati Leisoltapo mosukulu ya: maseyemala mate alotle tamalaiya diyo.

³ Epame Yokob tlo ya: tatle itapu tle tame ya: bapa Iso ala pateka:mu tiyama tle me-pumhallati ya: umula tamama 7 oloma dla heodepo alumata akukulume pola demtaiyo.

⁴ Amasiyama Isota kukulumpuame ya:ye hampo poposila:pame hulumama sikemte amaiyo. Epalati Yokob mape sikemte amaiyo. ⁵ Epame Isotapo wola: mate epo yia: yimlala mate pumha:ha:lali tlapame Yokob watle

---

☆ 32:29: Koko 13:17-18   § 32:30: Peniyel hi ya: dulu kokoye God ya: mila:pi demama apopo.

epo atlaiyo, “Wola: iwolo mate epo yimlala iwolo mate anawolota:?” diyo.

Epalati Yokobtapo asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Yia:ye Godtapo na: watle halopiwa wola: mate epo yimlala matepo,” diyo.

⁶ Epalati ya: oko so wola: dapiyamteta yia: yimlala mate puame Iso hete sitali isili dla heoheodiyo. ⁷ Epame ma medla Liyatapo ya: yimlala mate puame Iso hete sitali isili dla heoheodiyo. Epame Leisoltapo mosukulu alotle ya: maseyemala Yosep mate puame Iso hete sitali isili dla heoheodiyo.

⁸ Epalati Isotapo asiyama me-halemama Yokob watle epo atlaiyo, “Na:ta duka dla pumama tetla:mpuale aliya haloye adipapaloweta:?” diyo.

Epapalati asiyama Yokobta ya: watle epo atlaiyo, “Na:tapo wa: dla siyele hamimama namkale dle alisisi eye wa: dla halopilipo,” diyo.

⁹ Amasiyama Isotapo epo atlaiyo, “Ei yemala, na: dla aliya halo sikemte pasatana, epedeme mowolo me-elemane,” diyo.

¹⁰ Epalati ma asiyama Yokobtapo epo atlaiyo, “Hao, bapa, wa:ta na: natipame namkale dle kokoye natimama na:ta namkale dle alisisi halopi-iyeye me-halomane. Adipalati, wa:ta na: natipo sikemte siyelati na:tapo wa: mila:pi natimama semte God mila:pi natimapo de,” diyo. ¹¹ “Epedeme Godtapo na: mate halemama alisisi hapulomaye na: watle ma-ala:po hapiwapo. Epapedeme na:ta namkale dle alisisi wa: watle halopiye me-halomane,” diyo. Epele dulu dla Yokobtapo sikemte me-ha:ha:mhallati Isotapo namkale dle alisisi eye me-halomaiyo.

¹² Epammama Isotapo Yokob watle epo atlaiyo, “Di yimkata mo-tlowa,” diyo.

Yeneses 33:13   105   Yeneses 33:20

¹³ Amasiyama Yokobtapo Iso watle epo atlaiyo, “Di yipta yimkata wa: mate potlowa. Adipalati, na: yimlala opiye ala pta yimka:sikili, mo pateka:mu epapeleye hapele tlowe po-ala:na. Epame aliya halo mape yimlala ala yimka:sikili deme meme me-ilimtamalapo. Epapele dulu dla ditapo ma-hapele sikemte ullumtamellepiye, aliya halo yimlala ala usulliye pallipe. ¹⁴ Epapedeme wa: tatile itapu me-tane. Di epalati woloma alotle wa: dolumtame wa:ta hallalo Seil mo dla tame woyamolowepo,” diyo.

¹⁵ Epalati asiyama Isota epo atlaiyo, “Na:tapo na: opa opiye wa: mate medla pomollowepo, yia:tapo wa: gadlepo depame,” diyo.

Amasiyama Yokobtapo asiyama epo atlaiyo, “Na: naitima, wa:ta na: mate mo-sadepo hala kokoye. Epedeme na: sikemte siyema. Epapele dulu dla wa: na: ase sikemte malamiya, aseka wa: mo dla ma ilame tane,” diyo.

¹⁶ Epalati Isotapo ma ilame ya: mo Seil dla taiyo. ¹⁷ Amasiyama Yokobtapo ya: wola: mate epo ya: yimlala mate mo edla potamallalo ma Sukot mo dla tamalaiyo. Yia: edla tame woyapame ya: wola: mate epo ya: yimlala mateta ha:ha:lowe aya haiyo. Epame ya: aliya halota ha:ha:lowe kimna:ya ma halomaiyo. Epapele koko tle mo hiye Sukot* demdiyo.

¹⁸ Epapele alotle Yokobtapo Sukot mo e saliyome tame Keinan mo dla tame woyamaiyo. Epame Sekem mo alikili tle kimpo halaiyo. ¹⁹ Epapele dulu dla mo ya:ta kimili ta:la eye Sekem ya: a Hamol ya: ta:layo. Epapeleye Yokobtapo 100 elo mani mate Hamol ya: akimlala tle ta:la eye haiyo. ☆ ²⁰ Epame mo edla Yokobtapo God dla alinepi poyupo

---

* 33:17: Sukot hi ya: dulu kokoye kimna:ya demama apopo. ☆ 33:19: Yos 24:32; Yon 4:5

ha:lalo tile haiyo. Epo tile e ya: hiye semama El Elohe Isalael† diyo.

34

Daina uhale koko

¹ Alila haletapo Liya yoti Dainata ipilatalo yimkadulo Sekem mo dulu edla ha:ha:lalo soye natila taiyo.

² Amasiyama ya: edla tlati mo dulu edla dokopala hallalo Hibai elele halë oplami Hamol yami Sekemtapo ya: natipame ya:ye uhaiyo. ³ Epame Sekemtapo Dainaye sikemte siyalahamama ya:ta Daina dla sikemte solotamale pato ela kokoye ya: watle atlamaiyo. ⁴ Epammama ya:tapo ya: a watle epo atlaiyo, “A, wa: na:ta a:ya i halowe api dinapene,” diyo.

⁵ Epapeleye Yokobtapo Sekemta yoti uhale kokoye dalepame koko hale pahalalo, aseka ya: akimlala aliya halo omha:ha:la tale soye ompolaiyo. ⁶ Epapele dulu dla Sekem ya: a Hamoltapo yamita Daina halowe kokoye Yokob mate esemolowedeme mo-puaiyo. ⁷ Oloma medla Yokob ya: akimlala mape aliya omha:ha:le tle mo-puame woyamaiyo. Epame yia: puame Sekemta koko halë dalepame yiyelepame sikemte siyalasiyaladiyo. Epam-mama yia:tapo epo atlamyaiyo, “Sekemtapo Isalael so dla batalimale koko halëpa?” demyaiyo.

⁸ Epalati Sekem ya: a Hamoltapo Yokob mate epo ya: akimlala mate dla epo atlaiyo, “Na: maseyemala Sekemtapo Daina dla sikemte solotamale pato elema. Epapedeme ya:ta halepo depame ya: watle me-hamiya,” diyo. ⁹ “Epedeme ka:dena, ditapo dia: dulu dla di utukakaye asiyama ha asiyama ha dlowe ka:pi,” diyo. ¹⁰ “Epapelepiye, eta wua:tapo ma dia: mate yimkata

---

† 33:20: El Elohe Isalael hi ya: dulu kokoye Isalael so yia: Godpo demama apopo.

ha:ha:lepe. Epame di ta:la opiye wua:tapo asiyama mate halopame medla me-ha:ha:lepe,” diyo.

¹¹⁻¹² Epalati Sekemtapo Yokob mate epo ya: akimlala mate dla epo atlaiyo, “Wua:tapo Dainaye na: watle hamilipiye, asiyama adipapele koko pato wua:ta halowa dlepiye, na:tapo koko eye wua: watle hapo hamilowepo,” diyo.

¹³ Amasiyama Sekemta Dainaye mo-uhale koko tle Yokob ya: akimlalata Sekem mate epo ya: a Hamol mate dla mala-atlemama epo atlamyaiyo, ¹⁴ “Di posolotamasema, diyotimalaye kapala pokestlalo wekele oplami dla hamiloweye. Adipalati, koko itapo dia: dla wota:le koko hampulupe,” demyaiyo. ¹⁵ “Epapedeme wa:tapo wa: opa mate dita kapala kotipo ha:ha:ye wua: ma epo ha:ha:lepiye, di eta diyotimalaye wa: watle hamilowepo. ¹⁶ Epapelepiye, eta ditapo dia: dulu dla wola:ye asiyama ha epo asiyama ha demha:ha:mama mo medla yimkata opa hatlope depo ha:ha:lowepo. ¹⁷ Amasiyama wua:tapo kapala pokotimalalo wekelepiye, di eta diyotimalaye wa: watle pohamilalo me-sume mo i saliyome tlowepo,” demyaiyo.

¹⁸⁻¹⁹ Epalati Hamol mate epo yami Sekem mate yu i dalepame solotamale himpame Sekemtapo ma-hapele kapala kestla taiyo. Adipalati, ya: Daina halowe dla sikemte solotamale pato elaiyo. Epapele dulu dla Sekem iye ya: asiyadulotapo ya:ye di dla hamhetamdiyo. ²⁰ Epapedeme Sekemtapo ya: a Hamol mate mo dulu dla tame opata alupo esemalalo mo dla opa hapuloma sisilapame yia: watle epo atlaiyo, ²¹ “Yokob woloye dia: mate namkale depo ha:ha:lowe sikemte solotama. Epapedeme di ka:dena, yia:ye elempuame yimkata ha:ha:mama dia: dulu dla di utukakaye asiyama haloma epo asiyama haloma demha:ha:loweye. Epame yia:tapo di ta:la ipiye

asiyama mate halowe ma me-ka:pi. ²² Amasiyama dulu edla di koko hatlo itlo halowepo, di yia: mate hatlope depo ha:ha:lowedeme yia:ta kapala kotipo ha:ha:ye, epam-mama di mape di opaye kapala kotimolowepo. ²³ Epedeme dita epapelepiye, eta yia: aliya halo mate epo yia: alisisi hapuloma mate diyole dlepe. Epapedeme ka:dena, dita hapulomatapo kapala kotimoloweye,” diyo.

²⁴ Epalati Sekem so hapulomata yu i dalepo ka:dena demama yia:ta hapulomatapo kapala mo-kotimaiyo.

²⁵⁻²⁶ Epame alila dapahatlope pololepo alotle opaye ala kapala kotipo hekaka alomale mate me-hutiyemyaiyo. Epalati Yokob ya: akimlala dapiyamte Simiyon mate epo Libai mateta yia: aipa:ya halopame Sekem soye ala poma-lamalalo me-popa:myelati mo dulu dla tuwame opa hapulomaye potimtamaiyo. Yia: opa potimtamalemama Hamol mate epo Sekem mate ma potimaiyo. Epame yia: Sekem aya dla hetame yotimala Dainaye seme ma yia: aya dla tamalaiyo. ²⁷⁻²⁸ Epalati Yokob ya: akimlala opitapo Sekemta yia: yotimala Daina dla koko halë tle asiyama tame mo edla alisisi hapulomaye uhalomama sipi aliya hapuloma mate epo gaut aliya mate epame donki aliya mate epame alisisi hapuloma mate halopame alikili a:ma woyamaiyo. ²⁹ Epame wola: mate epo yimlala mate mape hohopame alikili a:ma woyamaiyo.

³⁰ Amasiyama Yokobtapo koko i dalepame Simiyon mate epo Libai mate dla epo atlaiyo, “Wua: adipalati koko ipapele hao? Watapo mo hema ha:ha:lalo Keinan so mate epo Pelisi so matetapo dia: dla sikemte elle pato himilipe. Epedeme wua: natiya, dia:ye opa pase pato, epapedeme yia:tapo dia: mate opahale dlepiye, yia:ta di poyulupe,” diyo.

³¹ Amasiyama ya: akimlalata asiyama yia: a watle epo atlaiyo, “Ka:deta:, yia:tapo diyotimalaye isikimi duka dla

sela:lalo a:ya some semtame uhaloweye?” diyo.

35

Yokobtapo ma ilame Betel mo dla tale

¹ Godtapo ma Yokob watle epo atlaiyo, “Wa: mo i saliyome ma Betel mo dla halla tane. Adipalati, mo edla wa:tapo ka:yapa wa: bapa tle teletlati wa: dla woyamuwa God eye na:po. Epedeme wa: edla tame God dla alinepi poyupo ha:lalo tile hane,” diyo. ☆

² Epalati Yokobtapo ya: wola: mate epo ya: akimlala mate epame opa opi ya: mate ha:ha:lalo so mate dla epo atlaiyo, “Wua: dulu dla biskapa dlopi dota mimita:pele god hutiyeye alikili a:ma pololepame yú huhutapame tluka amko didiyepo ha:ha:iya, God mila:pi tle woloma ha:ha:lowedeme. ³ Adipalati, di mo iye melepame ma Betel mo dla telepe. Mo edla na:tapo God dla alinepi poyupo ha:lalo tile hapame ya: hi di dla ta:dlowepo. Adipalati, God eta na:ta upiyele dulu dla sela:lali ya:tapo gadle pato himhaluwapo,” diyo.

⁴ Epapalati opatapo yia: dulu dla dlopi dota mimita:pele biskapa god mate epo sutulu mate uptipame Yokob watle halopiyo. Epalati ya:tapo alisisi eye halopame Sekem mo mateka:pi dla dali pato hallalo hala sitali isili dla muwalepo hatiyo. ⁵ Epame Yokob mate epo ya: wola: mate epo ya: yimlala mate epame opa opi yia: mate tale so mate ma-tamalaiyo. Amasiyama Godta mo yimlala mateka:pi dla popa:myale so dla wowota:le hamilati yia:tapo Yokob wolota ma-tlati yia: mate opahale dlowedeme yia: alotle podolumtamallalo wekiyo.

⁶ Epapeleye alila haletapo Yokob woloye ma-tame Betel mo dla woyamaiyo. Amasiyama mo Betel i ya: hi haleye semama Lus demdepo. ⁷ Epedeme mo edla Yokobtapo God

---

☆ 35:1: Yen 28:11-17

dla alinepi poyupo ha:lalo tile hapame tile e ya: hiye El Betel diyo. Adipalati, ya:tapo Iso tle teletame mo edla ellati Godtapo ya: dla woyamuwapo.

⁸ Epapeleye yia: edla ha:ha:lali Yokob ya: wai Lebeke gadlalo a:ya Debolaye mo-powaiyo. Epalati ya: motoye Betel mo dla dali sitali isili dla hamatiyo. Epame dali e ya: hiye dupa kolomama a:lle dali diyo.

⁹ Epapedeme Yokobtapo Betel mo dla hallati Godta matle ya: dla puame woyapame epo atlaiyo, ¹⁰ “Wa: hiye matle po-Yokob demha:ha:lowa. Amasiyama wa: hiye matle Isalael demha:ha:lepe. ✧ ¹¹ Na:ye itiyamale Godpo. Epame na:tapo wa: mamaduloye ma-a:ma sikemte pasatapo mel-lowepo. Epame wa: mamadulo opitapo dokopala hi halopo ha:ha:mtelepe. ✧ ¹² Epapedeme na:tapo A:iblaham mate epo Aisek mate dla hamiwa ta:laye matle wa: mate epo wa: mamadulo mate dla hamilowepo,” diyo.

¹³⁻¹⁴ Epapele dulu dla Godta ya: mate yukamhalepo gudepo me-hetlati Yokobtapo ewala pato pamelepame God hi di dla ta:dlowedeme wain yú mate epo dakopala mate ewala di dla simaiyo. ✧ ¹⁵ Epapedeme Yokobtapo mo e semama Betel diyo.

Leisolta mopapo hatostamama powale

¹⁶ Epapeleye Yokob wolotapo Betel moye memeleme ma Epalat mo dla tamalaiyo. Yia: ala duka dla me-tamalemama Leisolta owayemala hatostlowedeme wotiyalle natiyo. ¹⁷ Epele dulu dla ya: wotiyalle me-natimelemama owayemala hatostaiyo. Epalati ya: gadlalo a:yatapo ya: watle epo atlaiyo, “Ase sikemte wota:miya! Wa: ma maseyemala hale hamapo,” diyo. ¹⁸ Amasiyama

---

✧ 35:10: Yen 32:28   ✧ 35:11: Yen 17:4-8   ✧ 35:13-14: Yen 28:18-19

Leisoltapo dupa mosukulu ketame tulluwedeme yukamama maseyemala hiye Benoni* diyo. Ya: epo atlepame mo-powaiyo. Amasiyama Yokobtapo maseyemala e ya: hiye ma Benyamin† diyo.

¹⁹ Epedeme yia: Epalat mo dla tamalemama Leisolta polati duka medla polomeliyo. Epapeleye wata oloma hema Epalat moye semama Betliyem demdepo. ²⁰ Epalati Yokobtapo Leisolta powale wabasi malanatilowedeme ewala patota wabasi di tle pameliyo. Epapedeme ewala eye wata oloma hema ala me-polapo.

²¹ Epame Yokobtapo ma mo e meleme ma Migidal Edel mo tla:mtame halemama kimtimsela:iyo. ²² Epapele dulu dla Yokobta mo edla me-hallati me-ya: maseyemala Lubentapo ya: wai hale Bilhaye uhaiyo. Epapeleye ya: a Yokobtapo koko iye alotle me-daliyo. ☆

Yokob ya: akimlala

²³ Epedeme iye Yokob ya: akimlala 12 ipo. Epeleye ya:llu hale Liyatapo akimlala 6 hatitimaiyo, yia: hiye Luben, epo Simiyon, epo Libai, epo Yuda, epo Isakal, epame Sebulun.

²⁴ Epame ma ya:llu hale Leisoltapo akimlala dapiyamte hatitimaiyo, yia: hiye Yosep mate epo Benyamin mate.

²⁵ Epame ya:llu Leisol ya: oko a:ya Bilhatapo akimlala dapiyamte hatitimaiyo, yia: hiye Dan mate epo Naptali mate.

²⁶ Epame ya:llu hale Liya ya: oko a:ya Silpatapo akimlala dapiyamte hatitimaiyo, yia: hiye Gad mate epo Asel mate. Epedeme yimlala hapuloma iwoloye Yokobtapo Padan Alam mo dla halemama hatitimaiyo.

---

* 35:18: Benoni hi ya: dulu kokoye nata wotiyalle halë maseyemala demama apopo. † 35:18: Benyamin hi ya: dulu kokoye na: dowala do maseyemala demama apopo. ☆ 35:22: Yen 49:4

²⁷ Epapeleye Yokobtapo ya: a Aisek Heblon mo dla hallati natila taiyo. Heblon mo hi haleye Mamele epame Kiliyat Alba. Epedeme mo iye A:iblahamta ka:yapa halale mopo. ☆ ²⁸⁻²⁹ Epapedeme Aisektapo mo edla halemama 180 sokomoko umpame powaiyo. Epalati ya: akimlala dapiyamte Iso mate epo Yokob mateta yia: a motoye polomeliyo.

36

Iso ya: mamadulo

¹ Aisek yami Iso ya: hi haleye Edom demdepo. Epame ya: mape ya: mamaduloye sikemte pasatana.

² Epedeme Isotapo Keinan wola: dapiyamte halomaiyo. A:ya hale hiye Ada, Hitai elele halë oplami Elon yotiyo. Epame a:ya hale hiye Oholibama, Hibai elele halë oplami Sibeon yami Ana yotiyo. ☆ ³ Epame ya: matle ya: nana, Ismael yoti Basemat haiyo. Basemat eye Nebayot ya:layo. ☆

⁴ Epapeleye Iso ya:llu Adatapo maseyemala hatlo himiyo, ya: hiye Elipas. Epame Iso ya:llu hale Basemattapo maseyemala hatlo himiyo, ya: hiye Luwel. ⁵ Epame Iso ya:llu hale Oholibamatapo akimlala dapahatlope hatitimaiyo, yia: hiye Yus, epo Yalam, epo Kola. Epedeme Isotapo Keinan mo dla halemama akimlala iwoloye hatitimaiyo.

⁶⁻⁸ Epapedeme Iso mate epo Yokob mate yia:ta madi-patata Keinan mo dla ha:ha:le dulu dla yia: aliya halota sikemte pasatamama mo ha:ha:lowe kustimalati ya: bapa Isotapo ya: wola: mate epo ya: yimlala mate epame ya: aliya halo mate epo ya: alisisi hapuloma mate ma mo hale Seil mo dla ha:ha:la taiyo.

☆ 35:27: Yen 13:18   ☆ 36:2: Yen 26:34   ☆ 36:3: Yen 28:9

⁹ Isoye Edom elele halë so yia: mama patopo. Epedeme ya: mamadulo Seil mo dla ha:ha:lalo so yia: hiye ipo.

¹⁰⁻¹³ Iso ya:llu hale Adatapo maseyemala hatlo himiyo, ya: hiye Elipas. Epalati Elipas ya: akimlala hiye Teman, epo Omal, epo Sepo, epo Gatam, epo Kenas. Epame Iso yami Elipasta ma a:ya hale Timna hapame maseyemala hatlo himiyo, ya: hiye Amalek.

Iso ya:llu hale Basemattapo maseyemala hatlo himiyo, ya: hiye Luwel. Epame Luwel ya: akimlala hiye Nahat, epo Yela, epo Sama, epo Misa.

¹⁴ Epame ma Iso ya:llu hale Sibeon yami Ana yoti Oholibamata akimlala dapahatlope hatitimaiyo, yia: hiye Yus, epo Yalam, epame Kola.

¹⁵⁻¹⁶ Epapele dulu dla Iso ya:llu Adata himili maseyemala Elipas tle elele meyelope meyelope dle iwolota ha:ha:iyo, Teman so, epo Omal so, epo Sepo so, epo Kenas so, epo Kola so, epo Gatam so, epo Amalek so. Epedeme elele meyelope meyelope dle iwoloye Edom mo dla ha:ha:iyo.

¹⁷ Epame ma Iso ya:llu hale Basematta himili maseyemala Luwel tle elele meyelope meyelope dle iwolota ha:ha:iyo, Nahat so, epo Yela so, epo Sama so, epo Misa so. Epapedeme elele meyelope meyelope dle iwolo mape Edom mo hatlo medla me-ha:ha:iyo.

¹⁸ Epame ma Iso ya:llu hale Ana yoti Oholibama tle elele meyelope meyelope dle iwolota ha:ha:iyo. Yus so, epo Yalam so, epo Kola so.

¹⁹ Epedeme elele meyelope meyelope dle hapuloma hema hutiyemtuluye, hatlo Iso tle kotiyamale elelepo. Iso ya: hi haleye Edom.

Seil ya: elele halë so

²⁰⁻²¹ Iso ala Edom mo dla pohallalo hallati Holi elele halë oplami hale Seil tatile mo edla halaiyo. Epapedeme elele meyelope meyelope dleta oplami Seil etle kotiyamaleye iwolopo. Lotan so, epo Sobal so, epo Sibeon so, epo Ana so, epo Dison so, epo Esel so, epo Disan so. Epapedeme elele meyelope meyelope dle iwolo mape Edom mo hatlo medla me-ha:ha:iyo.

²² Epapeleye Lotan ya: akimlalaye Holi mate epo Homan matepo. Epalati Lotan ya: nanaye Timnapo.

²³ Epalati Sobal ya: akimlala hiye Alban, epo Manahat, epo Ebal, epo Sepo, epo Onam.

²⁴ Epame ma Sibeon ya: akimlala hiye Aiya mate epo Ana matepo. Epapeleye Ana itapo ya: a donki aliya halo omhalemama dalupa pa:le mo dla yú matale natiyo.

²⁵ Epapele dulu dla Ana ya: yimlala hiye Dison mate epo Oholibama matepo.

²⁶ Epalati Dison ya: akimlala hiye Hemdan, epo Esban, epo Itlan, epo Kelan.

²⁷ Epalati ma Esel ya: akimlala hiye Bilhan, epo Saban, epo Akan.

²⁸ Epalati ma Disan ya: akimlala hiye Us mate epo Alan matepo.

²⁹⁻³⁰ Epapedeme Holi elele halomale soye iwolopo, Lotan so, epo Sobal so, epo Sibeon so, epo Ana so, epo Dison so, epo Esel so, epo Disan so. Epapedeme elele meyelope meyelope dle iwoloye Seil mo dla ha:ha:iyo.

Edom mo dokopala so

³¹ Epapele dulu dla Isalael mo omhallalo dokopala ala pohallalo hallati dokopala so opi iwolo tatile Edom moye dokopala depo ha:ha:iyo.

³² Dokopala oplami haleye Beol yami Bela. Ya:ye Dinaba mo dla hallalo oplamipo.

³³ Epame Belata mo-polati Yela yami Yobabta halaiyo. Ya:ye Bosla mo dla hallalo oplamipo.

³⁴ Epame Yobabta mo-polati matle Husamta halaiyo. Ya:ye Teman mo dla hallalo oplamipo.

³⁵ Epame Husamta mo-polati ma Bedad yami Hadadta halaiyo. Ya:ye Abit mo dla hallalo oplamipo. Ya:ta halemama Moab mo dla tame Midiya so mate opahale demama ya: opatapo tla:mtaiyo.

³⁶ Epame Hadadta mo-polati ma Samlata halaiyo. Ya:ye Masleka mo dla hallalo oplamipo.

³⁷ Epame ma Samlata mo-polati ma Saulta halaiyo. Ya:ye Yupalates aloma pili dla Lehobot mo dla hallalo oplamipo.

³⁸ Epo Saulta mo-polati ma Akbol yami Bal Hananta halaiyo.

³⁹ Epame Bal Hananta mo-polati ma Hadadta halaiyo. Ya:ye Pau mo pato dla hallalo oplamipo. Epedeme Hadad ya:lluye Matled yoti Mehetabelpo, ya:ye Mesahab ya: awapo.

⁴⁰⁻⁴³ Epedeme Iso elele halomale soye iwolopo. Timna so, epo Alba so, epo Yetet so, epo Oholibama so, epo Ela so, epo Pinon so, epo Kenas so, epo Teman so, epo Mibsal so, epo Magdiel so, epo Ilam so. Epedeme elele meyelo meyelo dle iwolotapo Edom mo pato dulu dla miyelo mepo mo kestepo ha:ha: demtaiyo.

37

Milamalo natilalo oplami Yosep

¹ Yokobtapo ya: ata halale mo Keinan dla me-halaiyo.

² Epapeleye Yokob yami Yoseptapo 17 sokomoko hale-mama ya: bapadulo Bilha ya: akimlala mate epo Silpa ya: akimlala mate yimkata yia: a aliya halo omha:ha:mdiyoy. Epele dulu dla Yoseptapo ya: bapadulota batalimale koko

halomyale hapulomaye hemele ya: a watle tame es-
emdiyo.

³ Epapele dulu dla Yokobtapo ya: maseyemala Yosep tlope sikemte malamale pato elemdiyo. Adipalati, ya:tapo mo-totoyemala halemama Yosepye himiwapo. Epeleye alila haletapo ya: atapo Yosep watle tluka alisisi ka:dle hamiyo. ⁴ Epalati ya: bapadulotapo tluka alisisi e natipame epo malamaiyo, “Dia: atapo Yosep tlo sikemte malamale pato himhalema,” demdiyo. Epammama yia:tapo Yosep dla elle pato himha:ha:mama ya: dla sadle yu hale po-atlemdiyo.

⁵⁻⁸ Epapeleye Yoseptapo ya:ta utula:la elemama milamalo natiliye ya: bapadulo dla esemama epo atlaiyo, “Na: wata utula:la elemama milamalo ipo nati. Dita yimkakatapo osalo dla tame witi daya kolepame keketipoliyemsiyama. Amasiyama dulu edla nolë ketepolli tlo duka dla hitomeleme hallati asiyama wua:lë keketipoliyele tlo alikili tle sillidepo ha:ha:mama nolë dla heode demha:ha:,” diyo.

Epalati ya: bapadulotapo yu i dalepame sikemte siyalasiyalademama ya: watle epo atlaiyo, “Wa: wa:ta malamaleta wa:ta dokopala hi hapame di omhalli depo malahalemama amma:?” diyo. Epammama ya: bapadulotapo ya: dla sikemte elle pato himha:ha:iyo.

⁹ Epame Yoseptapo mamsika: milamnatiiyo. Epame ma ya: bapadulo dla esemama epo atlaiyo, “Na: milamnatili hale ipo nati. Sali mate epo mama mate epo tamili 11 matetapo na: dla heoheode dempopa:,” diyo.

¹⁰ Epame ya: ma tame ya:ta milamnatiliye ya: a watle atlaiyo. Epalati ya: atapo yu i dalepame alimama epo atlaiyo, “I apa koko dla milamalo natimama api? Wa: na: mate epo wa: wai mate epame wa: bapadulo mateta puame wa:

hete sitali isili dla heoheodlepe depo malamama amma:?” diyo.

¹¹ Epedeme ya: bapadulotapo koko hema ya: dla siyalasiyalademama elle pato himiyo. Amasiyama ya: atapo koko hema apa koko natimama apuwo depame sikemte malamale pato me-himhalaiyo. ☆

Yosepye ya: bapadulota Ismael so dla hamame ili

¹² Epaapele dulu dla alila haletapo Yosep ya: bapadulota yia: a aliyaye osamokolo delepo depame Sekem mo mateka:pi dla elemtame ha:ha:iyo. ¹³⁻¹⁴ Epalati Yokobta yami Yosep watle epo atlaiyo, “Wa: wa: bapadulo Sekem mo dla ha:ha:ye tame natine. Wa: tame yia: natipame yia:ta koko halomha:ha:ye natipo puame na: watle atlamane,” diyo. Epalati Yoseptapo Heblon mo saliyome ma Sekem mo dla ya: bapadulo natila taiyo. ¹⁵ Ya: tame Sekem mo dla ya: bapadulo totamsela:lati oplami haleta ya: natipame ya: watle epo atlaiyo, “Wa: apa totamsela:ma:?” diyo.

¹⁶ Epalati asiyama Yosepta ya: watle epo atlaiyo, “Na: na: bapadulo mate epo yia: aliya mateye totamsela:ma. Wa: yia:ye me-nati?” diyo.

¹⁷ Amasiyama oplami eta ma asiyama epo atlaiyo, “Yia: mo iye ma-saliyome tamalemama ‘di Dotan mo dla tamalema’ duwa,” diyo. Epalati Yoseptapo ma Dotan mo dla tame natilati ya: bapadulota edla yia: aliya halo omha:ha:la natiyo.

¹⁸⁻¹⁹ Amasiyama Yosepta ala pateka:mu tle pumhalati ya: bapadulotapo natipame ya:ye yumuluwedeme yu himimama epo atlamyaiyo, “Milamalo natilalo oplami mo-puapo! ²⁰ Epedeme ya: yumpame munamu dulu dla hamastlowa. Epame di a watle atlemama moko esemalata

---

☆ 37:11: Taiya 7:9

yumme dena dlowepo. Epame ya:ta milamalo tlamhalale kokoye apa kokota woyamolowe depo omha:ha:lowepo,” demyaiyo.

²¹⁻²² Amasiyama Lubenta ya: eidulotapo Yosep yumu-luwedeme yu himili dalepame yia: watle epo atlaiyo, “Di ya:ye poyumuluwa! Amasiyama isikimi munamu dulu dla me-hamastlowa,” diyo. Epapele dulu dla Lubenta yu ipo atluwaye, ya: malamaiyo, Yosepye ma munamu dulu tle holahapame ya: a hala dla seme puluwedeme apuwapo.

²³⁻²⁴ Epapeleye Yosepta pulati ya: bapadulotapo ya:ye hampame ya: a Yokobta tluka ka:dle asiyomelleye upti-pame ya:ye munamu dulu dla hamastaiyo.

²⁵ Epame yia: daya dlowedeme popa:mama natilati Ismael elele halë sotapo Giliyad mo tle ma Isip mo dla tamalemama ullu ka:dle pamalalo alisisi mate epo dakopala mate halopo ka:mol aliya dla kolupo tamalla natiyo. ²⁶⁻²⁷ Epalati Yudatapo ya: bapadulo dla epo ya: eidulo dla epo atlaiyo, “Di poka:dena, di ei bidulo yumpame hemele hatiyomolloweye. Adipalati, ya:ye di ei ikadepepo. Epedeme isikimi Ismael so dla hamame ipame asiyama mani tlo halowa,” diyo. Epalati yia:tapo Yudata atlale yu dalepame solotamale himiyo.

²⁸ Epedeme Ismael sotapo mo-mateka:pi dla pumullati ya: bapadulotapo Yosepye munamu dulu tle holahapame ya:ye yia: watle hamame imama asiyama 20 elo mani tlo halomaiyo. Epalati Ismael sotapo Yosepye Isip mo dla hamame tamalaiyo. ✨

²⁹ Amasiyama Lubenye ya: eidulotapo Yosep munamu dulu tle holahale ya: ponatilalo wekiyo. Epapele koko tle ya:tapo alotle puame munamu dla toko ipo natitepo ya: ei Yosepye ma-hawa hallati sikemte dupa kolemama ya: tluka tallatalladiyo. ³⁰ Epame tame ya: eidulo watle

---

✨ 37:28: Taiya 7:9

epo atlaiyo, “Yosepye ma-hawa halema. Epedeme na: apa koko hapa:?” diyo.

³¹ Epalati Yosep ya: bapadulotapo gaut aliya yumpame Yosep ya: tlukaye omali dla sosokoliyo. ³² Epame omali sosokolle tlukaye hamtame yia: a Yokob watle nati-imama epo atlaiyo, “Di tluka iye mo-pumulumama api duka dla ella nati. Epedeme tluka iye ikadepe wa: maseyemala teteta: depame woloma malanatilipo depame hampua,” diyo.

³³ Epalati Yokobtapo tluka eye woloma natipo malanatipame epo atlaiyo, “Yao, ikadepe iye na: maseyemala tlukapo. Pona:malamana, moko esemalatapo ya:ye yumme deyo,” diyo.

³⁴ Epedeme Yokobtapo ya: maseyemala Yosep yilo dupa kolle pato himimama ya: tluka tallatalladepame ma dupa kolle tluka didiyepo polaiyo. Epame ya:tapo alila selemalli dulu dla ya: maseyemala yilo dupa kolle pato himhalaiyo.

³⁵ Amasiyama Yokobtapo epo dupa kolle dulu dla hallati ya: akimlala mate epo ya: utukaka mateta ya: gadlowedeme pumulaiyo. Epapele tlope yia:tapo yia: a gadlowe po-ala:iyo. Epammama Yokobtapo epo atlaiyo, “Na:tapo na: maseyemala yilo me-ipo dupa kolemhale-mama me-polowepo,” diyo.

³⁶ Epapele alila oloma edla Ismael sotapo Yosepye Isip mo dla hamame tame oplami Potipa watle hamame imama asiyama mani tlo haiyo. Epedeme oplami Potipa iye Isip mo dokopala oplami Pelo ya: aya alikili tle omha:ha:lalo so yia: dokopala oplamipo.

38

Yuda mate epo Tama mate yia: koko

¹ Epapele alila oloma edla Yudatapo ya: bapadulo medla saliyome ma Adulam mo dla hallalo oplami Hila mate

halla taiyo. ² Epeleye ya: edla tame halemama Keinan oplami Suwa yoti natipame me-haiyo. ³ Epame ya: a:ya e hapo halemama maseyemala himiyo. Epalati maseyemala e ya: hiye El diyo. ⁴ Epame ya:llu ma mopapo polopame maseyemala hale himiyo. Epalati ya: waitapo ya: hiye Onan diyo. ⁵ Epame yia: ma Kesib mo dla ha:ha:latai ya:llu ma mopapo polopame maseyemala hale hamaiyo. Epalati ya: hiye Sala diyo.

⁶ Epeleye itapu hamale maseyemala Elta ma-ta:latai ya: a Yudatapo ya:ta a:ya halowe api ka:diyo. Epalati Eltapo a:ya Tamaye haiyo. ⁷ Amasiyama Elye GOD mila:pi tle batalimale koko patoto halomhallatai GODtapo ya:ye yumiyo.

⁸ Epame Elta mo-polatai ya: a Yudatapo yami hale Onan watle epo atlaiyo, “Di aiyalma dolumama wa: bapa ya:llu dupulapi polaye ma wa:ta hane. Epame wa: bapa powale elo dla hallowe maseyemala himine,” diyo.

⁹ Amasiyama Onantapo ya: bapa elo dla hallowe maseyemala himilowe posolotamaiyo. Epammama ya:tapo Tama mate elale oloma edla ya: nalakaleye alikili dla o-olotimdiyo, ya:ta mopapo popollalo wekelepo depame. ¹⁰ Epapedeme ya:ta ipapele koko hamhallatai GODta koko e natimama posiyelalo wekiyo. Epalati GODtapo ya:ye yumiyo.

¹¹ Epedeme Yuda ya: posolotamaiyo, ya: maseyemala Salata ma Tama hapame poloweye. Epammama ya: moma Tama watle epo atlaiyo, “Wa: aseka tame wa: a mate halane. Na: maseyemala Salata alotle ta:pame wa:ye halepe,” diyo. Epela dalepame Tamata ma ilame ya: a mate halla taiyo.

¹² Epame sokomoko opi mo-pololepo alotle Yuda ya:llu mo-powaiyo. Epalati ya:tapo ya:llu yilo dupa kolemhalaleta ma-tame gudlati ya:mkale Adulam mo dla hallalo

oplami Hila mate tame Timna mo dla ya: sipi aliya dlalo ketlemhala natila tamalaiyo.

¹³ Amasiyama Yuda ya: moma Tamatapo Yudata Timna mo dla mo-puale kokoye me-daliyo. ¹⁴ Epapele dulu dla ya: mo-malamaiyo, Yuda yami Salata mo-pato depo hala kokoye. Amasiyama epapele tlope ya: moma Yudatapo yami Salaye ala ya: watle pohamilalo halaiyo. Epalati asiyama ya:tapo Yuda elemolowedeme ya: dupulapi tluka uptipame isikimi duka dla sela:lalo a:ya some ya: mila:piye tlukata bopudepo tame Enaim mo kosukulli kokoloma tala dla Timna dla tlalo api dla ompolaiyo.

¹⁵⁻¹⁶ Epalati Yudatapo edla pumhalemama ya: momata me-polla natipo semte isikimi duka dla sela:lalo a:ya tepo depame ya: mate ella puane diyo. Epalati ya: moma eta epo atlaiyo, “Na:ta wa: mate ellepiye, wa: adisowa na: watle hamipa:?” diyo.

¹⁷ Amasiyama Yudatapo ya: moma woloma pomalanati-lalo wekemama ya: watle epo atlaiyo, “Na:tapo gaut aliya halo amkota:leye wa: watle hamame iliwepo,” diyo.

Epalati ma asiyama ya: momata ya: watle epo atlaiyo, “Wa:ta ikadepe na: watle gaut aliya halo hamame iliwepo depame na: watle alisisi hale hamine, wa:ta atlama koko eye ikadepe dlowedeme,” diyo.

¹⁸ Epalati asiyama Yudata ya: watle epo atlaiyo, “Wa: apa alisisi halowe solotama:?” diyo.

Epalati asiyama ya:ta epo atlaiyo, “Na: solotama, wa:ta meleli sokolomama wa: hi mate himili asiyamhala eye e mate epo wa: dali ku mate halomolowama,” diyo. Epalati Yudatapo ya: alisisi eye ya: watle halopipame ya: mate elaiyo. Epapele alotle ya: momata mopapo mo-polaiyo. ¹⁹ Epapeleye ya: Yuda mate elepame ma ilame tame ya: aya dla duka dla sela:lalo a:yata didiyelalo

tluka didiyepo elaleye uptipame ma ya: dupulapi tluka didiyeiyo.

²⁰ Epapele dulu dla Yudatapo ya:mkale Hila watle epo atlaiyo, “Gaut aliya iye semtame a:ya e watle hamame imama asiyama na: alisisiye ilame halopo puane,” diyo. Amasiyama ya:mkale Hilaye tame totamsela:po a:ya e ponatilalo wekiyo. ²¹ Epalati ya:tapo mo edla ha:ha:lalo so watle epo atlaiyo, “Duka dla sela:lalo a:ya Enaim mo kokoloma tala dla pollaloye da:?” diyo.

Amasiyama yia:ta asiyama epo atlaiyo, “Mo hema duka dla siyamalalo wola: hawa,” diyo.

²² Epalati Hilatapo ma ilame tame Yuda watle epo atlaiyo, “Na: a:ya eye ponatina. Adipalati, mo edla ha:ha:lalo sotapo na: watle atlemama duka dla siyamalalo wola: hema poha:ha:semde de,” diyo.

²³ Epalati asiyama Yudata epo atlaiyo, “Mope, ya:ta na: alisisi me-halopo hallepo,” diyo. “Epedeme ditapo gaut aliya ya: watle hamame iliwedeme semtale tope, di ya: ponatina. Epapedeme dita mamisika: gaut aliya iye semtelepiye, opata di natipo eimela:lepe,” diyo.

²⁴ Epapele dulu dla mama dapahatlope mo-pololepo alotle Yudaye daliyo, ya: moma Tamata meyelo duka dla sela:le koko tle mopapo polale kokoye. Epalati Yudatapo koko e dalepame siyalademama epo atlaiyo, “A:ya eye haliyamale dla hamame puame pamelepo dlapata mistaiya,” diyo.

²⁵ Amasiyama opatapo ya:ye dlapa dla momistlowedeme hamame woyamalati ya:tapo ya: moma Yuda dla yu hamimama epo atlaiyo, “Oplami dali ku i mate epo meleli sokolomale i mate halopo hallalo oplamiye na: koko dulu dla pola owayemala ya: apo,” diyo.

²⁶ Epalati Yudatapo dali ku mate epo meleli sokolomale mate malanatipame na: alisisipo diyo. Epame epo atlaiyo, “Na: batalimalepo, po-ya:ta batalimale. Adipalati, na:tapo na: maseyemala Salaye ma ya: watle pohamina,” diyo. Epedeme Yudatapo ya: watle wotiyalle pohamilalo wekepame ma ya: mate pe-ellalo wekiyo.

²⁷ Epapeleye Tamata mopapo hatostlowe alilata mopulati ya: gadlalo a:yata ya: koko dulu dla owayimlala dapiyamte popa:la natiyo. ²⁸ Epalati ya:ta mopapo hatostale oloma edla owayemala haletapo ya: do tatile woyamaiyo. Epalati Tama ya: gadlalo a:yatapo tluka omteka:pele hame owayemala do woyamala himomelemama epo atlaiyo, “Owayemala i tatile hatostama,” diyo.

²⁹ Amasiyama epapele tlope do eye ma ilame gilidlati ma asiyama ya: bapa tatile ma-hatostaiyo. Epalati ya: gadlalo a:yatapo epo atlaiyo, “Wa: adipammama wa: tatile haliyamale dla hatostao?” diyo. Epapele tle maseyemala e ya: hiye semama Peles* diyo. ³⁰ Epame ma ya: ei, do dla tluka omteka:peleta himomelletapo alotle hatostaiyo. Epalati ya: hiye semama Sela† diyo.

39

Yosep mate epo Potipa ya:llu mate

¹ Epapele dulu dla Ismael elele halë sotapo Yosepye hamamtame Isip mo dla woyapame ya:ye oplami Potipa watle asiyama halowedeme hamame iyo. Epedeme oplami Potipa iye Isip mo dokopala oplami Pelo ya: aya alikili tle omha:ha:lalo so yia: dokopala oplamipo.

² Epapeleye Yoseptapo Potipa aya dulu dla hallati GODta ya: mate halemama ya: sikemte gademhalaiyo. ☆

---

* 38:29: Peles hi ya: dulu kokoye hatostama demama apopo. † 38:30: Sela hi ya: dulu kokoye omteka:pele demama apopo. ☆ 39:2: Taiya 7:9

³⁻⁴ Epalati Potipatapo koko i natipame Yosep watle ya: aya mate epo ya: alisisi hapuloma mate omhalane diyo.

⁵ Epapedeme oloma etle kotiyapo Yoseptapo Potipa aya mate epo alisisi hapuloma mate woloma ka:depo omhalati GODta ya: mate halemama ya: sikemte gademhalaiyo. Epapele koko tle Potipatapo pakasiyamalalo alisisi sikemte pasatale oplami halaiyo. ⁶ Epedeme Yosepta ya: oko epo ka:depo hala natimama Potipatapo koko hale halowe pomalamalalo isikimi daya dlowe tlo sikemte malamdiyo.

⁷ Amasiyama Potipa ya:llutapo Yosepta kipiliyemala ka:pi hallati natipame dupa hetamama ya: watle epo atlaiyo, “Na: solotama, wa: mate hatlope dlowedeme,” diyo.

⁸⁻⁹ Amasiyama Yoseptapo alimama ya: watle epo atlaiyo, “Hao, na: wa: mate pohatlope dlowa. Adipalati, wa:wolali Potipatapo na: watle koko hapuloma hapimama woloma omhalane duwa. Ya:ta epo atlemama wa: tlo na:ta po-omhalane dena. Ame adipalati, wa:ye ya:llu ikadepopo. Epedeme na: adipammama batalimale koko ipapele wa: dla hapa:? Adipalati, God mila:pi tle batalimale koko ipapele haloweye poka:dena,” diyo. ¹⁰ Amasiyama epapele dula dla Potipa ya:llutapo Yosepta ya: mate hatlope dlepo depame alila hapuloma ya: ha:ha:mhalem diyo. Amasiyama Yoseptapo alimama ya: tle alikili a:ma teletam diyo.

¹¹⁻¹² Epapedeme alila haletapo aya duluye aya siyapo Yosep meyelo hallati Potipa ya:lluta puame Yosep tluka dla hamama epo atlaiyo, “Di aya siyapo dla bidulo ha:ha:po, epedeme wa: matime na: mate hatlope dene,” diyo. Amasiyama a:yata Yosep tluka dla hamamhallati Yosepta teletlati ya: tluka tlo puahaiyo. ¹³⁻¹⁵ Epalati a:yatapo Yosepta teletamama tluka tlo medla pomeleme

tale halla natipame ya: oko so sisilamaiyo. Epame yia:ta pula natipame yia: watle epo atlaiyo, “Hibulu oplami Yoseptapo na: uhalowedeme na: hamala mati. Epela na:ta alimama sikemte hiyella dalepo teletamama ya: tluka tlo medla pomelle ipo,” diyo.

¹⁶⁻¹⁷ Epame ya:ta Yosep tlukaye medla himpolopo depo ya:wolalita mo-tamila:la pulati ya: watle epo atlaiyo, “Wa: oko halalo Hibulu oplami Yoseptapo na: uhala matilipo. ¹⁸ Epalati na:ta sikemte hiyellati dalepame teletamama ya: tluka tlo medla pomelemtale ipo,” diyo.

¹⁹⁻²⁰ Epalati Potipatapo sikemte siyalademama Yosepye hampame amtuwale aya dulu dla ka:staiyo. Epedeme amtuwale aya iye Isip so yia: dokopala oplami Pelo mape opaye amtuwale aya hatlo medla ka:ka:timhalem diyo.

²¹⁻²³ Amasiyama GODtapo Yosep mate halemama ya:ye gadle pato himhalaiyo. Epalati amtuwale aya omhal-lalo oplamitapo ya: dla ka:dle koko natipame ma ya: watle amtuwale aya dulu dla ha:ha:lalo so hapulomaye omhalane diyo. Epalati Yosepta amtuwale aya dulu dla ha:ha:lalo soye woloma ka:pi omhallati natipame amtuwale aya omhallalo oplamitapo koko opi pahalomalalo isikimi Yosep dla pomelepame me-omhalaiyo. ☆

40

Yosepta opa dapiyamteta milamalo tlamale kokoye boboti-matimale

¹ Epapele dulu dla alila haletapo Isip mo dokopala oplami Pelotapo ya: dla wain yú tipo hami demhallalo oplami mate epo ya: daya ha:lalo oplami mate dla siyal-adiyo. ²⁻³ Ya: siyalademama yia:ye hohopame Yosepta amtuwale aya dulu dla hala hatlo medla ka:ka:timaiyo. ⁴ Epalati amtuwale aya dokopala oplamita Yosep watle opa

---

☆ 39:21-23: Taiya 7:9

dapiyamte ewolo ma wa:ta me-omhalane diyo. Epame Yosepta yia:ye alila hapuloma amtuwale aya dulu medla me-omhalaiyo.

⁵ Epapele dulu dla alila haletapo Pelo dla wain yú tipo hamilalo oplami mate epo daya ha:lalo oplami matetapo utula:la hutiyemama milamalo tlamaiyo. Amasiyama yia:ta milamalo tlamaleye yia: dulu kokoye poyia:malamanana.

⁶ Epapeleye utulalati edla Yosepta matime natilati yia:ta madipatatapo yia: mila:piye sikemte polowastame popa:iyo. ⁷ Epalati Yoseptapo yia: watle epo atlaiyo, “Apa kokota wua: dla woyamalati mila:pi sikemte polowastame popa:ma:?” diyo.

⁸ Epapalati asiyama yia:ta Yosep watle epo atlaiyo, “Di wata utula:la hutiyemama milamalo tlama. Amasiyama milamalo tlamale ya: dulu kokoye oplami antapo di watle bobotimatipa:, dempopa:ma,” diyo.

Epalati Yosepta yia: watle epo atlaiyo, “Hatlo God tlo ala:na, wua:ta milamalo tlamale kokoye woloma wua: watle imoloweye. Amasiyama wua:ta tlamaleye na: watle atlamaiya,” diyo.

⁹⁻¹⁰ Epedeme dokopala oplami dla wain yú tipo hamilalo oplamitapo ya: tatile ya:ta milamalo natiliye Yosep watle esemama epo atlaiyo, “Na: elemama natilati gla:pi dlomoko dalita dlo dapahatlo tatlamale nati. Epeleye dlo edla dlomoko hahata pupame ma dlomoko ikadepeta dolahutiyemama ma-napo hutiyeye. ¹¹ Epapeleye na:tapo dokopala oplami Pelo ya: isilako hapame gla:pi dlomoko dlalipo dala isilako dla okolopame Pelo dla hami,” diyo.

¹² Epalati Yoseptapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa:ta milamalo natili ya: dulu kokoye ipo elema. Gla:pi dali dlo dapahatlope tatlamaleye, alila dapahatlope kokoye imama apopo. ¹³ Epedeme alila dapahatlope

pololepame dokopala oplami Pelotapo wa:ye amtuwale aya dulu tle alikili a:ma hamame woyamelepe. Epalati wa:tapo mamisika: ya: dla wain yú tipo hami demhallepe. ¹⁴ Amasiyama wa:tapo ma alikili a:ma woyapame na:ye malamama dokopala oplami Pelo dla na: kokoye atlane, na:ta amtuwale aya dulu itle alikili a:ma woyamelepo depame. ¹⁵ Ame adipalati, na:ye dlopi akumale tle na: mo ikadepe memelepame ma hema seme pumuluwapo. Epame na:ye koko pa:le amtuwale aya dulu hema ka:stauwapo. Amasiyama na: batalimale koko hale pohana,” diyo.

¹⁶ Epapele dulu dla dokopala oplami Pelo daya ha:lalo oplamitapo Yosepta ya:mkaleta milamalo natili ya: dulu kokoye woloma ka:pi botomastlati natipame Yosep watle epo atlaiyo, “Wata utula:la na:ta milamalo natimama na:ye hakala duli tilimale dapahatlopeye palawa daya kolupame dokopala di dla ipila:po ta. ¹⁷ Epapele dulu dla itapu di tle pameleme polale duli dulu edla palawa daya Pelota delepo depame kolupo hame ta. Amasiyama teata puame palawa daya eye demya,” diyo.

¹⁸ Epalati asiyama Yoseptapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa:ta milamalo natili ya: dulu kokoye ipo elema. Hakala duli tilimale dapahatlope eye alila dapahatlopepo. ¹⁹ Epapedeme alila dapahatlope pololepame Pelotapo wa: dokopala iye ketamastepame wa: motoye deata dali di dla himomeleme ellati teata puame wa: moye delepe,” diyo.

²⁰ Epapeleye alila dapahatlope pololepo alotle Pelotapo ya: hamale daya demama ya: oko so hapuloma sisilamaiyo, daya dele dla pulupo depame. Epame ya: dla wain yú tipo hamilalo oplami mate epo daya ha:lalo oplami mate amtuwale aya dulu tle alikili a:ma eleme woyamaiya diyo. ²¹⁻²² Epame yia:tapo mo-pulati Pelota ya: dla wain yú tipo hami demhallalo oplamiye sepame daya ha:lalo oplami tlo

yumiya diyo. Epedeme koko hapuloma iye Yosepta atlamale koko mate ala:iyo. ²³ Amasiyama wain yú tipo hami demhallalo oplamitapo Yosep kokoye dokopala oplami dla atlowepo depo yu himiliye mo-welipo hamastaiyo.

41

Isip mo dokopala oplami Pelota milamalo tlamale koko

¹ Sokomoko dapiyamte mo-pololepo halemama dokopala oplami Pelotapo milamalo tlamaiyo. Milamalo natimama ya:ye Nael aloma peleyama dla tulume halaiyo.

² Epalati bulumkiyawa aliya kakaliyapele 7tapo aloma yú tle woyapame aloma peleyama dla osamokolo dlomsiyamala natiyo.

³⁻⁴ Epapalati bulumkiyawa aliya opi 7 sikemte bobatlalimale mape Nael aloma yú tle wowoyapame bulumkiyawa aliya yimkadulo 7 kakaliyapeleye gola:gola:diyo. Epame Pelota koko i natipame elale tle yieliyo.

⁵ Epame ya: sila:timpolopo mamisika: elemama milamalo haleye ipo natiyo. Epeleye ya: elemama natilati witi dali hatlo medla witi daya moko sikemte sosoumale 7ta dola hutiyela natiyo. ⁶⁻⁷ Epapele oloma medla witi daya gegeyalimaleta sosoumale 7ta ma medla wowoyapame witi daya sikemte sosoumale ka:ka:dleye gola:gola:diyo. Epapele oloma edla Peloye elale tle me-yieliyo. ⁸ Epame utulala ikadepe sila:time polomama ya:ta milamalo tlamaleye apa koko tlamama apiyo depame sikemte momalampolaiyo. Epame ya:tapo ya: opa inoma natalimale so mate epo osolo watalo so mate sisilapame yia: watle bobotimatimaiya diyo. Amasiyama yia:tapo yeitamama yia: dulu kokoye ya: watle po-bobotimatimalalo wekiyo.

☆

⁹ Epalati Pelo watle wain yú tipo hamilalo oplamita puame ya: watle epo atlaiyo, “Epedeme na: na:ta mo-powataliya wa: watle atli depo weluwaye ma wata wa: watle atlowama,” diyo. ¹⁰ “Epapedeme mo-powataliya wa:tapo na: mate epo wa: daya ha:lalo oplami mate dla siyalademama dia:ye amtuwale aya dulu dla ka:ka:timuwapo. ¹¹ Edla ha:ha:mama utula:la hale dla hutiyemama dita madipatatapo milamalo tlamuwa. Epele tlope dita milamalo tlamale yia: dulu kokoye podimalamana. ¹² Amasiyama dulu edla Hibulu oplami hale, Potipa ya: oko oplamitapo dia: mate amtuwale aya dulu edla me-haluwa. Epapeleye ditapo dita milamalo tlamale kokoye ya: watle atlamalati ya:tapo asiyama di watle yia: dulu kokoye ka:pi bobotimatimuwa. ¹³ Epedeme ya:ta di watle atlamuwa kokotapo ikadepe mo-wowoyamuwapo. Epele dulu na:ye matle na: oko kotiyamama wa: dla wain yú tipo hamilalo haluwapo. Amasiyama daya ha:lalo oplami tlo wa:ta yumiwa duwapo,” diyo.

¹⁴ Epela dalepame Pelotapo Yosepye ya: hala dla seme puaiya diyo. Epapalati Yoseptapo aiyo tapo yú woloma hutupame tluka ka:ka:dle didiyepo pollati ya: seme Pelo hala dla taiyo.

¹⁵ Epalati Pelotapo ya: natipame ya: watle epo atlaiyo, “Na: wata utula:la elemama milamalo nati. Amasiyama ya: dulu koko botomastloweye oplami hale ponatisema. Amasiyama na: oko oplamita atlemama wa: tlo ala:na, dulu koko botomastloweye, de,” diyo.

¹⁶ Epalati Yoseptapo asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Na: dla malamale hale hawa. Epapele tlope Godtapo wa: watle ya: dulu kokoye botomastlepe,” diyo.

¹⁷⁻¹⁸ Epalati Pelota epo atlaiyo, “Na: elemama natilati na:ye Nael aloma pili peleyama dla tulume hala. Epalati

bulumkiyawa aliya sikemte kakaliyalimale 7tapo Nael aloma yú dudu tle wowoyapame aloma pili dla osamokolo dlomsiyama. ¹⁹ Epapele aloma medla bulumkiyawa aliya opi sikemte bobatlalimale 7 mape Nael aloma yú tle wowoyamalati nati. Epapele dudu dla na: aliya sikemte bobatlalimale ipapele ponatisemde. ²⁰ Epapeleye bulumkiyawa aliya sikemte bobatlalimale 7 iwolotapo yimkadulo sikemte kakaliyalimaleye gola:gola:de. ²¹ Amasiyama yia:ta epo gola:gola:depo ha:ha:le alotle natilati yia: dudu dla teta:le ponatina. Amasiyama yia:ta hapulomatapo poteta:lalo isikimi mepo ka:yapa bobatlalipo ha:ha:uwaye, ma mepo ha:ha:la nati. Na: epalati ma elale tle yiele.

²² Epame na: mamisika: elemama milamalo hale ipo nati. Witi dali hatlo medla witi daya sikemte sosoumale 7ta dola hutiyela nati. ²³⁻²⁴ Epalati alotle ma witi daya opi gegeyalimaleta sosoumale 7tapo dali hatlo medla wowoyapame witi daya sikemte sosoumale 7ye gola:gola:dla nati. Epedeme na:tapo na: osolo watalo so watle na:ta milamalo tlamale yia: dudu kokoye na: watle bobotimatimaiya dle tlope, yia: na: watle po-bobotimatimana,” diyo.

²⁵ Epalati Yoseptapo Pelo watle epo atlaiyo, “Wa:ta milamalo tlamale dapiyamte dudu hema yia: dudu kokoye ma-hatlope. Wa:ta milamalo tlamale koko tle Godtapo ya:ta koko halowedeme hala kokoye wa: watle ma-natilipo. ²⁶ Epapedeme wa:tapo bulumkiyawa aliya sikemte kakaliyapele 7 tlamale mate epame witi daya sikemte sosoumale 7 dola hutiyela tlamale mate e ya: dudu kokoye sokomoko ka:ka:dle 7po. Epedeme itapu sokomoko 7 dudu edla dlowe alisisitapo sikemte pasatapo ellepe. ²⁷ Amasiyama wa:tapo bulumkiyawa aliya sikemte bobatlalimale 7 tlamale mate epo witi daya gegeyalimaleta sosoumale 7 tlamale mate yia: dudu koko mape sokomoko

7po. Amasiyama sokomoko 7 dulu edla daya pa:le kokota ellepe.

²⁸ Epedeme Godtapo ya:ta koko halowedeme hala kokoye wa: watle momolo nati-ilipo. ²⁹ Epapedeme itapu sokomoko 7 pua dulu hema emale alisisitapo woloma ka:pi matamama dlowe alisisitapo sikemte pasatlepe. ³⁰⁻³¹ Amasiyama ma alotle sokomoko 7 opi dulu dla emale alisisitapo woloma ka:pi pomatlalo gegeyalimama pallipe. Oloma edla dayata pa:mama Isip mo patoye sikemte batalipo hamastlepe. Epapele dulu dla opatapo daya pa:le dulu edla ha:ha:mama yia:ta ka:yapa sokomoko 7 ka:ka:dle dulu dla ha:ha:mama dlowe alisisi sikemte poposatilipo ha:ha:uwa kokoye wowellipe. ³² Epedeme Godtapo ikadepe koko i halowedeme ya:tapo milamalo tlamale dapiyamte iye wa:dla nati-ilipo. Epame ya:ta koko i halowepe podekellowa, ikadepe woyamelepe.

³³ Epedeme dokopala oplami, di ka:dena, daya alisisiye momolo itle mo-kokolumha:ha:lowa. Epapedeme wa:tapo oplami hale sikemte malamale oplamiye hulumane, dlowe alisisi kokolumolowe dla dokopala depo hallowe. ³⁴⁻³⁵ Epame wa: ma opa opi hohomelepe, yia:tapo sokomoko 7 ka:ka:dle dulu dla Isip mo pato dla siyamama witi daya halopo puame aya dla koluma demha:ha:lepo depame.* ³⁶ Epapedeme wa:tapo koko eye halepiye, etapo sokomoko 7 batalimale dulu dla daya pa:le kokota pulati opata dlowe alisisi me-demha:ha:lepe. Amasiyama wa:ta koko e pahalalo wekelepiye, opa hapuloma Isip mo dulu dla ha:ha: soye pallipe,” diyo.

Pelota Yosepye Isip mo dokopala hallepo depame hulumale

---

* 41:34-35: Mo sotapo witi daya hauwalle oloma dla yia:tapo witi dayaye kokolumale 5 dla hukulupame dulu dla kolumale hatlo tlo Pelo watle halopimha:ha:lepe.

³⁷⁻³⁸ Yosepta koko eye atlamalati Isip mo dokopala oplami Pelotapo ya: opa mate yu i dalepame pta ka:pi demama solotamale himmama epo atlaiyo, “Hatlo Yosep tlo ala:na, dokopala oplami halloweye. Adipalati, God ya: Sokotapo ikadepe ya: mate halapo,” diyo.

³⁹ Epame Pelotapo Yosep watle epo atlaiyo, “God-tapo na:ta milamalo natili ya: dulu kokoye wa: watle imalepo. Epedeme hatlo wa:ye sikemte ka:depo malamale oplamipo. ⁴⁰ Epapedeme wa:tapo na: aya mate epo na: opa mate dokopala depo hallepe. Epalati opa hapulo-matapo wa: yu dla salladepo siyamelepe. Amasiyama hatlo monolo na:tapo wa: dokopala oplami hallowepo.

☆ ⁴¹ Epedeme na:tapo wa:ye Isip mo pato dulu hema dokopala oplami hallepo depame itiyamale hamima,” diyo. ⁴² Epo atlepame Pelotapo Yosepta itiyamale ya: tle halë eye nati-iliwedeme ya: domoko dla alisisi asiyamhal-laloye pustepo ma Yosep domoko dla asiyomeliyo. Epame Yosep watle tluka alisisi ka:ka:dle didiyemelepo ma ya: tumuku dla gold meleli sokolomaleye asiyomeliyo. ☆

⁴³ Epame ya:tapo Yosep watle ma ya: aliya koa hale hamiyo. Epapele dulu dla Yoseptapo aliya koa etle tlati ya: oko sotapo itapu tle tamalemama yu teta:le mate, “heodiya heodiya, Isip mo dokopala oplami mo-puma,” demtamalemdiyo.

⁴⁴ Epame Pelotapo Yosep watle ma epo atlaiyo, “Na:ye Isip so yia: dokopala oplami Pelopo. Amasiyama epapele tlope ma wa: dla itiyamale pato elapo. Epedeme oplami haletapo wa: podallalo Isip mo dulu hema koko hale pahalowa,” diyo. ⁴⁵⁻⁴⁶ Epame Pelotapo Yosep watle hi amko hamimama Sapanat Paneya diyo. Epame ya: watle Potipela yoti Asenat hamiyo. Oplami Potipela iye Heliy-

---

☆ 41:40: Taiya 7:10 ☆ 41:42: Da:n 5:29

opolis mo dla Isip so yia: god dla alinepi poyupo hapilalo oplami halaiyo. Epedeme Yoseptapo 30 sokomoko halati Pelotapo ya: watle mo dokopala depo omhallowe hi hamiyo. Epalati ya:tapo Isip mo pato dulu dla sela:mama mo hapulomaye tlamtandiyo.

⁴⁷ Epedeme sokomoko 7 ka:ka:dle dulu dla alisisitapo ka:pi matamama dlowe alisisitapo sikemte pasatapo elaiyo. ⁴⁸ Epalati Isip sota emale alisisi hauwalle oloma dla Yoseptapo alisisi opiye aya patoto halopo dulu edla kokolumhalaiyo. ⁴⁹ Epapedeme dlowe alisisitapo sikemte poposatilimama isikimi asila some sesa:lowe api pa:po halaiyo.

⁵⁰ Daya pa:le kokota ala populalo hallati Yosep ya:llu Asenattapo akimlala dapiyamte hatitimaiyo. ⁵¹ Epalati Yoseptapo itapu hamale maseyemala ya: hiye Manase[†] depame epo atlaiyo, “Godtapo na:ta upiyele dulu dla puwa malamale mate epame na:ta totosomale mate mo-welipo hamastauwapo,” diyo. ⁵² Epame ya: maseyemala hale hiye Eplaim[‡] depame epo atlaiyo, “Godtapo na:ta upiyele hamhaluwa mo hema yimlalaye halopima,” diyo.

⁵³ Epapele dulu dla Isip mo dla sokomoko 7 ka:ka:dle dulu dla ha:ha:mama dlowe alisisita pasatilipo ha:ha:le alilata ma-tame gudiyo. ⁵⁴ Epalati Yosepta atlamale koko mate ala:mama ma sokomoko 7 dulu dla sali pato sisilapomama daya pa:lowe alilatapo mo-kotiyamaiyo. Epapele oloma dla mo hapulomatapo dlowe alisisita mo-paiyo. Amasiyama hatlo Isip mo dla Yosepta aya patoto halomale dulu dla dlowe alisisita me-poposatilipo hutiyeyiyo.

☆ ⁵⁵ Epedeme daya pa:le kokota Isip mo dla pulati

[†] 41:51: Manase hi i ya: dulu kokoye mo-welima demama apopo. [‡] 41:52: Eplaim hi i ya: dulu kokoye yimlala isukuma demama apopo. ☆ 41:54: Taiya 7:11

opatapo daya teta:mama Pelo hala dla tame daya halomolowedeme daliyo. Epalati Pelota asiyama yia: watle epo atlaiyo, “Wua: Yosep hala dla tame daliya. Epame ya:ta atlamale yu e dolumaiya,” diyo. ☆

⁵⁶ Epapeleye daya pa:le kokota Isip mo patoye ma-halati asiyama Yoseptapo dlowe alisisi kokolumale aya patoto halomale kokolomaye dodokotimaiyo. Epalati Isip sota ya: hala dla puame dayaye mani mate halomha:haiyo. ⁵⁷ Epapedeme daya pa:le kokota ta:lamo pato dla pulati opatapo mo opi tle Isip mo dla Yosep hala dla mani mate daya halomala pumhalaiyo.

42

Yosep ya: bapadulota Isip mo dla daya hala tale

¹⁻² Daya pa:le kokotapo Keinan mo ma me-haiyo. Epalati Yosep ya: a Yokobtapo Isip mo dla dlowe alisisita ala me-elale kokoye dalepame ya: akimlala watle epo atlaiyo, “Wua: adipalati isikimi hohola:mha:ha:ma:? Na: Isip mo dla daya hutiyewo dle kokoye me-dale. Epedeme wua: tulume dayaye halomaiya. Poka:dena, dita daya dimi ha:ha:mama palliweye,” diyo. ☆

³ Epalati Yokob ya: akimlala 10tapo yu e dalepame Isip mo dla daya halomala tuluiyo. ⁴ Amasiyama Yokobtapo Yosep ya: ei Benyaminye ya: bapadulo mate taiya dloweye posolotamaiyo. Adipalati, api duka dla koko haletapo ya: dla woyamalala depame. ⁵ Epapedeme Keinan so opa opitapo Isip mo dla daya halomala tullati Yokob ya: akimlala mape daya halomolowedeme yia: mate tame Isip mo dla wowoyamaiyo.

⁶ Yia: edla tame woyapame daya halomolowedeme dokopala oplami Yosep hala dla tame ya: hete sitali isili dla

---

☆ 41:55: Yon 2:5 ☆ 42:1-2: Taiya 7:12

heoheodiyo. ⁷⁻⁸ Epapele dulu dla ya: bapadulo iwolotapo Yosepye woloma pomalanatilalo wekiyo. Amasiyama Yosep ya: tlope ya: bapadulo iwoloye me-malanatiyo. Amasiyama epapele tlope ya:tapo yia: watle ya: kokoye pobotomastlalo wekemama yia: watle yu itiyamale mate epo atlaiyo, “Wua: apa sota:?” diyo.

Epalati asiyama yia:ta epo atlaiyo, “Dia:ye Keinan sopo. Di daya pa:lati hema daya halomolowedeme pumula,” diyo.

⁹ Epapele dulu dla Yoseptapo sokomoko mo-powataliya dla milamalo natimama ya: bapadulotapo ya: dla heoheo-duwa koko malapame yia: watle epo atlaiyo, “Wua: Isip moye isikimi wota: siyamalalo so opapo. Epedeme wua: di mota itiyamale pa:po ela kokoye isikimi kolemnatila pumulo?” diyo. ☆

¹⁰⁻¹¹ Amasiyama yia:tapo asiyama epo atlaiyo, “Hao, dokopala oplami, di powota: tlalo so opa. Dia:ye isikimi wa: hala dla daya halomala pua. Epame di mape isikimi oplami hatlope ya: akimlalata pumula,” diyo.

¹² Epalati Yoseptapo asiyama yia: watle epo atlaiyo, “Hao, wua: isikimi na: dla mala-atlapo. Adipalati, wua: isikimi di mota itiyamale pa:po ela kokoye wota: natila pumulana,” diyo.

¹³ Amasiyama yia:tapo ya: watle epo atlaiyo, “Hao, di koko edla popuwana. Adipalati, dia:ye isikimi oplami hatlo ya: akimlalapo. Di atapo akimlala 12 hatitimuwa. Epapele tlope di 10 sotapo hema pumulalepo. Epalati di ei, alo ikadepe hamaleye di a mate Keinan mo medla saliyome pumula. Amasiyama di ei yemala hale tlo mo-pouwa,” diyo.

¹⁴ Amasiyama Yoseptapo yia: watle epo atlaiyo, “Medla gudiya! Adipalati, na:ta ka:yapa wua: watle

---

☆ 42:9: Yen 37:5-10

ma-atlalepo, wua:ye mo hema isikimi wota: pumulalepo. ¹⁵⁻¹⁶ Amasiyama na: wua:ta atlama kokoye ikadepeta:e depame, wua: ei yemala natilowe solotama. Epapedeme wua: dulu dla haletapo ma ilamtame wua: ei yemala sempuaiya. Amasiyama opi wua:ye na:tapo amtuwale aya dulu dla ka:ka:timolowepo. Epapele dulu dla wua:tapo wua: ei yemala posempulalo wekelepiye, wua: ikadepe mo hema wota: pumulale sota ammama apelepe,” diyo. ¹⁷ Epame Yoseptapo yia:ta hapulomaye amtuwale aya dulu dla alila dapahatlope ha:ha:lepo depame ka:ka:timaiyo.

¹⁸ Alila dapahatlope mogudlati Yoseptapo yia: watile epo atlaiyo, “Na:ye God yu dla heodlalo oplamipo. Epedeme wua: na:ta atlanti koko eye halepiye, eta wua:ye po-potimolowa me-ha:ha:lepe. ¹⁹⁻²⁰ Wua: dulu dla oplami hale tlo amtuwale aya dla ka:stlowepo. Amasiyama opi wua: tlope daya halopame ma ilame wua: a hala dla tamalaiya. Amasiyama wua: ei yemalaye na: watle seme puaiya. Epele dulu dla wua:tapo ikadepe ya:ye seme pulupiye, na: eta wua:ta atlamale kokoye ikadepe tepo dlowepo. Epalati na:tapo wua:ye popotimolowa,” diyo. Epalati Yosep ya: bapadulotapo yu e dalepame yu hale potatlalo me-ka:pi diyo.

²¹ Epame yia:tapo yia: dulu dla yia:skamu yu hamyemama epo atlamyaiyo, “Ditapo mo-powataliya me-di ei dla batalimale koko hauwa tle asiyama di watle wotiyalle koko itapo woyamapo. Adipalati, ditapo di eiye munamu dulu dla hamastlati ya:tapo gadle yilo dia: dla otele himmama sisilamalati dita ya:ye pogadena,” demyaiyo. ²² Epame Lubenta epo atlaiyo, “Na:tapo wua: watle atlemama, ya: dla wotiyalle hamimiya duwapo. Amasiyama wua:tapo na: yu podallalo ya: dla wotiyalle me-hamiwapo. Epapele koko tle ya: omali asiyama dla ma dita wotiyalle

hapo,” diyo. ☆

²³ Epele dulu dla Yoseptapo ya: bapadulota atlamyale koko hapulomaye me-dalepo halaiyo. Amasiyama ya: bapadulota malamaleye semte yia: yuye ya: podallalo wekemapo diyo. Adipalati, Yoseptapo ya: bapadulo mate yukamhalemama isikimi Isip so yu mate yukamhallati asiyama oplami haletapo yia: watle ma Hibulu yu mate ilaha demhalaiyo. ²⁴ Epeleye Yoseptapo ya: bapadulota epo yu hamyela dalepame helestame tumama amaiyo. Epame ma helestame halemama ya: bapadulo dulu dla Simiyon tlo hamame do keketipoliyepo amtuwale aya dulu dla ka:staiya, diyo.

Yosep ya: bapadulota ma ilame Keinan mo dla tale

²⁵ Epame Yosepta ya: bapadulo koko dla ma ya: oko so watle epo atlaiyo, “Dayaye yia: yekalo dla atilipame yia: mani mape ma ilame yia: yekalo dulu medla hatiya. Epame yia:ta duka dla tamalemama daya dlomtlowe ma halopiya,” diyo. ²⁶ Epapalati Yosep ya: bapadulotapo yekalo daya atilimaleye donki aliya di dla kolupame ma Keinan mo dla ilame tamalaiyo.

²⁷ Yia: tame duka dla hutiyelowedeme popa:mama yia: bapa haletapo ya: donki aliya daya iliwedeme ya: yekalo daya atiliye towastame natilati ya:ta daya halë maniye ma ilame ya: yekalo dulu dla hamatili halla natiyo.

²⁸ Epalati natipame sikemte yielepo yia: watle epo atlaiyo, “Na:ta daya halë maniye ma ilame yekalo dulu dla hamatili halema,” diyo. Amasiyama yia:tapo yu i dalepo yiyelepame dupa yulumale mate epo atlamyaiyo, “God adipalati di watle koko ipapele hama:?” demyaiyo.

²⁹ Yia: Keinan mo dla tame woyapame yia: dla wowoyamuwa koko hapulomaye yia: a watle atlamaiyo. ³⁰ Epame

---

☆ 42:22: Yen 37:21-22

matle ya: watle epo atlaiyo, “Isip mo dokopala oplamitapo dia: dla sikemte mukolli yu atlemama dia:ye wota: pumulale so duwa. ³¹ Amasiyama epalati ditapo asiyama ya: watle epo atluwa, ‘Dia:ye ikadepe wota: popuwana. ³² Epame dia:ye oplami hatlo ya: akimlalapo duwa. Epapele dulu dla di ei hale tlo mo-polati asiyama di ei mosukulu hallalo tlo mo medla di a mate me-halema,’ duwa. ³³ Epalati Isip dokopala oplamitapo di watle ipo atluwa, ‘Wua: dulu dla wua: bapa hale tlo medla pomelepo daya halopo ma ilame tame wua: a hala dla tamalaiya,’ duwa. ³⁴ ‘Amasiyama wua: ei yemala tlo hema sempuaiya. Wua:tapo wua: ei yemalaye na: hala dla sempulati natilipiye, na: eta wua: yu dla mikadepe demama wua:ye powota: pumulale so dlowepo,’ duwa. ‘Epalati na:tapo wua: bapa Simiyonye amtuwale aya tle hamame woyamalati wua:tapo daya me-haloma demha:ha:lepe,’ duwa.”

³⁵ Epame yia: a watle yu epo atlepo ha:ha:mama yia: yekalo daya atilimaleye gowalagowala depo natitepo, yia: yekalo dulu dla yia:ta daya halomale maniye ma i-ilapo yekalo dulu dla hatili halla natiyo. Epalati yia:tapo yia: a mate yia: manita ma yia: yekalo dulu dla me-hutiyela natipame yiyelepo sikemte wowota:iyo. ³⁶ Amasiyama yia: a Yokobtapo koko e natipame yia: watle epo atlaiyo, “Wua: na:tapo na: akimlala hapulomaye me-pokadlepo depame ipapele kokoye halomtamalema:? Adipalati, Yosepye mo-haoduwapo. Epame Simiyon ma mo-haodlepo. Epame wua: matle Benyamin iye hamame tlowedeme apopa? Upiyele kokota na: dla mo-woyamapo,” diyo.

³⁷ Epalati asiyama Lubentapo epo atlaiyo, “Na:tapo Benyaminye Isip mo dla seme tapame ya:ye ma ilame woloma sempuluwepo. Amasiyama wa: na:ta Benyaminye posempulalo wekelati natipame asiyama na: akimlala dapiyamteye wa:ta potimelepe,” diyo.

³⁸ Amasiyama Yokobtapo asiyama epo atlaiyo, “Hao, na: maseyemala Benyamintapo wua: mate Isip mo dla potlowa. Adipalati, ya: bapa Yosep mo-polati yia: wai Leisol ya: akimlala dulu dla ma hatlo ya:ta halapo. Epedeme ya:ta Isip mo dla tamama koko haleta ya: dla woyamelepiye, dupa kolle kokotapo na: dla sikemte pasatamama na:ye polope,” diyo.

43

Yosep ya: bapadulota ma ilame Isip mo dla tale

¹ Daya pa:le kokota ala Keinan mo dla me-ellati Yokobtapo ya: akimlala mate yia:ta Isip mo tle daya halopo pualeye dlomha:ha:mama mosukulu pokadiyo. ² Epalati Yokobtapo ya: akimlala watle epo atlaiyo, “Ma ilame tame Isip mo dla daya opiye halomaiye,” diyo.

³⁻⁵ Amasiyama Yudatapo ya: watle epo atlaiyo, “Di edla tamalemama Benyamin dimi tloweye poka:dena. Adipalati, dokopala oplamita di watle ipo atluwa, ‘Wua: ma hema ilampumulumama Benyamin posempulalo wekelepiye, wua: matle na:ta hala dla puame daya pahalomolowa,’ duwa. Epedeme di Isip mo dla ma ilame tamalemama Benyamin mate semtlowe ka:pi,” diyo.

⁶ Epalati Yokobta asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Wua: adipalati upiyele na: watle hamimama wua: ei yemala me-halema dle koko ya: watle atluwa?” diyo.

⁷ Amasiyama ya: akimlalatapo ya: watle epo atlaiyo, “Dokopala oplamitapo di watle di kokoye sikemte dlalem-tumama wua: a totoyemala ma me-halema:, epame wua: ei ma me-halema: demtuwa. Di epalati ya: yu asiyama dla di koko hapulomaye ya: dla atlamuwa. Epapele dulu dla ma ya:ta atlemama wua: ei ma me-sempumulaiye dla dalepame sikemte yiyeluwa,” diyo.

⁸ Epame Yudatapo ya: a watle epo atlaiyo, “Ka:dena, wa: Benyaminye na: mate ta dene, etapo dita ma hapele tame Isip mo dla daya halopame ma ilame pulupe. Amasiyama dita pe-epapalalo wekelepiye, dita hapulomaye daya yilo pallipe. ⁹ Na: ikadepe koko wa: watle atlema, na:tapo ya:ye ma ilame wa: hala dla sempuluwepo. Amasiyama na:tapo wa: hala dla posempulalo wekelepiye, e na: batalimalepo, monolo asiyama halowepo. ¹⁰ Amasiyama epele dulu dla di alilaye dosomha:ha:po. Adipalati, wa:ta Benyaminye dia: mate potane desema. Wa:tapo dia:ye ka:yapa ma-hapele taiya dematiye, di etapo mo edla tepo pua dleye ma dapiyamte depo ha:ha:lemla.”

¹¹ Epalati yia: atapo yia: watle epo atlaiyo, “Epa-pelepiye mope, Benyaminye me-semtaiya. Amasiyama wua: tamalemama dokopala oplami dla namkale dle alisisi ipapeleye halopo tamalaiya. Ullu ka:depo pamalalo dakopala mate, epame topsiyo mate, epo isole ta mate epo bolipi ta mate halopo telepe. ¹² Epame wua: yekalo dulu dla mani hutiyeuwaye ma ilame tame dokopala oplami watle halopiye. Pona:malamana, oplami haleta yeliyele koko tle wua: yekalo dulu dla mani hatiwayo. Epame ma mani opi wua:ta halopo taye eta daya amko halomaiye. ¹³ Epammama Benyamin ma seme ma-tamalaiya. ¹⁴ Epapedeme na: God dla inoma sumale yu himma, ya:tapo dokopala oplami dla sadle hamilati Benyamin mate epo Simiyon mateye ma ilame wua: mate pumullupo depame. Amasiyama Godtapo yia:ye paliya dlepiye, eta mepo palliwe ka:pi. Na: God yu dla heodlowepo,” diyo.

¹⁵ Epalati Yokob ya: akimlatatapo namkale dle alisisi mate epo mani mate halopame Benyamin seme Isip mo dla Yosep hala dla ma hapele tamalaiyo. ¹⁶ Yia: Isip mo dla tame Yosep hala dla woyamalati Yoseptapo Benyamin natipame ya: oko oplami watle epo atlaiyo,

“Opa iwolotapo wata alila dla na: mate daya delepe. Epedeme yia:ye na: aya dla eleme hetame aliya halo yumpo di daya ha:ne,” diyo.

¹⁷ Epalati Yosep ya: oko oplamitapo Yosepta atlale koko dolumama yia:ye elemhetaiyo. ¹⁸ Amasiyama yia:ye epo elemtamallati yia: sikemte wowota:le mate epo atlamtamalaiyo, “Ka:yapa di duli dulu dla mani ma i-ilapo hatiwa koko tle ya:tapo dia:ye hema hohopo tapo. Epame ya:tapo di donki aliyaye ma ya:ta elepame dia:ye hohopo asiyama pa:le oko dla hatitimalala,” demtamalaiyo.

¹⁹ Epapeleye yia: Yosep aya dla tame woyapame ya: oko oplami watle epo atlaiyo, ²⁰⁻²² “Ditapo amka:yapa daya halomala puwa oloma edla di daya halopo tame duka dla hutiyelowedeme popa:mama natilati dita daya halomuwa maniye ma ilame di yekalo dulu dla hatili halla natiwa. Amasiyama di podimalamana, oplami antapo mani eye ma ilame di yekalo dla hatiwo. Epedeme di mani eye ma ilame wa: watle hamilowedeme hampumama dita daya amko halowe mani mate me-halopo pua,” diyo.

²³ Amasiyama Yosep ya: oko oplamitapo asiyama yia: watle epo atlaiyo, “Ase sikemte momalamama wowota:miya. Adipalati, wua: mate epo wua: a mate wua: Godtapo wua: maniye ma ilame wua: yekalo dulu dla hatitimuwayo. Ame adipalati, di mani wua:ta halopiwaye ma-halomuwapo,” diyo. Epame ya: yu i atlepo gudepo halemama Simiyonye yia: watle hamame matiyo.

²⁴ Epapeleye Yosep ya: oko oplamitapo yia:ye aya dulu dla elemhetame yia: hete howahalomolowe yú tipo hamipame ma yia: donki aliya daya ilimaiyo. ²⁵ Epame yia: watle atlemama, “wua: na: dokopala oplami mate tamila:la daya delepe,” dlati dalepame yia:tapo Yosep watle namkale dle alisisi hamiloweye ma-dinapopo popa:iyo.

²⁶ Epeleye Yosepta mo-pulati natipame yia:tapo namkale dle alisisiye halopo tuwame ya: hete sitali dla heoheodepo popa:iyo. ²⁷ Epalati Yoseptapo yia: watle epo atlaiyo, “Wua: a totoyemala ala me-ka:depo halema:?” diyo.

²⁸ Epalati asiyama yia:tapo ya: watle epo atlaiyo, “Di a totoyemalaye me-ka:pi halema,” depame Yosep hete isili dla mamisika: heoheodiyo.

²⁹ Epame Yoseptapo Benyamin natipame yia: watle epo atlaiyo, “Iye wua: ei yemala ikadepe ipa?” diyo. Epo halemama Benyamin watle atlemama, “Na: maseyemala, Godtapo wa: mate hallepe,” diyo. ³⁰ Amasiyama Yoseptapo Benyamin sikemte malamama ya:ta ellalo dulu dla tuwame amaiyo. ³¹ Epame amale kaiyoye hiyolepame ma haliyamale dla ulamatiyo. Epame ya:ta dupa kolle kokoye me-hamame sela:mama ya: oko so watle daya halopo matiya diyo.

³² Epapeleye yia: daya dlowedeme popa:mama Yosep meyelo polaiyo. Epame ya: bapadulo ma miyelo popa:iyo. Epalati Isip so Yosep mate daya dlalo so mape miyelo popa:iyo. Adipalati, Isip sotapo yia: aiyalma dolumama Hibulu so mate yimkata daya podesemdiyo. ³³ Amasiyama yia: ala daya dlowedeme popa:mama Yoseptapo ya: bapaduloye woloma ipila:mama ya: bapa Luben tle kotiyapo ipila:mtame ya: ei Benyamin dla tame gudiyo. Amasiyama Yosep ya: bapadulotapo koko i natipame sikemte yiyeliyo. ³⁴ Epame Yoseptapo ya: oko so watle epo atlaiyo, “Wua:ta opa iwolo daya ilimama Benyamin tlo sikemte iye,” diyo. Epalati Yosep ya: bapadulotapo sisiyele mate daya pato deiyo.

44

Yosep ya: isilakoye Benyamin yekalo dulu dla hamatili

¹ Epapele dulu dla ya: bapadulota daya ma-dempopa:po gudlati Yoseptapo tuwame ya: oko oplami watle epo atlaiyo, “Wa: opa iwolo dayaye yia: yekalo dla atilimama sikemte poposatilimane. Epame yia: mani mape i-ilapo hatine. ² Epame yia: ei yekalo dulu dla na: silba isilako mape medla hamatine,” diyo. Epalati ya: oko oplamitapo Yosepta atlamale koko hapulomaye halomaiyo.

³ Epame utulala ikadepe ya: bapadulotapo yia: yekalo daya atilimaleye yia: donki aliya dla kolupame matamalaiyo. ⁴⁻⁵ Epapeleye yia: ala mo saliyome mateka:pi tiyama dla me-tamha:ha:lati Yoseptapo ya: oko oplami watle atlemama, “Wa: opa ala tamalale so alotle dodolomtame yia: watle ipo atlane, ‘Na: dokopala oplamitapo wua: dla ka:dle koko halepo. Epapele tlope wua: adipalati batalimale koko hamama ya:ta yú dlalo isilakoye uhampuo? Isilako etle na: dokopala oplamitapo itapu dla wowoyamolowe kokoye atlamdepo,’ dene,” diyo.

⁶ Epalati Yosep ya: oko oplamitapo ma-hapele yia: ko tle dodolomtame yia: umpame Yosepta ya: watle atlale kokoye ma yia: watle atlaiyo. ⁷ Amasiyama yia:ta yu i dalepame ya: watle epo atlaiyo, “Di adipammama koko ipapele hapa:? Epapedeme di ikadepe koko wa: watle atlema, di alisisi hale upohana. ⁸ Epapedeme dita amka:yapa daya halomala puwa oloma edla di daya halopo tame Keinan mo dla natilati dita daya halomuwa maniye ma ilame di yekalo dulu dla hatili haluwa. Epalati mani eye ma i-ilapo wa: watle halopo pumuluwapo. Epapedeme di adipammama wa: dokopala oplami tle alisisi hale dita uhapa:? ⁹ Epapedeme wa: di yekalo totowatipame yekalo dulu tlamtane. Epapele dulu dla wa: oplami ana yekalo dulu dla isilako e ellepiye, wa: oplami etlo polowe dla himilipe. Epalati dita hapulomatapo wa: dokopala oplami dla asiyama pa:le oko halalo so depo ha:ha:lowepo,” diyo.

¹⁰ Epapalati asiyama Yosep ya: oko oplamitapo epo atlaiyo, “Me-ka:pi, epapele tope isikimi isilako halalo oplami tope asiyama pa:le oko halalo hallepe. Amasiyama wua:ta hapulomaye ma-tamalaiya dlowepo,” diyo.

¹¹⁻¹² Epalati yia:tapo yia: yekalo daya atilimaleye ipila:lali Yosep ya: oko oplamitapo yekalo dulu tlamtamama yia: bapa pato Luben yekalo tle kotiyapame totamtame yia: ei yemala Benyamin yekalo dulu edla isilako ella natiyo. ¹³ Epalati ya: bapadulotapo koko i natipame sikemte dupa kolle pato himmama yia: tluka tallatalladlaimaiyo. Epame yia: yekaloye ma donki aliya dla ipila:pame ma ilame Yosep hala dla tamalaiyo.

¹⁴ Epapeleye yia: Yosep aya dla tame Yosep natipame ya: hete sitali isili dla heoheodiyo. ¹⁵ Epalati Yosepta yia: watle epo atlaiyo, “Wua: apa koko halowedeme na: isilako uhamo tao? Wua: powua:malamata:, oplami na: ipapeletapo inoma nalatimale tle opata hemele koko halomalalo tlamoloweyo?” diyo.

¹⁶ Amasiyama Yudatapo ya: watle epo atlaiyo, “Dia: dla yu hale atlowe pa:ma. Adipalati, Godtapo dita batalimale koko halomuwa dla asiyama hamimama apeyo. Epapedeme hatlo di ei yemala Benyamintapo asiyama pa:le oko halalo pohallowa. Amasiyama dita yimkatatapo asiyama pa:le oko halomha:ha:lowepo,” diyo.

¹⁷ Amasiyama epalati Yosepta asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Hao, na: pe-epapolowa. Isikimi na: isilako uhale oplami tope na:tapo na: asiyama pa:le oko dla pamolowepo. Amasiyama wua:ta hapulomaye wua: a hala Keinan mo dla ma-tamalaiya,” diyo.

¹⁸ Epalati Yudatapo itapu dla tame halemama Yosep watle epo atlaiyo, “Dokopala oplami, na:malamana, wa:ye Pelota itiyamale hamhala epapeleye hamhalapo.

Amasiyama na:ye wa: mila:pi tle koko pa:le oplami. Epapele tope na: solotama, wa: mate woloma kulume yukamolowedeme. ¹⁹ Epedeme dita ka:yapa daya halomala pulati wa:ta di watle ipo atluwapo, 'Wua: a waleta:? Epame wua: ei yemala waleta:?' duwapo. ²⁰ Epalati dita wa: watle atlemama, yao, dia: a mate epo di ei yemala Benyamin, di ata mo-totoyemala halemama himili ma me-halema, duwapo. Epedeme na: a ya:llu hale Leisol ya: akimlala dapiyamte dulu dla hatlo Benyamin tlo halapo. Adipalati, ya: bapaye mo-pouwapo. Epapele koko tle ya: atapo ya:ye sikemte malamale pato elemde.

²¹ Epame wa:ta atlemama wua: ei yemalaye sempuaiye, na: natilowama duwapo. ²² Epapalati ditapo wa: watle ipo atluwapo, 'Maseyemala etapo ya: a saliyomtlowe poya:malamana. Ya:tapo ya: a saliyome telepiye, ya: ata isikimi mo-polope,' duwapo. ²³ Amasiyama wa:tapo di watle epo atluwapo, 'Wua:ta wua: ei yemala posempulalo wekelepiye, wua: matle puame na: mila:pi ponatilowa,' duwapo. ²⁴ Epalati ditapo ma ilame Keinan mo dla tame di a watle koko hapuloma wa:ta atlamuwa kokoye ya: watle atlamuwapo.

²⁵ Epapalati di ata atlemama, 'ma ilame tame Isip mo dla daya opi halomaiya,' duwapo. ²⁶ Epalati asiyama ditapo ya: watle epo atluwapo, 'di dia: ei yemalaye posemtlalo wekelepiye, di ma dokopala oplami ponatila tlowa,' duwapo. ²⁷ Amasiyama di atapo di watle epo atluwa, 'mo-wua:malamana, na: a:ya Leisoltapo akimlala dapiyamte hatitimuwapo. ²⁸ Dulu edla haleye moko esemalata yumme douwayo, epalati hatlo tlo me-halapo. ²⁹ Epapedeme wua:tapo Benyamin ma seme tamama duka dla koko haletapo ya: dla woyamelepiye, na:tapo dupa kolle pato natimama me-polope,' duwapo."

³⁰ Epame Yudatapo ma Yosep watle epo atlaiyo,

“Epedeme na:ye na: ei yemala dimi Keinan mo dla ilame potlowa. Adipalati, di atapo yami Benyamin tlope sikemte malamale pato elapo. Epapele dulu dla dita ma ilame tamalemama Benyaminta dia: mate populalo wekelati natipame ya:ye polope. ³¹ Epapedeme di batalimaletapo ya:ye pomama apelepe. ³² Epame na: matle na: a watle ipo atluwa, ‘na:tapo Benyamin wa: hala dla ma ilame posempulalo wekelepiye, e na: batalimalepo, monolo asiyama halowepo,’ duwapo. ³³ Epedeme ka:dena, na:tapo na: ei Benyamin mo dla halemama asiyama pa:le oko halowama. Epalati asiyama wa:ta Benyamin tlo ya: a hala dla ilamtane dene. ³⁴ Adipalati, na: Benyaminta na: mate potlalo wekelepiye, na: adipo na: a hala dla tapa:? Epedeme na: dupa kolle ipapeleye na: a hala dla hamtlowe posolotamasema,” diyo.

45

Yoseptapo ya:skamu ya: kokoye ya: bapadulo dla botomastale

¹ Epapele dulu dla Yoseptapo Yudata atlamale yu dalepame ya:skamu ya:ta dupa kolle koko hamoloweye po-ala:iyo. Epame ya:ta ya: oko so hapulomaye aseka alikili a:ma taiya depame meyelo ya: bapadulo mate halemama sikemte amaiyo. ☆ ² Epapele dulu dla Yoseptapo sikemte di dla amalati ya: oko sotapo dalepame ma tame Pelo atlaiyo.

³ Epame Yoseptapo ya: bapadulo watle epo atlaiyo, “Na:ye Yoseppo! Na: a me-halema:?” diyo. Amasiyama ya: bapadulotapo Yosepta yia: watle epo atla dalepame sikemte wowota:iyo.

☆ 45:1: Taiya 7:13

⁴ Epame Yosepta yia: watle epo atlaiyo, “Na: mateka:pi dla kulume pumulaiya,” diyo. Epalati yia:tapo mo-kulume pumullati mamsika: yia: watle epo atlaiyo, “Na:ye ikadepe wua: ei Yoseppo! Na:ye wua:tapo Ismael so dla asiyama mate hamame ilati yia:tapo na:ye Isip mo hema hamame puwapo. ⁵ Epapedeme wua:ta na: dla ipapele koko hauwa dla ase sikemte dupa kolle hatitimama wua: dulu dla alli momalamiya. Adipalati, Godtapo na:ye hema puane duwapo, na:tapo opa hapulomata daya pa:le koko dulu dla ha:ha:lati yia: pasakalo gadlepo depame. ⁶ Epedeme daya pa:le kokota elemama sokomoko dapiyamte mo-pololepo. Epame ditapo daya pa:le koko dulu dla ha:ha:lowe sokomoko ala itapu a:ma do supulastale me-hutiyepo. Dulu edla dlowe alisisita pomatlowa. ⁷ Amasiyama Godtapo na:ye momolo itapu hema tane duwapo, na:tapo wua: mate epo wua: yimlala mate wua: pasakalo gadlepo depame.

⁸ Epapedeme yao, ikadepe, wua:tapo na:ye hema potane dena, amasiyama God meyelo na:ye momolo hema tane duwapo. Epame ya:tapo Pelota itiyamale hapulomaye na: dla hapiwapo. Epalati na:tapo Isip mo patoye dokopala depo omhalapo. ⁹ Epedeme wua: ma hapele na: a hala dla tame na:ta wua: watle atlamale kokoye ma ya: watle atlemama ‘wa: maseyemala Yosep dla Godtapo Isip mo pato omhallowe itiyamaleye hamiyo. Epapedeme wa: ma hapele ya: hala dla pulupo duwa,’ delepe. ☆ 10-11 Epalati wua:tapo wua: yimlala mate epame wua: mamadulo mate epame wua: aliya mate puame Isip mo dulu dla Gosen mo dla ha:ha:lepe. Epedeme wua:tapo na: mateka:pi hema ha:ha:lati na:tapo wua:ye woloma omhallowepo. Adipalati, daya pa:le kokota ellowe sokomoko do supulastale me-a:ma hutiyepo. Amasiyama wua:tapo hema

---

☆ 45:9: Taiya 7:14

populalo wekelepiye, wua: mate epo wua: yimlala mate-tapo daya dlowe pa:mama pallipe,” diyo.

¹² Epame Yoseptapo mamisika: yia: watle epo at-laiyo, “Wua: watapo wua:skamu me-malanatipo, na:ye ikadepe wua: ei Yoseppo. Epame Benyamin wa: mape na:ye me-malanatipo, na:ye ikadepe wa: bapa Yoseppo.

¹³ Epapedeme wua: tame na: a watle na:ta Isip mo hema dokopala depo itiyamale hapo hala kokoye atlaiye. Epame wua:ta hema tlama koko hapuloma mape tame ya: watle atlepame ya:ye hema ma hapele sempuaiya,” diyo.

¹⁴ Epapeleye Yoseptapo yu i atlemhalepo gudepame Benyamin hamame poposila:lepo amaiyo. Epalati Benyamin mape asiyama ya:ye hamame amaiyo. ¹⁵ Epame matle ya: bapadulo hapuloma hohopo poposila:lepame amhalaiyo. Epame alotle yia:tapo yimkata esempopa:iyo.

¹⁶ Epapele dulu dla Pelo mate epo ya: oko so mateta Yosep ya: bapadulota puale koko dalepame sikemte sisiyeiyo. ¹⁷⁻¹⁸ Epammama Pelotapo Yosep watle epo atlaiyo, “Wa: bapadulo atlamane, yia:tapo yia: dayaye donki aliya dla kolupame yia: a mate epo yia: wola: mate epo yia: yimlala mate elemala telepo depame. Epalati na:tapo Isip mo hema yia:ta ha:ha:lowe ta:la ka:dleye hamilowepo. Epalati yia:tapo edla ha:ha:mama dlowe alisisi pasatale dulu dla ha:ha:lepe. ¹⁹⁻²⁰ Amasiyama yia: tamalemama na: aliya koa opi elemtamellemo, yia:tapo ma ilame pumulumama yia: wola: mate yia: yimlala mate epo yia: a mate elempumulluweye. Epele dulu dla yia: pumulumama yia: alisisi medla pomeleme pumullupo. Adipalati, yia:ta hema pumullati na:tapo yia: watle ta:la ka:dle mate epo alisisi ka:ka:dle mate halopiliwepo,” diyo.

²¹ Epapeleye Yoseptapo Pelota atlamale yu dolumama ya: bapadulo watle aliya koa mate epo yia:ta duka dla

tamama daya dlowe mate halopiyo. ²² Epame ya: bapadulo dla tluka amko didiyelowe halopiyo. Amasiyama Benyamin tlo tluka didiyelowe do supulastale mate epo 300 elo mani mate halopiyo. ²³ Epame ya: a watle namkale dle hamimama donki aliya 10 dla Isip mo dla alisisi ka:ka:dle hutyeleye kolupame hamiyo. Epame donki aliya molala 10 dla daya kolupo hamiyo, ya: atapo Isip mo dla pumama daya dempulupo depame. ²⁴ Epapeleye ya: bapadulota ma-tlati yia: watle epo atlaiyo, “Wua: duka dla tamalemama woloma tamalaiye, ase sikemte momalam-tamalemiyo,” diyo.

²⁵ Epapedeme yia: Isip mo saliyome tame yia: ata hala Keinan mo dla tame woyamaiyo. ²⁶ Epame ya: watle epo atlaiyo, “A, Yosepye ala me-halema! Ya:ye popolalo wekena! Ya:ye Isip mo dla dokopala oplami halapo,” diyo. Amasiyama yia: a Yokobtapo yu i dalepame sikemte yielemama pomikadepe dlalo wekiyo. ²⁷ Amasiyama ya:tapo Yosepta atlamale koko hapuloma dalepame ma ya:ta aliya koa halopili dla natimama edla mikadepe diyo. ²⁸ Epame epo atlaiyo, “Na: watapo wua:ta atlama koko dla mikadepe dema. Adipalati, na: maseyemala Yosepye ala me-halemapo. Epedeme na: Isip mo dla tame ya: natipame edla polowepo,” diyo.

46

Yokobta Isip mo dla tale

¹ Epapeleye alila haletapo Yokobta ya: wola: mate epame yia: yimlala mate Isip mo dla ma-tamalaiyo. Yia: tamalemama Belseba mo dla woyapame Yokobta ya: a Aisek ya: God hi di dla ta:demama aliya halo poyupame God watle hapiyo.

² Epalati utula:la oloma edla Godtapo milamalo tulume ya: watle epo atlaiyo, “Yokob, Yokob!” Epalati Yokobta asiyama epo atlaiyo, “Lod, na: ipo,” diyo.

³ Epalati Godtapo ya: watle epo atlaiyo, “Na:ye wa: a Aisek ya: Godpo. Epedeme wa: Isip mo dla tloweye powota:lowa. Adipalati, edla na:tapo wa: mamadulo pasatepo mellowepo. ⁴ Epedeme wa:ta Isip mo dla tame hallepiye, na:tapo wa:ye woloma omhallowepo. Epame alotle na:tapo wa: mamaduloye Isip mo tle Keinan mo hema eleme puluwepo. Epame wa:ta polowedeme ellati Yoseptapo wa: gadlalo hallepe,” diyo.

⁵⁻⁷ Epame yia: utulalati ma-tamalemama Yokob ya: akimlalatapo yia: a mate epo yia: wola: mate epame yia: yimlala mateye Pelota aliya koa hapili di dla ipila:po tamalaiyo. Yia: tamalemama yia: halo mate epo yia: alisisi Keinan dla halomale hapuloma mate me-halopo Isip mo dla tamalaiyo.☆

⁸ Epapele dulu dla Yokob ya: akimlala, Isael so iwolotapo yia: a Yokob mate yimkata Isip mo dla tamalaiyo. Eye iwolopo, itapu hamale maseyemalaye Lubenpo. ⁹ Epame Lubenta hatitimale akimlalaye iwolopo, Hanok, epo Palu, epo Heslon, epame Kalmi.

¹⁰ Epame Luben ko tle himili maseyemala haleye Simiyonpo. Epalati Simiyonta hatitimale akimlalaye iwolopo, Yemuel, epo Yamin, epo Ohad, epo Yakin, epo Sohal, epo ma haleye Saul, Keinan a:yata himili.

¹¹ Epame Simiyon ko tle himili maseyemala haleye Libaipo. Epalati Libaita hatitimale akimlalaye iwolopo, Geson, epo Kohat, epame Melali.

¹² Epame Libai ko tle himili maseyemala haleye Yudapo. Epalati Yudata hatitimale akimlalaye iwolopo, El, epo Onan, epo Sala, epo Peles, epame Sela. Amasiyama El

---

☆ 46:5-7: Taiya 7:15

mate Onan mateye ala Isip mo dla populalo ha:ha:mama Keinan mo medla paliyo. Epele dulu dla Yuda yami hale Pelesta hatitimale akimlalaye Heslon mate epo Hamul matepo.

¹³ Epame Yuda ko tle himili maseyemala haleye Isakalpo. Epalati Isakalta hatitimale akimlalaye iwolopo, Tola, epo Puwa, epo Yasub, epo Simlon.

¹⁴ Epame Isakal ko tle himili maseyemala haleye Sebulunpo. Epalati Sebulunta hatitimale akimlalaye iwolopo, Seled, epo Elon, epo Yahelel.

¹⁵ Epapele dulu dla akimlala iwoloye Yokob ya:llu hale Liyapapo Padan Alam mo dla ha:ha:mama hatitimalepo. Epele dulu dla ya: amseyemala hatlo tlo himiyo, ya: hiye Daina. Epedeme Liya yimlala mate epo ya: awadulo mate hatlo godepo sesa:lati 33 umaiyo.

¹⁶ Epame Yokob ya:llu hale Silpata ka:yapa hamale maseyemalaye Gadpo. Epalati Gadta hatitimale akimlalaye iwolopo, Sepon, epo Hagi, epo Suni, epo Esbon, epo Eli, epo Alodi, epo Aleli.

¹⁷ Epame Gad ko tle himili maseyemala haleye Aselpo. Epalati Aselta hatitimale akimlalaye iwolopo, Imna, epo Isba, epo Isbi, epo Beliya. Epame yia:otumala hatloye Selapo. Amasiyama Beliya ya: akimlalaye Hebel mate epo Malkiel matepo.

¹⁸ Epapele dulu dla akimlala iwoloye Yokob ya:llu hale Silpata hatitimalepo. Epedeme ya: akimlala iwolo mate epo ya: awadulo mate hatlo godepo sesa:lati 16 umaiyo. Amasiyama Silpa iye Labanta yoti Liya watle hamame ili oko a:yapo.

¹⁹ Epame ma Yokob ya:llu hale Leisolta hatitimale akimlalaye Yosep mate epo Benyamin matepo.

²⁰ Epapeleye Yoseptapo Heliyopolis mo dla alinepi poyupo god dla hamilalo oplami Potipela yoti Asenat

haiyo. Epame akimlala dapiyamte hatitimaiyo, yia: hiye Manase mate epo Eplaim matepo. ☆

²¹ Epame Benyaminta hatitimale akimlalaye iwolopo, Bela, epo Bekel, epo Asbel, epo Gela, epo Naman, epo Ehi, epo Los, epo Mupim, epo Hupim, epo Alad.

²² Epapedeme Leisolta hatitimale akimlala mate epo ya: awadulo mate hatlo godepo sesa:lati 14 umaiyo.

²³ Epame Yokob ya:llu hale Bilhata ka:yapa hamale maseyemalaye Danpo. Epalati Dan yamiye Husimpo

²⁴ Epame Dan ko tle himili maseyemala haleye Nap-talipo. Epalati Naptalita hatitimale akimlalaye iwolopo, Yasiyel, epo Guni, epo Yesel, epo Silem.

²⁵ Epapele dulu dla akimlala iwoloye Yokob ya:llu hale Bilhata hatitimalepo. Epedeme ya: akimlala mate epo ya: awadulo mate hatlo godepo sesa:lati 7 umaiyo. Amasiyama Bilha iye Labanta yoti hale Leisol watle hamame ili oko a:yapo.

²⁶ Epapedeme Yokob ya: yimlala mate epo ya: m-madulo mate hatlo godepame Isip mo dla tlowedeme sesa:lati 66 umaiyo. Amasiyama yia:ta yia:skamu sesa:le oloma dla Yokob ya: momaduloye posesa:lalo wekiyo.

²⁷ Epame alotle Yokob yami hale Yosep mate epo ya: akimlala Isip mo dla hohomale mate ma hatlo godepo sesa:lati 70 umaiyo. ☆

Yokobta ya: akimlala mate Isip mo dla tame woyamale

²⁸ Epapele dulu dla Yokob ala Isip mo dla puluwedeme duka dla pumhalemama yami Yuda watle epo atlaiyo, “Wa: tatile tame Yosep atlane, ya: puame Gosen mo dla dia:ye umulupo,” diyo. ²⁹ Epalati Yudatapo tame Yosep atlati ya:tapo ya: aliya koa tle tame Gosen mo dla ya: a

umaiyo. Epame ya:tapo ya: a mila:pi natipame ya: a dla poposila:lepo hamame sikemte ammama kelliwe pa:iyo.

³⁰ Epalati ya: atapo Yosep watle epo atlaiyo, “Na: maseyemala, wa: ala me-halemapo! Epedeme na: wata oloma hema wa: mila:pi natipame polowe mleni,” diyo.

³¹ Epame Yoseptapo ya: a mate epo ya: bapadulo mate dla epo atlaiyo, “Na: tame Pelo watle atlemama wua:ye Keinan mo tle mo-puame ma Gosen mo dla popa:ma dlowama. ³² Epame ma ya: watle atlemama wua:ye aliya halo omha:ha:lalo so deme wua: aliya mate epo wua: alisisi hapuloma mate me-halopo pumulana dlowepo. ³³⁻³⁴ Epapedeme Pelotapo wua:ye sisilapame wua: watle atlemama, wua: apa oko halomha:ha:mdi? dlati, asiyama ya: watle atlemama, dia:ye di mamadulota mo-powataliya aliya omha:ha:lalo oko hampuwademe, di mape mepo aliya omha:ha:mde, diye. Adipalati, wua:tapo Pelo watle epo atellepiye, asiyama ya:tapo wua: watle atlemama Gosen mo medla ha:ha:iya dlepe. Ame adipalati, Isip soye aliya omha:ha:lalo so mate yimkata poha:ha:semde,” diyo.

47

Yokobta Gosen mo hapo halale

¹ Epapeleye Yosepta Pelo hala dla tame ya: watle epo atlaiyo, “Na: a mate epo na: bapadulo mate epo yia: aliya halo mate epame yia: alisisi hapuloma mate Keinan mo tle mo-puame Gosen mo dla popa:ma,” diyo.

²⁻³ Epalati Yosepta ya: bapadulo do supulastaleyeye Pelo hala dla elempulati Pelota yia: watle epo atlaiyo, “Wua: apa oko halomdi?” diyo.

Epalati asiyama yia:tapo ya: watle epo atlaiyo, “Dia:ye di mamadulotapo mo-powataliya aliya omha:ha:lalo ha:ha:deme, di mape aliya omha:ha:lalo ha:ha:ma.

⁴ Amasiyama di mo Keinan dla daya pa:le kokota elemama

di aliyata dlowe osamokolo ma hawa. Epalati natipame di hema ha:ha:la pumula. Epedeme ka:deta:, ditapo Gosen mo dla ha:ha:loweye?” diyo.

⁵ Epalati Pelotapo Yosep watle epo atlaiyo, “Watapo wa: a mate epo wa: bapadulo mate mo-pumulalepo. ⁶ Epedeme ka:dena, yia:tapo Isip mo dulu hema ha:ha:loweye. Epapedeme Gosen mo ka:dleye yia: watle hamine. Epame yia: dulu dla oplami hale aliya omhallowe sikemte malastale hallepiye, ya: ka:dena na: aliya halo mate omhalloweye,” diyo.

⁷ Epame Yoseptapo ma tame ya: a Yokobye Pelo hala dla sempulati ya:tapo Pelo dla namkale dle yu atlemama Godta wa: mate hallepe diyo. ⁸ Epalati Pelota asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Wa: sokomoko adisowata:?” diyo.

⁹ Epalati Yokobta asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Na:ye ta:lamo wotiyalle dulu dla halemama 130 sokomoko pololuwa. Amasiyama na: mamadulota ha:ha:le sokomokota na: sokomokoye tla:mtana,” diyo. ¹⁰ Ya: epo atlepo Pelo watle atlemama Godta wa: mate hallepe depame ma-taiyo.

¹¹ Epapedeme Yoseptapo Pelo yu dolumama ya: a mate epo ya: bapadulo mate dla ta:la ka:pi Lamses mo mateka:pi dla ellaloye yia: watle hamiyo. ¹² Epame yia: watle daya pasataleye alemdiyo.

Daya pa:le kokotapo mo pato halë

¹³ Epapeleye daya pa:le kokotapo mo pato hamama Isip mo mate epo Keinan mo mate dla dlowe alisisi emaletapo hapuloma paliyo. ¹⁴ Epalati opatapo Yosepta Isip mo dla aya dulu dla daya kokolumtaleye puame mani mate halomha:ha:iyo. Epapalati Yoseptapo maniye halopame ma Pelo ya: mani isilako dla kolumhalaiyo. ¹⁵ Amasiyama Isip sota yia: maniye daya

halomha:ha:mama mo-pokapokadlati Yosep hala dla tame ya: watle epo atlaiyo, “Di daya halomha:ha:mama di maniye mo-pokapokadema. Epedeme wa: di daya isikimi me-hapine. Adipalati, wa:ta pe-epapalalo wekelepiye, di pallipe,” diyo.

¹⁶ Epalati asiyama Yoseptapo yia: watle epo atlaiyo, “Wua: mani ma hawa hallepiye, isikimi asiyama wua: aliya haloye na: watle hohopo iya. Epalati na:tapo asiyama wua: watle daya halopimhallowepo,” diyo. ¹⁷ Epapedeme opatapo Yosep watle aliya halo hohopo pumula demha:ha:lali asiyama ya:tapo daya alema demhalaiyo. Yia:ta epammha:ha:mama yia: hos aliya mate epo yia: sipi aliya mate epame yia: gaut aliya mate epo yia: bulumkiyawa aliya mate epo yia: donki aliya mate Yosep watle hapimha:ha:mdiyo. Epammtamama sokomoko hatlo ma-hamastlati opata daya halomha:ha:mama yia: aliya halo hapuloma mo-pokapokadiyo.

¹⁸ Epalati yia: Yosep hala dla tame epo atlaiyo, “Ditapo wa: watle asiyama mate daya halomha:ha:mama di mani mate epame di aliya halo mate mo-pokapokadepo. Epapedeme di ma apa alisisi wa: dla halopimama asiyama daya halopa? Dia: dla di alisisi hapulomaye ma-hawa, isikimi di moto i mate epo di ta:la mate tlo me-hutiyeipo. ¹⁹ Epapedeme poka:dena, ditapo daya teta:le koko tle palimama di ta:laye isikimi koko pa:le batalipo hamastloweye. Epedeme wa:tapo daya mate epo dlowe alisisi emolowe ale mate di watle hapilati asiyama ditapo di moto mate epo di ta:la mate wa: watle hapilowepo. Epame ditapo Pelo dla asiyama pa:le oko hamha:ha:lali ya:tapo di ta:la omhallepe,” diyo.

²⁰ Epapele dulu dla daya pa:le kokotapo Isip moye sikemte batalipo hamastlati Isip so hapulomatapo daya yilo yia: ta:la hapulomaye Yosep watle halopimama

pokapokadiyo. Epalati Pelotapo yia: ta:la hapulomaye omhalaiyo. ²¹ Epame Yoseptapo Isip so hapulomaye Pelo dla asiyama pa:le oko halalo so diyo. ²² Amasiyama god dla alinepi poyupo hapilalo so tlo yia: ta:laye daya yilo Yosep watle pahalopilalo wekiyo. Adipalati, Pelotapo yia: oko asiyamaye hapimama daya mate halopimdiyo.

²³ Epame Yoseptapo opa watle epo atlaiyo, “Watapo wua: mate epo wua: ta:la mateye dokopala oplami Pelo tetepo. Epedeme na:tapo wua: watle dlowe alisisi emolowe aleye halopiliwepo. ²⁴ Epalati wua:tapo dlowe alisisiye empame ma-hauwallowe oloma dla pulati hauwalemama opi tlo Pelo watle halopi demha:ha:lepe. Epame muwolo haloma dulu edla opiye tlo demama asiyama opi tlo ale emolowe koluma demha:ha:lepe,” diyo.

²⁵ Epalati asiyama yia:tapo Yosep watle epo atlaiyo, “Wa:tapo di pasakaloye gaduwapo. Epapedeme ditapo dokopala oplami Pelo dla asiyama pa:le oko hamha:ha:mama ya: yu dla salladepo siyamolowepo,” diyo.

²⁶ Epalati Yoseptapo aiyalma himiyo, Isip sota dlowe alisisi emale hauwalemama kolumale do supulastale dulu dla kolumale hatlo tlo Pelo watle hami demha:ha:lepo depame. Epapedeme aiyalma himili iye wata oloma hema ala me-elapo. Amasiyama epapele dulu dla alinepi poyupo god dla halopilalo so yia: ta:la tlo Pelo dla pahalopilalo wekiyo.

Yokobta ya:ta polati ya: moto hamatilowe atlale

²⁷ Epedeme Isalael sotapo Gosen mo dla ha:ha:mama yimlala sikemte isukumama opata pasatamtaiyo.

²⁸⁻³⁰ Epapeleye Yokobtapo Isip mo dla tame halemama 17 sokomoko pololiyo. Epame ya:tapo ma 147 sokomoko

umulati polowetapo ya: dla mo-teteka:mpuaiyo. Epalati ya:tapo ya: maseyemala Yosep sisilapame ya: watle epo atlaiyo, “Wa: ikadepe na:ye sikemte malahalema dlepiye, wa: na: motoye Isip mo hema pohamatilowa. Amasiyama wa: tame Keinan mo dla na: mamadulo hatili wabasi hatlo medla na: motoye hamatine,” diyo.✠

Epalati Yoseptapo asiyama ya: watle epo atlaiyo, “Yao, na:ta wa:ta atlama koko hapuloma eye halowepo,” diyo.

³¹ Epame ma Yokobtapo ya: watle epo atlaiyo, “Wa: watapo na: mila:pi tle God hi tle yu itiyapo himine, wa:ta ikadepe na: motoye Keinan mo dla hamatiloweye,” diyo. Epalati asiyama Yoseptapo God hi mate yu itiyapo himiyo, ya: a motoye Keinan mo dla hamatiloweye. Epalati Yokobtapo ya:ta ellalo dla dokopala himme elemama inoma sumaiyo.

48

Yokobtapo ya: mamadulo yilo God dla otele himili

¹ Epapele dulu dla alila haletapo Yosepta ya: ata sikemte esiyem-elale dalepame ya: akimlala dapiyamte Manase mate Eplaim mate elepo Gosen mo dla ya: a natila puaiyo. ² Epapeleye ya: a Yokobta Yosepta puale dalepame esiyem-elale mepapele itiyamale hapame sila:time polaiyo. ³⁻⁴ Epame yami Yosep watle epo atlaiyo, “Itiyamale Godtapo mo-powataliya na:ye Keinan mo pato dulu dla Lus mo yemala dla pollati na: watle woyapo epo atluwapo, ‘Na:tapo wa: mamaduloye pasatepo mellowepo. Epalati wa: opatapo pasatamama pato dlepe. Epame na:tapo Keinan mo iye wa: mamadulo watle hamilowepo. Ta:la itapo yia: hi mate kokó mepo ellepe,’ duwapo.” ✠

✠ 47:28-30: Yen 49:29-32, 50:6 ✠ 48:3-4: Yen 28:13-14

⁵ Epame Yokobtapo Yosep watle ma epo atlaiyo, “Na: ala Isip mo hema populalo hallati wa:tapo akimlala dapiyamte Eplaim mate Manase mate hatitimuwapo. Amasiyama na: solotama, na:tapo wa: akimlala dapiyamte ewoloye ma na:ta hohopame na: akimlala ikadepe dlowepo. Yia:tapo na: akimlala itapu hatitimale Luben mate epo Simiyon mate epapele some na: akimlala depo ha:ha:lepe. ⁶ Epame ma alotle wa:ta akimlala isukumelepiye, akimlala ewolotapo mo-wa: akimlala ikadepe depo ha:ha:lepe. Amasiyama yia:tapo Eplaim mate epo Manase mate yia: elo dla ha:ha:lepe. ⁷ Epedeme na:tapo wa: akimlala Eplaim mate epo Manase mateye wa: wai Leisol ya: akimlala ikadepe dlowepo. Adipalati, wa: wai Leisoltapo Keinan mo dla dia:ye Padan Alam mo tle ma Epalat* mo dla pumha:ha:mama duka dla pouwapo. Epalati na:tapo dupa kolle pato mate ya: motoye Epalat dla tlalo api mateka:pi dla polomoluwapo.” ✠

⁸⁻¹⁰ Amasiyama Yokobye mo-totoyemalata inoma pa:mama yami Yosep ya: akimlala natipo epo atlaiyo, “Akimlala iwoloye anawolota:?” diyo.

Epalati asiyama Yosepta epo atlaiyo, “Na: akimlalapo. Akimlala iwoloye na:ta Isip mo dla hallati Godtapo na: watle halopiwapo,” diyo.

Epalati Yokobtapo ya: watle epo atlaiyo, “Yia:ye na: watle elempuane. Epalati na:tapo yia:ye hohopo inoma sumama God dla ta:dlowepo,” diyo. Epedeme Yoseptapo ya: akimlala dapiyamteye ya: hala dla elempulati Yokobtapo yia:ye hohopo poposila:lepo huhulamaiyo.

¹¹ Epame Yokobtapo ma Yosep watle epo atlaiyo, “Na:ta malamaletapo wa:ye ma ponatilalo wekelowe tepo dem-duwa. Amasiyama wata Godtapo hatlo wa: tlo ponati-ina,

* 48:7: Epalat mo hi haleye Betliyem. ✠ 48:7: Yen 35:16-19

amasiyama wa: akimlala mape na: watle me-nati-ilipo,” diyo.

¹² Epame Yoseptapo ya: akimlala dapiyamteye yia: mama Yokob mulu tle hohopo alikili dla ipila:pame asiyama ya:tapo ya: a hete isili dla heodepo polaiyo.

¹³ Epame Yoseptapo ya: maseyemala pato Manaseye ya: a do dowala tiyama dla pameliyo. Epalati ya: ei Eplaimye hamame ya: a do weke tiyama dla pameliyo.

¹⁴⁻¹⁵ Amasiyama Yokobtapo akimlala dapiyamte iwolo dla inoma sumale mate yia:ye God dla ta:demama ya: dowala dotapo ya: ei Eplaim dokopala dla hamaiyo. Epalati ya: weke dotapo ya: bapa Manase dokopala dla hamaiyo. Epo halemama epo atlaiyo, “Na: mama A:iblaham mate epo na: a Aisek mate yia: God wa:tapo na: pasakaloye woloma omhalemduwapo. ¹⁶ Epame wa: banakaka oplamitapo na:ta wotiyalle dulu dla pollati na:ye gademduwapo. Epedeme wa: akimlala dapiyamte iwoloye gademama yia: mate halane. Epame yia: tle na: a hi mate epo na: hi mate epo na: mama hi mate ma-a:ma selemalipo melemama yia: yimlala mate epo yia: mamadulo mate pasatepo melene,” diyo.

¹⁷⁻¹⁸ Amasiyama Yokobtapo ya: dowala dota Eplaim dokopala dla hama epela asiyama ya: weke dota ya: bapa Manase dokopala dla hama depo halemama inoma sumalati yami Yosepta koko e natipame posiyeyiyo. Epam-mama ya:tapo ya: a doye alikili a:ma poloko demama epo atlaiyo, “A, wa: dowala doye itapu hamale maseyemala dokopala dla pohamamhalasema. Amasiyama ma ya: ei yemala dokopala dla hamamhalapo. Epedeme wa: dowala doye itapu hamale maseyemala Manase dokopala dla hamolowe ka:pi,” diyo.

¹⁹ Amasiyama ya: ata Yosep watle epo atlaiyo, “Na:ta koko i haye na:malamana. Adipalati, ya: ei yemala Eplaim

ya: mamadulotapo sikemte pasatamama ya: bapa Manase ya: mamaduloye tla:mtelepe,” diyo.

²⁰ Epame Yokobtapo akimlala dapiyamte iwoloye inoma sumale mate ta:demama epo atlaiyo, “Alotle Isalael sotapo yimkadulo watle epo atlamyelepe, ‘Godtapo Eplaim mate epo Manase mate dla gadle pato himhaluwaye, epammama ya:tapo wua: watle mepo gadle pato himhallepe,’ demyelepe,” diyo. Epammama ya:tapo ya: ei yemala hi tatile itapu tle himimama asiyama ya: bapa hi tlo alotle himiyo. ☆

²¹ Epame Yokobtapo yami Yosep watle epo atlaiyo, “Na:ye mo-polowe mateka:pi dla halapo. Epedeme Godtapo wa: mate hallepe. Epame ma ya:tapo wua:ye wua: mamadulo watle Keinan mo hamili duwa edla el-entelepe,” diyo.

²² Epame Yokobtapo ma ya: watle epo atlaiyo, “Keinan mo dulu dla Sekem ta:laye pta ka:pi. Epedeme ta:la eye wa: bapadulo watle pohamilowa. Amasiyama Yosep wa: watle hamilowepo. Ta:la eye na:tapo Amoli so mate natalimama kolahauwapo,” diyo.

49

Yokobta ya: akimlala itapu kokoye molo atlamale

¹⁻² Yokobtapo ya: akimlala hapulomaye sisilapame yia: watle epo atlaiyo, “Wua:ta hapuloma yimkata na: mateka:pi dla puame alumaiya. Epalati na:tapo wua: watle itapu dla wowoyamolowe kokoye atlamolowepo. Adipalati, na:ye Yokob, wua: a Isalaelpo,” diyo.

³ Epammama ya:tapo ya: maseyemala itapu hamale watle epo atlaiyo, “Luben wa:ye na: kipiliyemala omalita ka:yapa himili maseyemalapo. Epame wa:tapo na: akimlala hapuloma dulu dla wa:ta itapu halemama

---

☆ 48:20: Hib 11:21

wa: eiduloye tla:mtame haluwapo. ⁴ Amasiyama wa:ye wa:skamu wa: moto hamoloweye powa:malamana. Adipalati, wa:tapo wa: wai hale uhale koko tle na: dla wota:le hampuwapo. Epapedeme wa: eidulo dulu dla wa:tapo podokopala depo hallowa.

⁵ Epame Simiyon wa: mate epo wa: ei Libai mateye wua: dulu dla sadle halowe powua:malamana. Adipalati, wua:ye yimkadulo mate sikemte natalimha:ha:mde.

⁶ Epedeme wua:tapo batalimale koko halomolowedeme yu hatitimale dulu dla na: mate pohallowa. Adipalati, wua: sikemte siyalasiyaladepame aipa:yata upo opaye mo-potimuwapo. Epame isikimi asupumale koko tle bulumkiyawa aliya heteye ma-hauwokokomuwapo.

⁷ Epapedeme na:tapo wua: koko e natimama keteyamale yu atlema. Ka:dle kokota wua: dla populuwa. Epame wua: mamadulotapo Isael so elele dulu dla meyelope meyelope depo tame ha:ha:myelepe.

⁸ Epame Yuda wa:ye wa: bapadulo mate epo wa: eidulo matetapo wa: dla sisiyemama wa: hete sitali isili dla heoheodemha:ha:lepe. Adipalati, wa:ta itiyamaletapo wa: dla opahale dlalo sota itiyamaleye tla:mtame hallepe.

⁹ Epame wa:ye layon esemala some ya: nomsu yumdepame oplami haleta pohustlalo woloma ka:pi elemdiye, epapele some hallepe. ☆ ¹⁰ Epedeme Isael so dulu dla Yuda elele halomale sotapo dokopala ha:ha:mtelepe.

Epammtamama yia: dulu tle ma ikadepe dokopala oplami halloweta alotle pulupe. Epalati opa hapulomatapo hatlo ya: yu dla heodepo sallademha:ha:lepe. ¹¹ Epame wa: gla:pi dlomoko dalitapo sikemte pasatamama wain yú ma sikemte pasatepo hallepe. ¹² Epame wa: inomatapo dikimama wain yú some hallepe. Epalati wa: a:petapo sikemte kamama memeko some hallepe.

☆ 49:9: Nam 24:9; Bob 5:5

¹³ Amasiyama Sebulun wa:ye kaula pato peleyama dla halemsela:lepe. Epame wa:ta hallowe mo edla koa patototapo puame hedlowe koa sitali ka:pita halemyelepe. Epame wa: ta:la sukulutapo tame Saidon mo dla gudlepe.

¹⁴ Epame Isakal wa:ye itiyamale donki aliyatapo upiyele alisisi pato asiyame pupo depo hedepo elemdiye, epapele some hallepe. ¹⁵ Epame wa:tapo puame hedlowe mo ka:dle natipame ma edla asiyama pa:le oko halowe ma polimhallowa.

¹⁶ Amasiyama Dan wa:tapo Isalael so dulu dla yia: koko glادلalo hallepe. ¹⁷ Epame wa:ye kolape ilama some halemama hos aliya hete dla yielati yota ta:la dla teyu demhallepe.”

¹⁸ Epapele dulu dla Yokobtapo epo atlaiyo, “Lod GOD, na: wa:ta na: pasakalo gadlowe koko dla omhalapo,” diyo. Epame ma ya: akimlala dla helestame epo atlaiyo,

¹⁹ “Gad wa:ye opatapo puame hustepo dodoloma demha:ha:lepe. Epalati asiyama wa:tapo yia:ye posallati, yia:tapo wa: tle potademha:ha:lepe.

²⁰ Epame Asel wa: ta:la dla dlowe alisisi ka:ka:dleta matelepe. Epalati wa:tapo dokopala sota dlalo dlowe alisisiye halomhallepe.

²¹ Amasiyama Naptali wa:ye diya aliya malalatapo ya: yimlala ka:ka:dle usulupame inoma tetleyamama tle-sela:mdiye epapele some sela:lepe.

²² Epame Yosep wa:ye dlomoko dali dlo seselemallita sikemte milimaletapo yú matala mateka:pi dla halemdiye, epapele some hallepe. ²³ Amasiyama wa: dla opahale dlalo sotapo wa:ye sikemte siyaladle mate husta demhallepe.

²⁴ Amasiyama epapele tlope wa:tapo woloma kokalepo halemama to hinale tlo woloma kokata hama demhallepe. Adipalati, Yokob ya: God itiyamaletapo wa: gadlepe. Ame adipalati, Godtapo aliya halo omhallalota ya: aliya woloma

omhalemdiye, epapele some wa:ye omhallepe. Ya:ye Isalael so yia: molopa kestale depo halapo. ²⁵ Wa: a ya: Godtapo wa:ye gadlepe. Ya:tapo wa: watle tiyo mate epo yú matala mate halopilipe. Epame wa: watle mamadulo pasataleye halopilipe. ²⁶ Epedeme na: maseyemala, na:ta atlamale ka:ka:dle koko itapo wa: dla pasatamama tamali aloweli selemalliye bopudlepe. Adipalati, wa:tapo wa: bapadulo dulu dla itapu hamale some hallepe.

²⁷ Amasiyama Benyamin wa:ye moko esemala epapele some hallepe. Wa:tapo wa: dla opahale dlalo soye poti-pame yia: alisisiye halopo puame wa: opa dla hukulupo alema demhallepe.”

²⁸ Epapedeme yu iye Yokobtapo itapu dla ya: akimlala 12 dla wowoyamolowe kokoye momolo atlamale yu ipo. Epedeme Yokob ya: akimlala 12 iwolotapo Isalael so elele 12 sitali ha:ha:po.

Yokobta powale koko

²⁹⁻³⁰ Epapele dulu dla Yokobtapo ya: akimlala 12 watile epo atlaiyo, “Na:ye mo-polowe mateka:pi dla polapo. Epedeme na: motoye Makapela teiko hotuwale dulu dla na: mamadulo hatili medla hamatiye. Wabasi iye Keinan mo pato dulu dla Mamele mo yemala dla halapo. Adipalati, na: mama A:iblahamtapo wabasi eye mo-powataliya Hitai elele halë oplami Epolon tle asiyama mate hauwapo. ³¹ Epedeme mo edla A:iblaham mate epo ya:llu Sela mate hatiwapo. Epame mo hatlo medla Aisek mate epame ya:llu Lebeka mate hatiwapo. Epame mo hatlo medla na:tapo na: a:ya Liyaye polomoluwapo. ³² Ame adipalati, na: mama A:iblahamtapo popoliyelowe ta:la iye Hitai so tle asiyama mate ma-hauwapo.”

☆ 49:29-30: Yen 23:3-20 ☆ 49:31: Yen 25:9-10, 35:29

³³ Epapele dulu dla Yokobtapo ya: akimlala dla yu hapuloma ma-atlapo gudepame ya: heteye woloma ya:ta ellalo dla ola:po elemama mosukulu dupa ketamtuluiyo.
☆

50

¹ Epapeleye Yokobta mo-polati yami Yoseptapo ya: a dla hamame poposila:lepo ammelaiyo. ² Epame ya: opa watle yu hamimama ya: a motoye hapele hutulala depame woloma dinapiya diyo. ³ Epalati yia:tapo Isip so yia: toto koko dolumama powale moto eye alila 40 dulu dla dinapomama dakopala mate huhutupiliyeiyo. Epapele dulu dla Isip sotapo Yokobta polati alila 70 dulu dla dupa kolle pato himha:ha:iyo.

⁴ Epame yia:ta dupa kolletapo ma-tame gudlati Yoseptapo Pelo ya: oko so watle epo atlaiyo, “Wua: yu iye dokopala oplami Pelo watle hamtaiya. ⁵ Na: atapo mo-polowedeme elemama epo atluwa, ‘Wua: na:ta polati na: motoye Keinan mo dla hamtame na: mamadulo hatili wabasi hatlo medla hamatiye,’ duwa. Epalati na:tapo ya: motoye edla hamtame polomilowedeme God hi tle yu itiyapo himiwa. Epapedeme na: solotama, na: a motoye edla hamtame polomilipame ma ilame puluwama,” diyo.
☆

⁶ Epalati Pelotapo yu i dalepame solotamale himmama epo atlaiyo, “Wa:ta God hi tle yu itiyapo himili e dolumama wa: a motoye edla tame polomilipame ma ilame puane,” diyo.

⁷⁻⁹ Epapalati Yoseptapo ya: a moto polomila tlati opa hapuloma Pelo ya: oko so mate epo Pelo ya: opa aliya koa tle siyamalalo so mate epo Isip mo dokopala so mate epame Yosep ya: asiyadulo hapuloma mate yimkata tamalaiyo.

Amasiyama Yosep ya: asiyadulo yimlala yimka:sikili mate epame yia: aliya halo mate tlo Gosen mo medla pomelepo tamalaiyo.

¹⁰ Epapeleye yia: tame Yoden aloma mateka:pi dla Atad so yia: witi daya supulallalo mo dla woyamaiyo. Yia: edla tame woyapame Yosep mate epo opa hapuloma ya: mate tale so mate dupa kolle pato himpo a:lemha:ha:mama alila 7 pololiyo. ¹¹ Amasiyama mo edla ha:ha:lalo sota yia:ta dupa kolle pato natipo epo atlaiyo, “Isip soye dupa kolle pato himha:ha:po,” diyo. Epapele koko tle opatapo mo eye semama Abel Mislaim* diyo.

¹²⁻¹³ Epapedeme Yosep mate epo ya: bapadulo mate yia: a Yokobta atlamale yu e dolumama ya: motoye ham-tame Keinan mo dulu dla Makapela teiko hotuwale dulu dla polomiliyo. Adipalati, popoliyele hatiliwe ta:la iye A:iblahamta Hitai elele halë oplami Epolon tle asiyama mate haiyo.✠

Yosep ya: bapadulotapo Yosepta yia: dla wotiyallo hamilala depo wowota:le

¹⁴ Epapedeme Yosepta ya: bapadulo mate yia: a motoye mo-wabasi dulu dla polomilipame ma yimkata Isip so mate ilame Isip mo dla pumulaiyo. ¹⁵ Amasiyama yia: a Yokobta mo-powale alotle Yosep ya: bapadulotapo wowota:mama yia:skamu epo atlamyaiyo, “Yoseptapo dita ya: watle batalimale koko halomuwaye ala memalahalemama di watle di batalimale asiyama hamilala,” demyaiyo. ¹⁶ Epammama yia:ta Yosep watle yu hami-mama epo atlaiyo, “Di atapo mo-polowedeme elemama di watle yu ipo atluwa, ¹⁷ ‘Wua:ta mo-powataliya Yosep watle batalimale koko hauwaye, wua: asiyama ya: watle

* 50:11: Abel Mislaim hi i ya: dulu kokoye Isip sota dupa kolle himili demama apopo. ✠ 50:12-13: Taiya 7:16

namkale dle yu atlaiya, ya:tapo wua: batalimaleye wellipo depame,' duwa. Epapedeme Yosep, di wa: dla otele pato himma, wa:tapo dita mo-powataliya wa: dla batalimale koko hauwaye wellipo depame. Adipalati, dia:ye di a ya: God yu dla salladepo siyamalalo sopo," diyo. Amasiyama Yoseptapo ya: bapadulota yu hamili i dalepame dupa kolomama sikemte amaiyo.

¹⁸ Epame ya: bapadulotapo puame ya: hete sitali dla heodepo popa:mama epo atlaiyo, "Dia:ye wa: yu dla salladepo siyamama asiyama pa:le oko halomha:ha:lowepo," diyo.

¹⁹ Amasiyama Yoseptapo asiyama yia: watle epo atlaiyo, "Wua: ase sikemte wowota:miya. Na:ta adipo Godta dinapele kokoye ma meyelope depa:? ²⁰ Adipalati, wua:tapo na: dla batalimale koko halowa depame apuwapo. Epapele tlope Godtapo batalimale koko etle ma ka:dle koko tlo hauwapo. Epame wua:tapo na:ye Isip mo hema hamame iwaye koko pa:le po-apena. Amasiyama opa hapuloma pasakalo gadlepo depo apuwapo. ²¹ Epedeme wua: ase na: natipo wowota:miya. Na:tapo wua: mate epo wua: yimlala mate woloma omhallowepo," diyo. Epammama ya:tapo yia: dla polowamale mate yukamama yia: dupa malamaleye woloma hahatotimaiyo.

Yosepta powale koko

²² Epapele dulu dla Yoseptapo ya: bapadulo mate Isip mo dla halemama sokomoko pasatale pololiyo. ²³ Epame ya: ala me-halemama yami Eplaimta hatitimale mate epo ya: mamadulo ewolota hatitimale mape me-tlamaiyo. Epame ma yami hale Manasetta himili maseyemala Makita hatitimale mape me-tlamaiyo.

²⁴ Epapeleye Yoseptapo mo-polowe mateka:pi dla polomama ya: bapadulo watle epo atlaiyo, "Na:ye mo-polowe mateka:pi dla polapo. Amasiyama Godtapo wua:ye

woloma omhallepe. Epame ya:tapo wua:ye Isip mo tle ma Keinan mo dla elemtelepe. Adipalati, ta:la iye ya:tapo di mamadulo A:iblaham mate epo Aisek mate epo Yokob mate dla hamilowepo depo yu itiyapo himiwapo.

²⁵ Epapedeme Godtapo wua:ye Isip mo tle eleme alikili a:ma woyamolowe alilata mo-pulati tamalemama na: elo mate hamtlowe dla God hi tle na: dla yu itiyapo himiya,” diyo. Epalati yia:tapo koko eye ikadepe halowa demama God hi tle yu itiyapo himiyo. ✧

²⁶ Epapele dulu dla Yoseptapo 110 sokomoko umpo halemama edla powaiyo. Epame ya: motoye Isip so yia: toto koko dolumama woloma ka:pi dinapopame ewalata wabasi tili dulu dla hamatiyo.

✧ 50:25: Eke 13:19; Yos 24:32; Hib 11:22

Ka:dle Yu

Genesis, Exodus, Jonah, and the New Testament in the Kamula
language of Papua New Guinea

Buk Stat, Kisim Bek, Jona, na Nupela Testamen long tokples Kamula
long Niugini

Copyright © 2005 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kamula

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jul 2020 from source files dated 23 Jul
2020

74ad7974-9dcd-5470-9c22-0eda5fbabe15